ÚTTÖRŐVEZETŐK

ORSZÁGOS KONFERENCIÁJA

FOTÓ: TÓTH ANDRÁS

87/1
XLII. ÉVF. • 1987. JANUÁR 8. • ÁRA: 4,50 Ft
PAJTÁS

NYITOTT NOTESZLAPOK

A KONFERENCIÁRÓL JELENTJÜK

Három évvel ezelőtt, az úttörővezetők Miskolcon tartott konferenciáján joggal érezhették a résztvevők: fordulóponthoz érkezett az úttörőmozgalom. A csapatok életének nyitottsága, az önkéntesség megerősítése, az új rendszerű őrs- és rajszerveződések, iskolán kívüli felnőttek bevonása a csapatok munkájába — mindez önmagában is elég lett volna ahhoz, hogy a mozgalom megújulásáról beszélhessünk.

Lehet-e újat, többet mondani? — ez volt az úttörővezetők IX. konferenciáját megelőző legfőbb kérdés. Különleges helyzetben szervezték a felnőtt úttörővezetők tanácskozását: a mozgalom születésének negyvenedik évfordulója még élesebben rajzolta elénk az úttörőélet kérdéseit. Az új oktatási törvény pedig már a jövőt előlegezte meg: milyen gondolkodást, cselekvést vár a megújuló iskola a mozgalom tagjaitól.

„Naponta találkozunk új kihívásokkal, amelyeknek csak akkor tudunk megfelelni, ha nem idegen tőlünk az újítás bátorsága" — fogalmazott előadói beszédében Varga László, a Magyar Úttörők Szövetsége főtitkára. Megalapozva a konferencia elkövetkező két napjának hangulatát: a miskolci tanácskozás szellemében, ám az azóta eltelt évek megváltozott követelményeinek megfelelően nem csupán lehet, újat is kell mondani.

A konferencia, és az országos értekezletet megelőző tanácskozások nem kisebb kérdéseket tárgyaltak, mint a szövetség működési és alapszabályának megújítását, az úttörők 12 és a kisdobosok 6 pontjának újrafogalmazását, a mozgalomhoz való csatlakozás önkéntességének kérdését. S mert hogy a Miskolcon nagy visszhangot kiváltott témák többsége most el sem hangzott, mutatja: jó utat jelölt ki a három év előtti konferencia. Ezt gondolta, erősítette tovább a salgótarjáni tanácskozás. Úttörőkről volt szó, gyerekekről, ám a felnőtteknek azzal a lényeges megállapításával, hogy amikor egy társadalom a gyerekekről gondoskodik, akkor önmagáról gondoskodik.

Erről beszélt felszólalásában Óvári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja. „A nem túl távoli jövőben a mai úttörők szakmunkások, pályakezdő pedagógusok, közgazdászok, mérnökök, orvosok lesznek. Ők fogják alkotni azt a fiatal és reménhetőleg dinamikusan dolgozó társadalmat, amely előbbreviszi majd apáik ügyét... Az úttörőmozgalomnak olyan társadalmi életre kell felkészítenie a gyerekeket, amelyben igenis a tudás, a munka, a vállalkozás, a gondolkodás lesz az értékmérő."

Két napon át hallgatta a konferencia 481 résztvevője a felszólalásokat. Az újságíró noteszébe az említetteken kívül még két beszéd mellé került felkiáltójel. Dr. Csehák Judit miniszterelnök-helyettes és Deák Gábor, az Állami Ifjúsági és Sporthivatal (ÁISH) elnöke tette le újra „voksát" az egészséges életmód mellett.

Megszívlelendő volt a két felszólalás azért is, mert mindkettő figyelmeztetett: nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy valamennyien egykor úttörők voltunk. A miniszterelnök-helyettes ma sem restelli azokat az időket, amikor — körzeti orvosként — a helybéli Mókus őrs pártfogója volt. Az ifjúsági és sporthivatal vezetője pedig egyenesen azt vallja: mindnyájan kaptunk valami szépet, hasznosat ettől a mozgalomtól, s ezért valamennyien adósai is vagyunk többé-kevésbé.

Meglehet, így érzik mások is, mert a felszólalók valamennyien azt keresték, hogyan tehetnének még többet a mozgalomért, a gyerekekért. Szántó Péter, Fejér megye küldötte a család összetartozásáról, a gyerekeket körülvevő szeretet szükségességéről beszélt. Varga Gusztáv Békés megyéből az egészséges élet fontosságát hangsúlyozta. Pálfi Lászlóné szolnoki könyvtáros az anyanyelvi nevelés ügyéért szólt, meghirdetve az immár országos Verseghy szépkiejtési versenyt.

Sok felszólaló — köztük maga Varga László főtitkár — szólt az érdekvédelem fontosságáról. Legyen az úttörőknek szabályba foglalt joga a játékhoz, az egészséges ivóvízhez, az egészséges életmódhoz, a megfelelő színvonalú kulturális műsorokhoz. A résztvevők úgy vélték: az érdekvédelem olyan önálló és széles téma, amely megköveteli, hogy a közeljövőben külön tanácskozás foglalkozzon legfontosabb kérdéseivel.

A konferencia végül is több határozattal zárult. Elfogadta a tanácskozás a szövetség új működési és alapszabályát; az úttörők 12 és a kisdobosok 6 pontját. Döntött többek között arról, hogy a mozgalom gyerektagjai felemelt tagdíjat fizessenek (a felnőttek számára ezt nem tették kötelezővé), s lehetőséget adtak arra, hogy minden csapat maga döntsön arról: a felnőtt vezető tegyen-e esküt avagy sem.

M. Á.

Fotó: Tóth András

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGE ORSZÁGOS ELNÖKSÉGÉNEK TAGJAI

ÁDÁMNÉ FÁBRI LILI, a Somogy Megyei Úttörőelnökség elnöke; **CSIZMÁR GÁBOR,** a Budapesti Úttörőelnökség elnöke; **FITOS KATALIN,** a mezőtúri 3428. számú Kállai Éva Úttörőcsapat kisdobosvezetője; **FRISS PÉTER,** a Magyar Úttörők Szövetsége titkára; **HEIM ÁRPÁD,** Posta Központi Táviró Hivatal műszerész, a Budapesti 4355. számú Kállai Éva Úttörőcsapat rajvezetőhelyettese; **MOLNÁR LAJOS,** az egri Hámán Kató Megyei Úttörőház igazgatója, a Megyei Úttörőelnökség tagja; **MRÁZIK MÁRIA,** a Magyar Úttörők Szövetsége titkára; **PÁSZTOR BÉLA,** a Veresegyházi Nagyközségi Tanács elnöke, pártoló tag; **SZABÓ LÁSZLÓ,** a Művelődési Minisztérium Pártbizottságának titkára; **SZILÁGYINÉ FINTHA JUDIT,** a Debreceni Városi Úttörőelnökség elnöke, a Megyei Úttörőelnökség tagja; **TAKÁCS JÁNOS,** a békési 2754. számú Petőfi Sándor Úttörőcsapat vezetője; **TIMÁR ÁGOSTONNÉ,** a Sziráki Általános Iskola igazgatója, a 3481. számú Hunyadi János Úttörőcsapat vezetőségének tagja, a Városi Úttörőelnökség titkára; **TÓTH JÓZSEF,** a Magyar Úttörők Szövetsége titkára; **VARGA LÁSZLÓ,** a Magyar Úttörők Szövetsége főtitkára; **ZÁHONYI EDE,** nyugalmazott főszerkesztő, az Országos Tanács Úttörőtörténeti Bizottságának elnöke.

AZ ORSZÁGOS TANÁCS TITKÁRSÁGÁNAK TAGJAI

FRISS PÉTER, a Magyar Úttörők Szövetsége titkára; **KŐHALMI LÁSZLÓ,** a Csillebérci Vezetőképző és Úttörőtábor vezetője; **MÉSZÁROS ÉVA,** a Komárom Megyei Úttörőelnökség elnöke; **MOLNÁRI SÁNDOR,** a CIMEA főtitkára; **MRÁZIK MÁRIA,** a Magyar Úttörők Szövetsége titkára; **TÓTH JÓZSEF,** a Magyar Úttörők Szövetsége titkára; **VARGA LÁSZLÓ,** a Magyar Úttörők Szövetsége főtitkára; **WOLFORD SÁNDOR,** a Balatoni Úttörőváros főigazgatója.

AZ ÚTTÖRŐK 12 PONTJA

1. Szeretem hazámat, a népek barátságát, a békét szolgálom.
2. Cselekvően járulok hozzá úttörőközösségem fejlődéséhez.
3. Osztozom családom örömében, gondjában, részt veszek munkájában.
4. Képességeim szerint, szorgalmasan tanulok, dolgozom és tisztelem mások munkáját.
5. Önmagam és a világ megismerésére, jobbítására törekszem.
6. Kiállok a magam és mások igazáért.
7. Segítem, tisztelem a kisebbeket és az idősebbeket.
8. Megbízható, hűséges barát akarok lenni.
9. Védem a természetet, óvom környezetemet.
10. Egészségesen élek, edzem testemet.
11. Őrzöm a társadalom tulajdonát, gyarapítom értékeit.
12. Úgy élek, hogy szocialista társadalmunk hasznos tagja legyek.

1

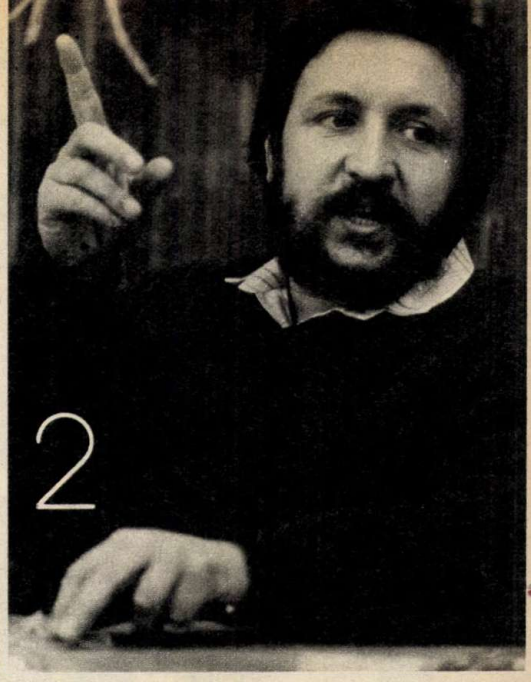
2

A nap a Baloghgal kezdődik.

Olajbehordás, szemétkihordás a Balogh nélkül éppúgy elképzelhetetlen, mint hajdanán pedellus nélkül – az iskola.

Minden reggel Balogh Attila érkezik elsőként. Pontban fél hétkor. (1. kép) S utána akár be is csöngethetnek a diósjenői iskolában.

Radovics József, az igazgatóhelyettes szigorú, mégis, alig várják az óráit. Mert olykor lehet lazítani, kérdezni, még beszélgetni, sőt humorizálni is. Mindenféléről. Csoda-e hát, ha Szalma Feri sem rejti véka alá huncutságát. S még Lakatos Andrea sem esik kétségbe, amikor Pátyot se Zalában, se a Hortobágy tájékán nem találja... (2–3–4. kép)

A látvány ne tévesszen meg senkit: Gazsi Pisti nem aludni készül, a padra csak azért hajtja le a fejét, hogy jobban elmerülhessen a tanár úr meséjében. A szünetekben persze mindnyájuk kedve és energiája visszatér. Farkas Dezső az egyik vezér. Imádja a ziccerhelyzeteket. Rögtön el is játsszák Toldi Miklós és a bika nagyjelenetét. (5–6. kép)

S egyszer csak mindennek vége szakad. Még a tanításnak is. Kicsöngettek már rég, de a Balogh még mindig itt van. Őt után indul csak haza, mert addig rengeteg feladata, intéznivalója van. Ma éppen a Képírást olvassa a barátaival. Még az utcán is. (9. kép)

És ha már a Balogh is elment, akár be is lehet zárni az iskolát...

(Tarpai)

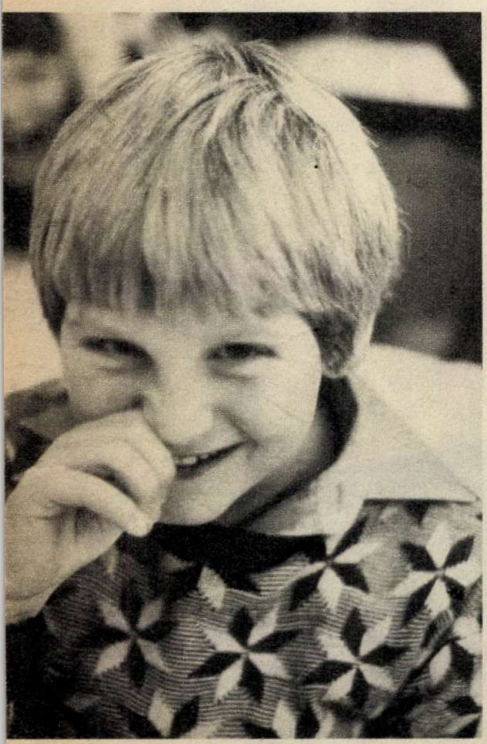
3

4

EGY NAP A SOK KÖZÜL

Milyen is egyetlen iskolai nap?
Olyan, mint a többi!
Vagy mégsem?...
Fotósaink egy kis nógrádi faluban,
Diósjenőn becsöngetéstől
kicsöngetésig lencsevégre kapták
a diákok életét.
Átlagos iskolát kerestek
– és átlagon felülit találtak

5

6

7

8

9

Akihez bekopogtattunk, egyik alkotója, legjobb ismerője annak a törvénynek, amely átformálja egész iskolai életünket. Az új oktatási törvény olyan lehetőségeket, jogokat biztosít a gyerekek számára is, amilyenre a magyar oktatás történetében eddig nem volt példa

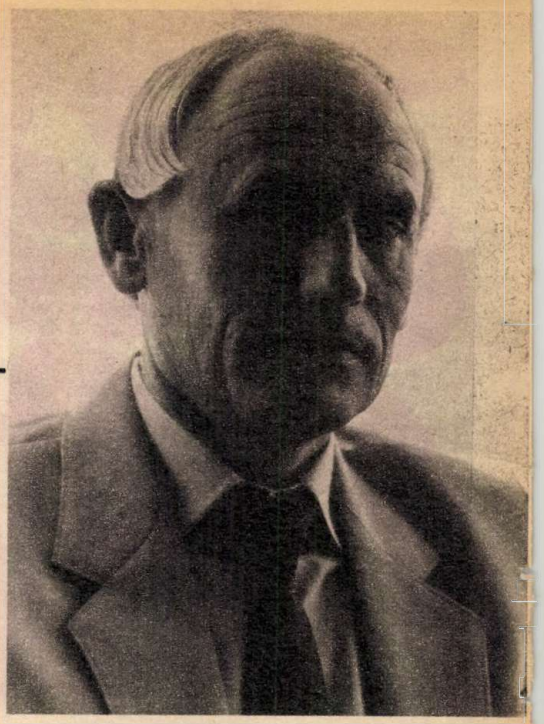

BESZÉLGETÉS GAZSÓ FERENC MŰVELŐDÉSI MINISZTER-HELYETTESSEL

Ön milyennek képzeli el a jó iskolát?

— Olyannak, ahová szívesen jár, ahol valakivé lesz az ember. Megszerezheti azt a tudást, műveltséget, ami nélkülözhetetlen a boldoguláshoz. S mert a gyerekek szinte egész napjukat az iskolában töltik, a tanulás mellett lehessen szórakozni, sportolni, játszani. Végül úgy gondolom, nem lehet jó iskola anélkül, hogy a pedagógusokat ne tiszteletteljes légkör vegye körül. Ott jó a hangulat, ahol a gyerekek és nevelőik között kollegiális viszony alakul ki, ahol nem nagyok a távolságok, de ugyanakkor nagy és általános a kölcsönös megbecsülés, elismerés.

— A tanév kezdetén, 1986. szeptember 1-jén lépett életbe az új oktatási törvény. Fontos, hogy tudjanak erről valamit a gyerekek?

— Nagyon fontos, hiszen ez az ő iskolai alkotmányuk is. Jogot biztosít számukra, hogy amiben illetékesek, szavukat hallassák, igent vagy nemet mondjanak.

— Példákat említene?

— Véleményezhetik a tanév helyileg meghatározott rendjét. Lehetőség nyílik az iskolai év lerövidítésére. Bárki jelentkezhet vizsgára, ha úgy érzi, hogy alaposan felkészült ebből, vagy abból a tantárgyból.

— És mi történik akkor, ha egy gyerek egy év anyagát két hónap alatt képes megtanulni?

— Ebben az esetben két hónap után vizsgázhat. Sőt, ha tehetsége engedi, hamarabb befejezheti az egész általános iskolát. Sor kerülhet arra is, hogy több iskolatípusban egyszerre folytassa tanulmányait.

— Olyan nyolcadikos lányról már én is írtam, aki általános iskolás volt, miközben a Zeneművészeti Főiskolára járt.

— Ez az „áthallgatás" most kiterebélyesedik, kiterjed az egész iskolarendszerre. De a törvény nemcsak a tehetségek előbbrehaladását könnyíti, segíti, többféle kedvezményben részesíti a hátrányos helyzetű gyerekeket is. Ha szükséges, a tanyasiak, a bejárók számára anyagi támogatást biztosít. A legkisebb falusi iskolák előtt is utat nyit a korszerűsítéshez, a technikai fejlődéshez. Számítógépekhez juttatja őket. Bárhol: pusztán, faluban vagy városban él valaki, ha nyelvérzéke van, két tanítási nyelvű gimnáziumban képezheti magát. Itt később a matematikát, fizikát, történelmet, földrajzot, majd a biológiát nemcsak magyarul, hanem angolul, franciául, németül, vagy olaszul tanulja. A diákok gimnazistaként egy alkalommal eljuthatnak majd abba az országba is, amelynek a nyelvét elsajátítják.

— Vannak már ilyen gimnáziumok?

— Az 1987—88-as tanévben Sárospatakon, Budapesten, Mohácson, Mosonmagyaróváron, Mezőberényben és Pécsen kezdik meg működésüket.

— Jövőnk érdekében én még a

MEGÚJUL AZ ISKOLA

nyelvismeretnél is fontosabbnak tartom, hogy az új oktatási törvény lehetővé teszi, hogy a gyerekek a demokráciát, s közéletiséget is tanulják, gyakorolják. Csakhogy a televízió egyik TTT műsora foglalkozott vele, a hozzánk érkező levelek is megerősítik, hogy sok helyen minden maradt a régiben. Ha az igazgató úgy látja jónak, hogy az óraközi szünetekben csak a folyosón sétálhatnak a gyerekek, akkor ott kell sétálniuk. Néha hátratett kézzel.

— Válasz helyett kérdezhetek én is?

— Tessék.

— Ezeken a helyeken hol volt az iskolatanács, az úttörőcsapat, és hol voltak a gyerekek, amikor elfogadták a házirendet? Ha nem az egyetértésükkel fogalmazták meg, akkor érvénytelen. Újat kell készíteni és abba már bele lehet venni az udvarokon történő játszást is. Az önkormányzati jog minden gyereket megillet. Természetesen abba, hogy egy pedagógus milyen módszerrel tanítsa őket, nem szólhatnak bele, de tanórán kívüli életüket szabadon tervezhetik meg. Kiválaszthatják, hogy melyik önképzőkörben, szakkörben, sportkörben kívánnak tevékenykedni. Elhatározhatják, hogy kiadják-e másnak a tornatermüket, vagy délutánonként ők játszanak ott, és ilyenkor mi legyen műsoron. Futball, kézilabda, vagy társastánc. Joguk van ahhoz is, hogy kiválaszszák a nekik legmegfelelőbb közhasznú munkát.

— A gyerekek nevében tovább folytatom a panaszkodást. Milyen demokratizmusról, jogegyenlőségről lehet ott beszélni, ahol egy tanuló kopogtatás után sem léphet be a nevelői szobába. Meg kell várnia, hogy valamelyik felnőtt kijöjjön hozzá.

A Kinek van igaza? című vitánk idején az egyik hozzászóló megírta: őrsük krónikásukat szerette volna Csillebércre küldeni, mégis az osztályfőnök fia kapta meg a tábori beutalót. Kihez fordulhat az, akit sérelem ért?

— Mint már mondtam, egyénileg is szóvá tehet bárki bármit. De a tapasztalat azt bizonyítja, hogy hatásosabb, ha az osztályközösség, az őrs, vagy a raj nyújtja be interpellációját az iskola vezetőségének. Az úttörőszövetség a gyerekek érdekvédelmi szervezete is. Az új oktatási törvény súlyt adott a csapatok szavának. Egyetértésük nélkül nem lehet életbe léptetni a sokat emlegetett házirendet, a működési szabályzatot. Nélkülük a fegyelmi eljárások, jutalmazások dolgában sem tehetik fel az i-re a pontot.

— Védelmükbe vehetnek olyan gyereket is, akit el akarnak tanácsolni az iskolából?

— Ha jogtalannak tartják, akkor igen. De ha már a fegyelemnél tartunk, hadd jegyezzem meg, hogy általában nem a felnőttek vétenek ellene. Sajnos, a gyerekek körében manapság tapasztalható egy bizonyos erőszakoskodó magatartás. És ez nemcsak a pedagógusok, hanem az egész közösség idegeit borzolja. Nehezíti a tanítást. Márpedig az iskolában a tanulás a legfontosabb munka. S ennek zavartalanságát biztosítani kell. Néha úgy is, hogy a vétkest másik iskolába helyezik át. Legtöbbször az rontja meg a tanár-diák kapcsolatot is, hogy a gyerekek visszaélnek a kapott bizalommal. Olyan közhangulatot kell teremteni, ahol nem mulattató csínynek, hanem elítélendő cselekedetnek tekintik a fegyelmezetlenkedést, hiszen ennek előbb-utóbb azok is kárát látják, akik esetleg kuncogtak rajta. Az önállóság felelősséggel jár, amit gyereknek, felnőttnek egyaránt meg kell tanulni. Ehhez viszont türelemre van szükség.

— Ott is, ahol megállt az idő?

— A Pajtáson is múlik, hogy a gyerekek megértsék saját szerepüket. Ne csak a jogokkal és kötelességgel legyenek tisztában, hanem azzal is, hogy iskolájuk megújulása rajtuk is múlik. A lap bírálataival, tapasztalatok közreadásával, viták indításával gyorsítsa a változást. Mutassa be, hogyan lehet az új törvényt mindannyiunk javára felhasználni, miként lehet annak szellemében tenni, élni.

Faragó György

ZSIBONGÓ

Gazdag Erzsi:

JANUÁR

Január, január
mindig hócsizmában jár;
Jégbajusza, jégkabátja,
zúzmara a jó barátja.

Január, Január
palotája nyitva áll.
Jégtükörű padlóján
korcsolyázik fiú, lány.

Áll a tánc, áll a bál
Kicsi szánkó csengve száll.
Meg sem áll tán tavaszig,
mindaddig, míg havazik.

IZOMLECKÉZTETÉS

A lányok számára elsősorban karcsúsító és hajlékonyságot fejlesztő gyakorlatokat javasolunk, de végezhettek „fiús" erősítést is. A lábak erősítése kifejezetten hasznos lehet: állásban akasszátok be az egyik lábatokat a másik láb sarka mögé (lásd a képen), majd lassan ereszkedjetek le guggolásba. Eddig sima ügy, de a felállásnál néhányan gondban lesztek. Érdemes sokat gyakorolni, mert a téli síelésnél, vagy a tavaszi játékoknál észrevehető eredményt ígér. Nehezebb változat: előrenyújtott lábbal ereszkedés guggolásba, majd felállás. Ezt kezdetben segíthetitek támasztással is.

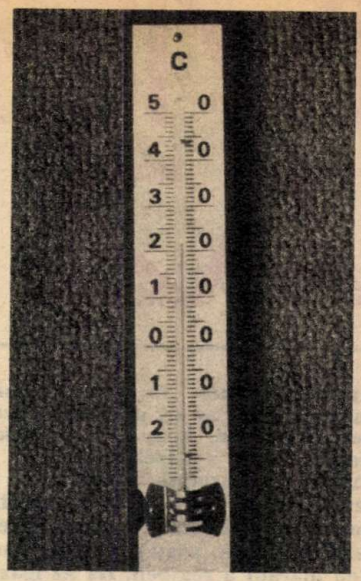

KÖSZÖNET CELSIUSNAK

Meleg van? Hideg van? Nyáron azon sóhajtozunk, hogy árnyékban 30 fokos a hőség, télen aszerint öltözünk, hány mínusz fok Celsiust ígér a meteorológia. Milyen egyszerű ez ma már, pedig nem mindig lehetett ilyen pontosan tudni, hogy milyen melegre vagy hidegre számíthatunk. Mindezt a 286 évvel ezelőtt megszületett Anders CELSIUS svéd csillagásznak és fizikusnak köszönhetjük, aki kitalálta és megtervezte a 100 fokos beosztású hőmérőskálát.

A PAJTÁS MEGKÉRDEZTE...

... mit tartalmaz a Barátunk a természet! tábor résztvevőinek felhívása?

Kerekes György, a Csillebérci Vezetőképző és Úttörőtábor politikai munkatársa:

— Az ötödik alkalommal megrendezett tábor lakói arra hívták fel társaikat: legyenek mind többen a természet barátai! Kiránduljanak sokat, vállaljanak feladatokat a természet megóvására, fedezzék föl környeztünk értékeit. Készítsenek feljegyzéseket, fényképeket, térképeket tapasztalataikról, és mindezt küldjék el 1987. április 15-ig a szaktábor vezetőségének Csillebércre.

— A felhívás mellett szerepel egy pályázati kiírás is.

— Plakátrajz- és fotópályázatot hirdetünk ugyanebben a témában. Szeretnénk minél több, bármely technikával készült plakátot fogadni, amely az ember és a természet viszonyát ábrázolja. Ugyanígy várjuk a természet szépségeit, értékeit bemutató 18×24 cm-es fekete-fehér vagy színes fotókat.

— Mikorra?

— 1987. március 31. a beküldési határidő. A cím: Bp., Konkoly Thege u. 21. 1535. Barátunk a természet! szaktábor vezetősége. A legjobb művek készítőit meghívjuk táborunkba!

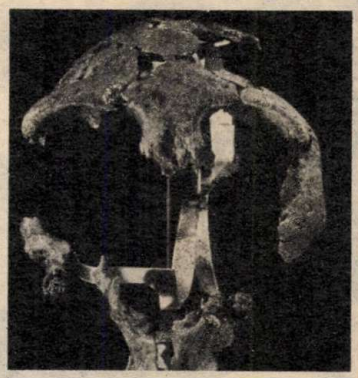

EZ AZTÁN A JÓ KOPONYA!

... s nem csupán jó, de ritka is. A Rudabányán felfedezett, s a 101 darabból összeillesztett lelet tízmillió éves. A kutatók szerint a pakisztáni és a kínai leletek mellett a legtöbbet árulhat el annak a kornak a lényeiről, amelyben megkezdődött a csimpánz és az ember útjainak szétválása.

MAGYAR DÍJ AZ UNICEFNEK

GYERMEKEKÉRT érdemérmet kapott a Magyar Úttörők Szövetségétől Victor Soler-Sala, az UNICEF európai igazgatója. A kitüntetést a CIMEA budapesti közgyűlésén vette át a nemzetközi gyermekszervezet lelkes vezetője.

KERÉKPÁRRAL A VILÁG KÖRÜL

Kerékpárral indult világ körüli útjára 1982 augusztusában Yukihiro Shigenobu földrajz—testnevelés szakos japán tanár. Nem rekordot akar megdönteni, csupán emberekkel, tájakkal kíván ismerkedni, hogy hazaérve szakmájában kamatoztassa tapasztalatait. Eddig bejárta Kanadát, az Amerikai Egyesült Államokat, az Antarktiszt, s Afrikán át ért Európába. Magyarországra Ausztriából érkezett, és Jugoszláviának vette az irányt.

ÚJRA NYITVA!

A Szabolcs-Szatmár megyei Vaja községben befejeződött az Országos Hagyományőrző Úttörőmúzeum fejújítása. A XIV. században épült Vaykastély egykori gazdatisztjének lakásából 1977. november 3-án hozták létre ezt az egyedülálló múzeumot, melyet a múlt év tavaszán bezártak, hogy a több éves „szolgálat" után megújítsák.

HOLDFÉNY TÚRA

A budapesti XII. kerület általános iskolái évek óta randevúznak a holddal. Szinte minden évszakban szerveznek éjszakai túrát a budai hegyekbe. Legutóbb, a mikulási éjjel 11 óráig tartó több órás sétán mintegy 300 diák adott egymásnak találkát. Már alig várják, hogy egy játékos kedvű „hóember" elszórja almáit, dióit, s azokat ők elemlámpa és a hold fényénél összeszedhessék az erdei utakon.

ZSIBONGÓ

PETROVÁCZ ISTVÁN

KESERŰ VAKÁCIÓ 16

— Nem az apám küldött, magamtól jöttem!

— Úgy még szebb tőled, nagyon szép! — dicsérte lereszkedő kedvességgel Ómama. — És hogy van az én drága, egyetlen kisfiam?

A fiút ingerelte a behízelgő hang. Tiszteletlenül válaszolta:

— A nagymama egyetlen kisfia el akar válni tőlünk!

— Ez a mai fiatalság! — rakta le a horgolást Ómama. — De én jól ismerem az apádat, ha válni akar, biztosan megvan rá az oka!

Kint vad szél zúdult a kertre. A fák belenyögtek, a tornác gerendái ropogtak, az ajtó becsapódott.

— A nagymama ócska háza az oka! — kiabálta túl a kinti zajt a kisfiú. — Inkább az kell neki, mint mi!

Valahol a közelben vakító villám csapott be. S nyomban rá hatalmas recscsenés hallatszott. Ómama keresztet vetett.

— Miért bántod az apádat, kisunokám? — jajdult fel. — Ha valaki, én tudom, milyen. Jó, mint a falat kenyér. Dolgos ember, akinek nincs párja!

— Mást se tud, mint kuporgatni!

— Nem magának, nektek kuporgat! Azért is hagyom rá minden vagyonomat. Ő nem fogja elherdálni, inkább tesz hozzá!

Olyan megfellebbezhetetlenül mondta, hogy a fiú reménytelennek talált minden további győzködést. Gyűlölködve kiáltotta:

— Apa telhetetlen hörcsög, akinek semmi nem elég! Nekünk nem kell Ómama háza, megvagyunk nélküle, egyedül ő akarja... Nem is nekünk, a nőjének!

Ómama előbb a szívéhez kapott, aztán a szék karfájához, megragadta a botját s magasba emelte:

— Megtiltom, hogy így beszélj az apádról! — súgta elhaló hangon. — Olyan, amilyen, neked akkor is az apád!

S az unokája felé sújtott.

Kint szakadatlanul dörgött, morajlott az ég.

A fiú az ajtóig hátrált.

— Ha neki Ómama háza kell — motyogta rekedten, aztán megköszörülte a torkát s újrakezdte: — Ha Ómama rá meri íratni a házát, nekem többé nem az apám!

S teljes erővel becsapta az ajtót. Egy közeli villámot követő éles csattanás, majd a nyomában tovairamló dörgés elnyomta a zajt.

Végigdübörgött a tornácon s hajadonfőtt kirohant a zuhogó esőbe.

Tímea a város széléig kísérte őket. Mielőtt elbúcsúztak volna, súgva megkérdezte az unokabátyjától:

— Van pénzed, Jaksi? Adok!

— Kösz! Rendes vagy, de hagyd! — dadogta az. S komolyan, ahogy a felnőttektől látta, kezet nyújtott a lánynak.

— Most hová? — igazgatta a vállán a hátizsák szíját Pemete, amikor kettesben maradtak. Nem volt túl lelkes.

— Akárhová! — felelte Kisjakab. — Csak gyerünk már!

Vagy három órát poroszkáltak az útpadkán, akkor felkéredzkedtek egy teherautóra. Az első útkereszteződésben leszálltak s a mellékúton mentek tovább.

Az éjszakát az út szélén, az árokban töltötték.

Ubrizsi figyelmesen nézegette a táblákat, számolta a kilométereket. S ha megálltak pihenni, azonnal elővette a térképet. Kisjakabot nem érdekelte, merre járnak. Ellenkezőleg, tudni sem akart róla.

Ördögi tervet forgatott a fejében. Eddig a szülei nem keresték, nem kellett, hogy keressék. Néhány napos, legfeljebb egyhetes késéssel úgyis megtudták, merre járnak. Ilonka néni, az osztályfőnökük, Zsófi nénje, Nagyi, s ki tudja, hány ismerőssel találkoztak még csavargásaik során, valamilyen módon mind-mind értesíthették a szüleiket. Csöre néni mindenképpen, különben honnan tudta volna Ildi, hogy Vásárhelyen vannak? De ha Csöre néni nem tette volna meg, Ómama azóta mindenképpen a tudtukra hozta.

Ez volt hát az a csodálatos távolbalátó készülék! A rokonok, az ismerősök!

Ha viszont eltűnnek a szemük elől, a távolbalátó készüléknek is befellegzett!

Hogy közben a szülei elválnak? Az, hogy elválnak, nem lehet kétséges, Ómama sértettségében azóta már a fiára íratta a házat. Akkor pedig előbb vagy utóbb muszáj válni!

De őt is meg kell keresniök, ha korábban nem, szeptemberben, amikor megkezdődik az iskola. Ilonka néni, az osztályfőnökük bármennyire is szeretné megkímélni anyát, a kolléganőjét a kellemetlenségektől, kénytelen lesz bejelenteni az eltűnésüket.

Ám ehhez tényleg el kell tűnniök. Olyan helyre, ahol senki nem ismeri, így beárulni sem tudja őket.

Ballagtak hát félreeső földutakon, toronyiránt egyik faluból a másikba. Ha bolt akad az útjukba, vettek ennivalót, ha nem, koplaltak. Erdő szélén, kukoricásokban húzták meg magukat éjszakára.

Egyik éjjel Kisjakab arra ébredt, hogy valami összecsípte a mellét. Kigombolta az ingét, már napok óta nem öltöztek át éjszakára, abban a ruhában aludtak, amelyikben nappal voltak, s a gyűrődésben egy akkora zöld bogarat talált, mint az ujja begye.

— Figyelj, Pemete! — költötte fel Ubrizsit. — Te tudod, milyen a kullancs?

Ubrizsi azonnal talpra ugrott.

Jó alvókája volt, Kisjakab irigyelte is érte, amikor álmatlanul forgolódott mellette a sátorban vagy az árok alján, a puszta földön. Viszont az első neszre, szólításra felébredt.

— A kullancs? Fekete. S ha beléd fúrja a fejét, a környéke piros lesz! — nézett a társára aggódva.

— Ez a zöld itt, az ingemben, micsoda?

Ubrizsi föléhajolt.

— Büdös?

— Az nem kifejezés!

— Mezei poloska! — mondta megvetőleg. — Vigyázz, ne nyomd el! Na, mindegy, úgyis nagymosást kell rendeznünk!

Hanem a következő vízfolyásig még gyalogolniok kellett vagy egy napot.

Eddig sík, alföldi vidéken jártak, a folyón túl enyhén lankás dombok következtek. S a dombok mögül a reggeli hig levegőég alján felködlöttek a messzi hegyek.

(Folytatjuk)

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

TESTVÉRLAPJAINK ÍRJÁK

Пионерская ПРАВДА

PALOTAÜNNEP

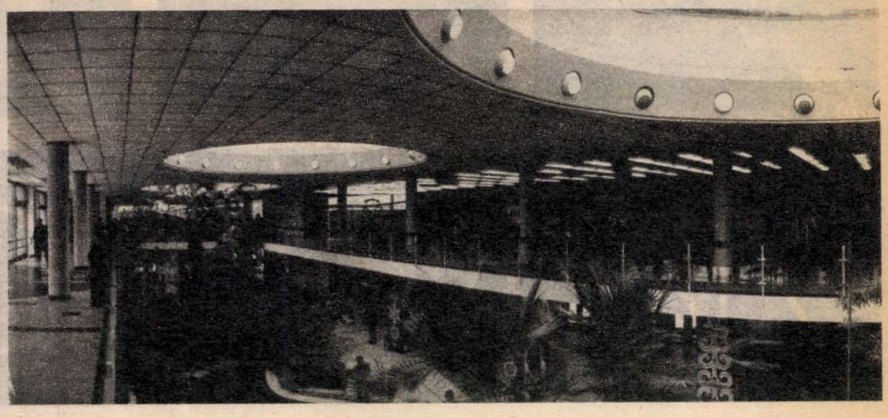

A moszkvai úttörőpalota immár ötvenéves. Vajon hányan fordultak meg itt fél évszázad alatt, akik ma tudósok, építészek, írók, ruhatervezők, vagy gépkocsivezetők? Valamikor egy Aljosa Tupoljev nevű kis úttörő is ide járt, a repülőmodellező szakkörbe. Ma Alekszej Tupoljevet, a neves repülőgéptervező-akadémikust az egész világ ismeri.

Aztán a háború utáni első, nehéz évek. A rádióamatőrök szakköre készüléket szerelt össze a Moszkva melletti Kinuli falu kolhozának. A példa nyomán az országban mindegyik helyi szakkör megépítette a maga rádió-adó-vevőjét.

Ma pedig magától értetődő az elektronikai és az automatikai szakkörök létezése. A laboratóriumokban számítógépeket alkotnak, és a népgazdaság számára is nagyon fontos berendezéseket terveznek a gyerekek.

Itt működik a Loktyev nevét viselő énekkar és zenekar. Ők már a Lenin-díjat is megkapták. Itt található a Gagarin nemzetközi barátság klub.

Minden szünidőben megrendezik a játékok hetét, amikor az iskolások ezreit fogadják.

Hosszan lehetne még sorolni az érdekességeket, hiszen csak szakkörből kilencszázhatvanat (!) tartanak nyilván, és több mint tizenötezer gyerek jár ide rendszeresen.

Még legalább ötven, hasonló eredményekben gazdag évet kívánunk a palotának!

TÁBORTŰZ

A BAJNOKJELÖLT

Dunaszerdahelyen Csölle Szilárd a legnépszerűbb diák. Nem csoda. Korosztályában Szlovákia asztalitenisz-bajnoka, és tagja a csehszlovák válogatott keretnek is.

— Tizenkét éves vagyok, nyolcéves korom óta játszom — mondta. — Nagyon szeretek pingpongozni, játszhatok bármennyit, nem unom meg. Példaképem a lengyel Grubba, akinek fonák pörgéseit csodálom, és ezt szeretném én is jól megtanulni. Az én erősségem a tenyeres pörgetés.

Egyébként kitűnően tanul, szeret olvasni. Főleg a tudományos-fantasztikus könyveket kedveli. Legnagyobb álma, hogy eljusson a kontinens legjobbjainak viadalára, és ott Európa-bajnok legyen.

Új Pajtás

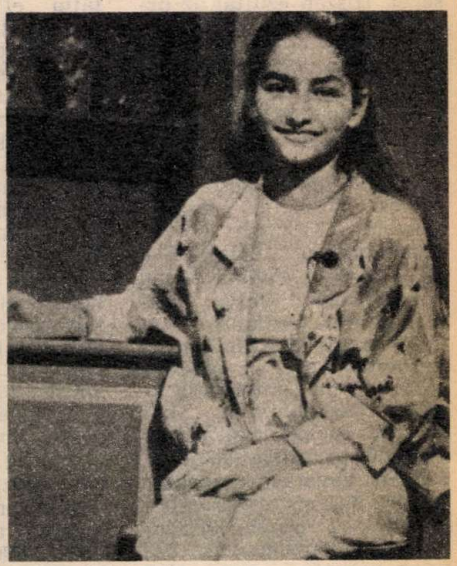

Varga Izabella, a Diákkabaré műsorvezetője

GYEREKEK A SZÍNPADON

Kabarészerzők kerestettek Újvidéken. és találtattak is. Az első diákkabarét novemberben mutatták be az újvidéki televízióban. A szereplők természetesen iskolások voltak, a becsei színjátszócsoport tagjai. A műsor nagy sikert aratott, és ezért már gyűjtik az írásokat egy újabb előadáshoz.

A szabadkai gyermekszínház is bemutatót tartott. Szerb-horvát társulata a Tingl-tangl című zenés darabot adta elő. Ebben a színházban gyakran megfordulnak a szegedi gyerekek is, akik éppen csak átruccannak egy-egy délutánra a szomszédos Jugoszláviába. A szabadkai gyermekszínház pedig évente egyszer Szegeden vendégszerepel. Legutóbb például a „Három röfi és a két ordas" című darabot láthatták a magyar gyerekek.

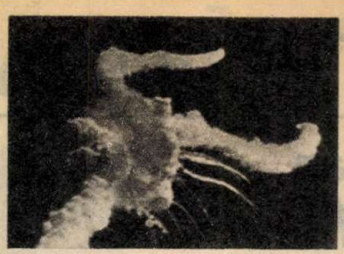

MEMENTO, 1986

A csernobili atomerőmű és a Challenger űrhajó katasztrófája még mindig foglalkoztatja a Világlátó levélírót. A tavalyi esztendő e két megrázó balesete bizony földünk minden lakóját figyelmeztette arra, hogy minél fejlettebb technikával dolgozik az ember, minél inkább szolgálatába állítja a természet erőit, annál inkább meg kell őriznie józanságát és éberségét. Hiszen ezúttal az űrkutatásban és az atomtechnológiában vezető szerepet betöltő két országban történt a baj, és egyik esetben sem a technológia volt a hibás, hanem annak alkalmazása.

Csernobillal kapcsolatban Zsíros Krisztina Jászberényből, Kalamár Attila Salomvárról, Takács Éva Gyöngyösről, Fábián Virág Nagykállóról, illetve Kedves Mónika Abonyból tett fel kérdést. Hogyan következhetett be ez a katasztrófa, megismétlődhet-e, akár Csernobilban, akár másutt, ezelőtt hol voltak hasonló technikai zavarok, milyen következményekkel járhat, milyen betegségeket okozhat az ilyenkor felszabaduló atomsugárzás, hogyan vehető ez észre stb.? Kalamár Attila még arra is kíváncsi, hogy ki jelenleg a csernobili atomerőmű igazgatója.

Hogy miként történhetett meg a katasztrófa, arról a Szovjetunió tavaly augusztusban részletes jelentést terjesztett az illetékes világszervezet, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség szakértői elé. Eszerint az 1986. április 26-ra virradóra bekövetkezett baleset oka az volt, hogy megfelelő előkészítés és kielégítő szakmai ellenőrzés nélkül, az előírt biztonsági berendezéseket kikapcsolva hajtottak végre kísérleteket arra vonatkozóan, hogy miként lehetne gazdaságosabban üzemeltetni az erőművet, s eközben is hibákat követtek el. Azaz, mint már említettem, nem a technológia mondott csődöt, hanem az azt alkalmazó emberek jártak el sajnos, felelőtlenül. A bonyolult technológiát évtizedek óta alkalmazták a Szovjetunióban, és talán éppen ez altatta el a szakemberek éberségét, ez vezetett a meggondolatlan eljárásra.

A baleset nyomán átszervezték az illetékes minisztériumokat, Erik Pozdisev személyében új igazgatót neveztek ki a csernobili erőműkomplexum élére, az atomerőművek minden kezelőjét kiegészítő oktatásban részesítették, és tovább fokozzák a biztonsági intézkedéseket. Megindultak a kutatások egy olyan atomerőmű kifejlesztésére, amelyet nem egyszerűen többszörös biztonsági rendszer véd, hanem működési elve olyan, hogy amennyiben a biztonság követelményeinek nem tesznek eleget, automatikusan leáll. Meg kell jegyezni azt is, hogy a nálunk működő paksi erőmű későbbi tervezésű, és olyan rendszerű, hogy a csernobilihez hasonló katasztrófára itt nem kerülhet sor.

Más kérdés, hogy a világ atomerőműveiben már számos működési zavart tapasztaltak. Csernobil előtt az amerikai Three Mile Island erőművében bekövetkezett üzemzavar volt a legsúlyosabb. Emiatt ki kellett üríteni a közvetlen környéket, és évekre le kellett állítani az energiatermelést. De a szakértők egyöntetű megállapítása, hogy az atomenergia még mindig a legbiztonságosabb, és a környezetet is leginkább ez kíméli. A hőerőművek „árába" bele kell számítani például a bányaszerencsétlenségeket, a vízienergia története a gátszakadások katasztrófáit idézi, az elégetett kőolaj vagy a szén a levegőt szennyezi stb. Sajnos, ez az ipari társadalom működésének egyik alapvető ellentmondása. Legfeljebb arra lehet törekedni, hogy ezeket a veszélyeket megfelelő intézkedésekkel csökkentsék.

Egy atomerőmű balesete persze különleges következményekkel jár. A csernobili robbanásnál, amelyre a kezelőszemélyzet hibás döntései következtében került sor, csak két ember halt meg, de több mint két tucat ember kapott rövid időn belül halálos sugárdózist, és mintegy háromszáz lett sugárfertőzött, vagyis beteg. Mintegy 80 ezer embert kellett kitelepíteni a környékről. Ezek kisebb-nagyobb sugárdózist kaptak, de a veszélyes határon alul.

Ami az egészségügyi következményeket illeti, meg kell különböztetnünk a közvetlenül, a nagy sugárdózis következtében fellépő sugárbetegséget a többi, csak közvetve feltételezhető károsodástól. Sugárbetegséget tehát csak mintegy háromszáz, közvetlenül az erőmű közelében tartózko-

Csernobilban újra működik az atomerőmű. A szakemberek kettőzött figyelemmel kísérik a reaktor működését. Glagyenko, ügyeletes csoportvezető a sugárzás erősségét méri az egyes számú reaktorblokk tetején

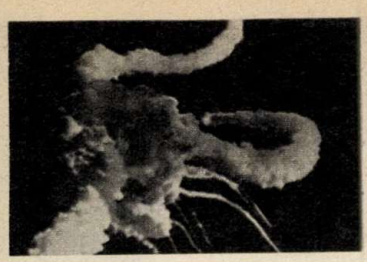

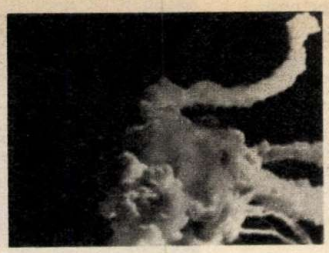
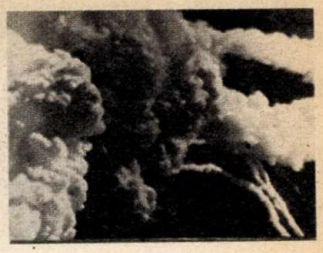

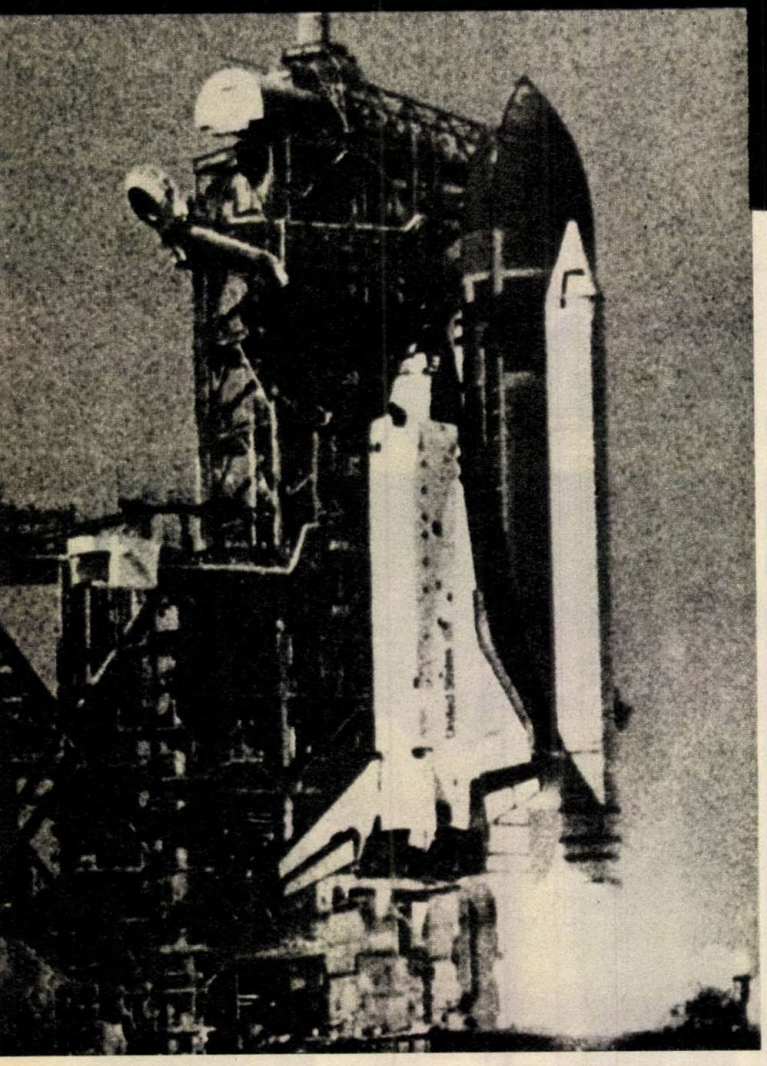

A Challenger űrrepülőgép katasztrófájának a világot bejárt képsorai. A kutatások magyarázatot adtak arra: mi történt a repülés 72. másodpercében. Az amerikai űrkísérleteket mindenesetre egy időre elhalasztották

dó ember kapott, az esetek többsége kezelhető. Ennek vannak jól felismerhető tünetei, de ilyen veszély egy pillanatra sem fenyegetett Csernobiltól nagyobb távolságra. Ügyelni kellett viszont arra, hogy ne kerüljön a szervezetbe olyan radioaktív részecske, amely beépülve az emberi testbe, hosszú ideig sugároz és esetleg — hosszú évek múltán — rákkeltő hatású lehet. Ezért tiltották meg Európa számos országában például a leveles zöldségek fogyasztását. Nálunk azonban a sugárzás szintje nem érte el azt az értéket sem, amely ilyen veszélyt idézett volna elő. A javasolt óvintézkedések, például a zöldségek alaposabb mosására vonatkozó felhívás, az elővigyázatosság jegyében születtek. Jobb félni, tartja a régi mondás, mint megijedni.

Pálinkás Róbert Nyíregyházáról a Challenger űrkomp katasztrófájának okairól kért a legapróbb részletekre is kiterjedő választ. Nos, ennek az igénynek nemhogy a Pajtás, de egy sokkal terjedelmesebb lap hasábjain is csak nehezen tehetnék eleget, hiszen az amerikai űrhajózási hivatal, a NASA több száz oldalon fejtette ki a tragédia magyarázatát. Még az volt a legkönnyebb, hogy a közvetlen „bűnöst" megtalálják: már az indításról készült filmfelvételeken látni lehetett, hogy az egyik szilárd hajtóanyagú segédrakéta működésével volt baj, amikor 1986. január 28-án az űrrepülőgép, fedélzetén hét emberrel, felrobbant. Miután hetekig tartó kutatás után a floridai Cape Canaveral körüli tengeri térségből kiemelték a rakéta és az űrrepülőgép roncsait, az alapos vizsgálat is megerősítette: a szilárd hajtóanyagú segédrakéta tömítőgyűrűjének átszakadása okozta a megrázó balesetet. A lángok kitörtek a rakéta oldalán, és átégették a folyékony üzemanyagú fő emelőrakéta tartályát, amely ennek következtében felrobbant.

A vizsgálat azonban kiderítette azt is, hogy ilyen szerencsétlenség veszélyével sokan tisztában voltak. Többek között a szóban forgó rakétát előállító Morton—Thiokol cég mérnökei is jelezték, hogy az űrrepülőtéren a rajt előtt uralkodó nagy hideg a tömítőgyűrűk megbízhatóságát csökkenti. A kísérlet vezetői azonban figyelmen kívül hagyták a jelzést, és azt jelentették a NASA-nak, hogy rakétájuk indításra kész. A rakéta indítóállásában végzett hőmérsékletmérések eredményei, amelyek szintén óvatosságra inthettek volna, nem jutottak el a NASA vezetőihez. A Challenger felbocsátására amúgy is ismételt halasztások után került sor. Ráadásul már az előzőleg repült Discovery űrkomp is a tervezettnél jóval később indult, és így az egész felbocsátási program elhúzódott. A NASA-ra nagy nyomás nehezedett a kormány és a vállalatok részéről a késedelem miatt. A vizsgálat nyomán az ipar és a NASA számos vezetője mondott le posztjáról, bár közvetlenül, személy szerint senkit sem tettek felelőssé a tragédiáért. Az űrhajózási hivatalt átszervezik, a programot felülvizsgálják, az űrrepüléseket már a Challenger-dráma másnapján leállították, és előreláthatólag 1988-ig nem újítják fel.

Pálinkás Róbert a felbocsátástól a tengerbe zuhanásig eltelt másodpercek történetéről is részleteket kért. Nos, kitűnt, hogy az űrkabin, ahol a hét asztronauta és az erre az alkalomra kiképzett iskolai tanárnő, Christa Auliffe tartózkodott — a robbanás után egyben maradt. Ám a Challengert úgy tervezték, hogy a felbocsátás idején bekövetkező robbanás esetére nem biztosítottak katapultálási vagy egyéb mentőlehetőséget. Több bizonyíték van arra, hogy az űrhajósok túlélték a detonációt, és tisztában voltak azzal, mi történt. Ezt tanúsította a személyzet beszélgetéseinek rögzítésére szolgáló hangszalag, amelyet kiemeltek a tengerből, no meg az is, hogy néhányan bekapcsolták a vészhelyzetben alkalmazandó oxigénellátást. Ez persze nem segíthetett a több kilométer magasságból lezuhanó űrkabin utasain — egy orvosi vélemény szerint 5-15 másodperccel élhették csak túl magát a robbanást. Adózzunk tisztelettel emléküknek: a Challenger fedélzetén Michael Smith, Judy Resnik, Ellison S. Onizuka, Ronald McNaire, Gregory Jarvis, Francis Scobee indult Christával együtt a kék végtelen felé azon a napon.

Baracs Dénes

A győztes asztal: a készlet színben harmonizál a kiegészítőkkel, az evőeszközök elhelyezése praktikus

TERÜLJ, TERÜLJ, ASZTALKÁM!

Aki kérdez: Molnár Margit

A szalvéta még hiányzik (Barkóczi Endre)

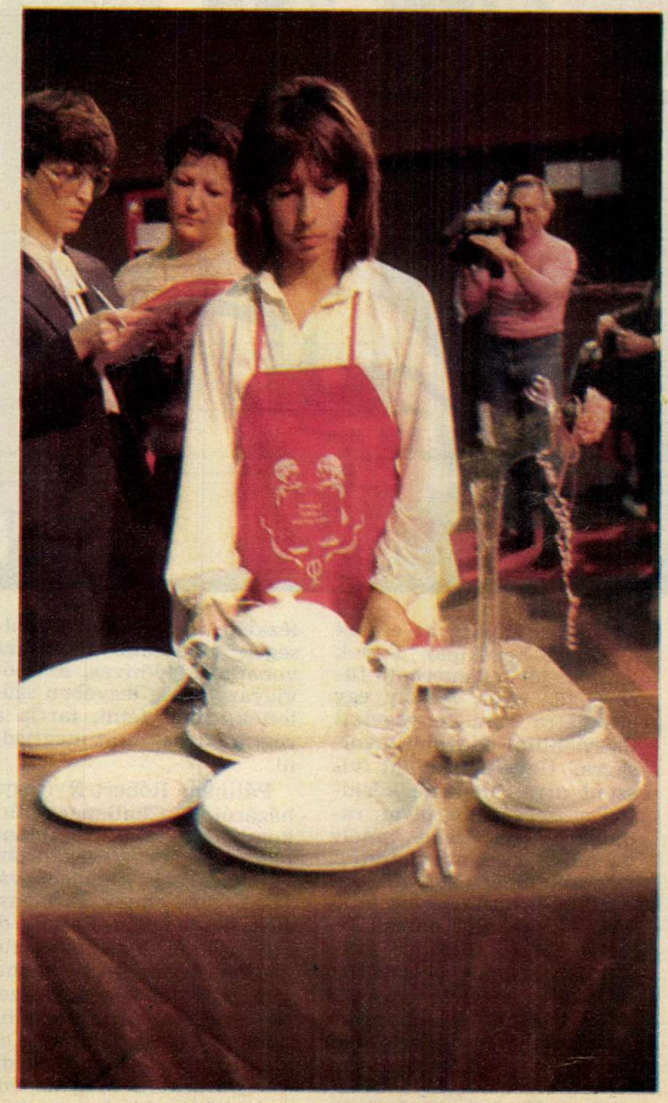

Eddig megvolnánk, most mi is jön? (Fenyőházi Mónika)

A verseny izgalmát jupiterlámpák és „élesben játszó" televíziós kamerák fokozzák. Az előcsarnokban óriási szatyrokkal felszerelkezett versenyzők várják azt a pillanatot, amikor az ajtó feltárul, hogy legalább egy pillantást vethessenek az összerakott étkészletekre és a fehér abrosszal megterített asztalokra. Itt ugyanis térítési verseny lesz a javából!

Fenyőházi Mónika a nagylányok magabiztosságával várja a kezdés pillanatait. Pécsről jött, a Janus Pannonius Tudományegyetem gyakorlóiskolájának nyolcadikos tanulója.

— Amikor megtudtam, hogy lesz ez a verseny, körülbelül annyi fogalmam volt a terítésről, hogy hová kell tenni a kést meg a villát.

Persze, amióta rá esett a választás, hogy küldöttként képviselheti Baranyát, szorgalmasan készült. Szakkönyveket húz elő a szatyorból: a HungarHotels szakmai kiadványát, és egy „Terülj asztalkánk" című füzetet. De nemcsak elméleti munkákat rejt a batyu.

— Hoztam magammal vázát, gyertyatartót, szalvétát és egy barna terítőt is.

A legifjabb résztvevő minden bizonnyal Csáki Zoltán, a kecskeméti Hunyadi János Általános Iskola másodikosa. Ez a küldöttség egyébként is annyira ifjú, hogy még a tanár nénit is versenyzőnek néztem. Amikor tisztázódott a félreértés, bemutatta kis csapatát. Szabó Teréz és Vörös Edit, valamint Zoli korábban együtt terítettek, együtt varrták és festették az abroszokat, a szalvétát díszítő szalagokat. Ez azonban egyéni verseny, és így a csapat nevében Csáki Zoli indul.

Az előzsűri az Amfora pályázatára érkezett ezerötszáz nevezésből választotta ki a legjobb harmincegyet. Ők a Petőfi Csarnokban megrendezett országos döntőn mutathatták be tudásukat, s azt a versenyt a televízió is közvetítette.

Hatvan perc állt a terítés művészeinek rendelkezésére, az előkészített asztalokat pedig kisorsolták. Egyesek reggelizős-, vagy teázós-, mások gyönyörű Zsolnay-készletet kaptak „alapanyagként". Talán azoknak volt a legnehezebb, akik kempingasztalt terítettek. Persze, az ötletesség és a fantázia itt is segített.

Révész Dóra minden figyelmét a szalvétáknak szenteli. Harmónika formára hajtogatja, majd a villa fogai közé ékeli őket. Némi próbálgatás után a merőkanál is megfelelő helyre kerül, a levesestálba. Ugyancsak művészien helyezi el a szalvétát Földes Barbara. Egy könyvből leste el a szakmai titkokat.

A legvégén a boros-, a pezsgős- és a konyakospoharak is helyükre kerülnek. Mindössze három üvegkehely esett a verseny áldozatául, de ezt még a szigorú zsűri sem tartotta hibának, hiszen Földes Barbara, akinek a tálcájáról lecsúsztak a poharak, harmadik helyezést ért el. Jutalmul pedig egy hordozható televíziót kapott.

Ha már a helyezéseknél tartunk, kérdezzük meg Csachó Györgynét, az Amfora Kereskedelmi Vállalat propaganda-osztályvezetőjét, a zsűri tagját, minek alapján döntött a bírálóbizottság.

— Elsőként azt vettük figyelembe, milyen összbenyomást keltettek az asztalok. A gyerekek vajon a színben, stílusban legjobban illő kiegészítőket választották-e a készletekhez? Többnyire jól megérezték, mihez mi illik. Fontos volt, hogy az alapeszközök — kés, villa, kanál, poharak, tálalóedények — felrakása egyszerű és praktikus legyen. Sajnos, a vártnál kevesebb egyéni ötlet, gondolat került terítékre. Amikor például mi gyerekek voltunk, az ünnepi asztalra mindig jutott egy kis dió, néhány piros alma. Nem az arany gyertyatartó vagy a madeirás terítő a lényeg. A második helyezett Szép Réka, azzal nyerte meg a zsűri szívét, hogy a születésnapi uzsonnához teasütéményt tett a tányérokra, és a tésztából készített apró betűk egyben az ültetési rendet is jelezték.

Végül is ezen a versenyen minden résztvevő nyert. Nemcsak a helyezettek, akik nagyon szép jutalmakat — személyi számítógépet, sztereó magnót — kaptak, hanem a többiek is, akiknek a legkülönfélébb ajándékokat ajánlották fel a társvállalatok és az úttörőszövetség. Hiszen nem az volt a célunk, hogy ennek a versenynek győztesei és vesztesei legyenek, hanem az, hogy mindenki jó hangulatban és jó érzéssel vegyen részt esztétikai érzéket és ízlést is fejlesztő játékunkban.

Bekő Mária
Fotó: Wagner Margit

Munkában az első helyezett, Söjtöri Amarillisz

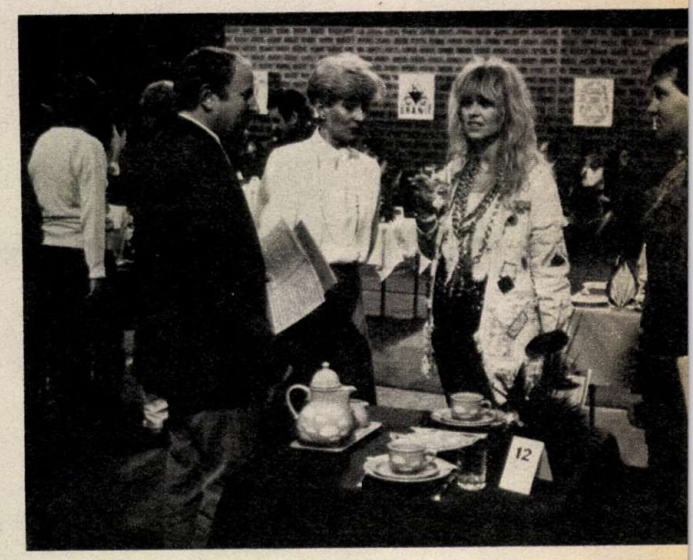

Tanácskozik a zsűri

Virág az asztalon és a terítőn is (Orbán Tamás)

Az olvasás gyönyörűsége végtelen, a képzelet tartománya határtalan. Ennek bizonyítására vállalkozik a film, amelynek lehetőségei is egyre jobban tágulnak

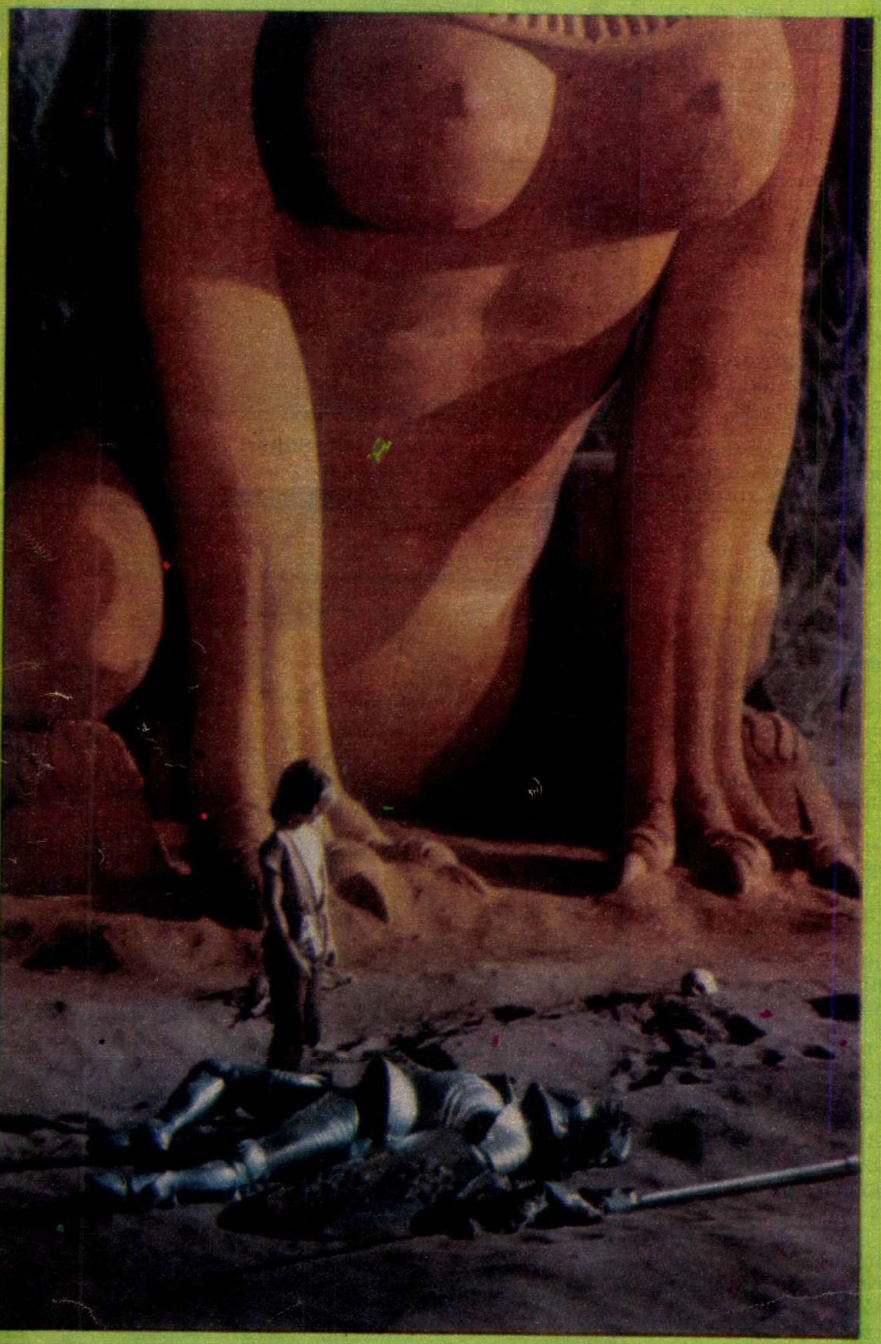

PAJTÁS

FILM-KLUB

VÉGTELEN TÖRTÉNET

Michael Ende „Végtelen történet" című regénye közel sem volt olyan drága – bá igen szép kiállítású könyv, amelyben rózsaszínű és halványkék lapokon gördül előre a történet –, mint a belőle készült film, ami 27 millió dollárba került.

Szerintem mégis a könyv a jobb. Tudod miért? Azért, mert éppen azt bizonyítja, nincs az a kifinomult animációs elektronika, bábkészítési bravúr, amelyik felvehetné a versenyt a képzelet végtelen lehetőségeivel.

Michael Ende 1979-ben íródott gyönyörű fantáziaregénye olyan nagy sikert ért el az NSZK-ban, hogy hirtelenjében 27 nyelvre lefordították. Wolfgang Peterson nyugatnémet rendező is felfigyelt rá, és miután elolvasta, úgy döntött, csinál belőle egy „népszerű, sikeres mozit".

Hogy sikerül-e neki, döntsd el magad. Vedd meg a könyvet, olvasd el, aztán ülj be a moziba, nézd meg a filmet, és vesd össze, melyik az elevenebb élmény? Ez afféle tesztjáték is lehet, főként, ha valóban a könyvet olvasod előbb, s csak utána nézed meg a filmet. Így pontosan lemérheted, milyen dús képzelettel áldott meg a természet. Sorra veheted a szereplőket: ilyennek képzelted el Fuchurt, a szerencsesárkányt? És Atreyut, a bíbor bö-

A SZÁGULDÁS ÁBRÁZOLÁSÁT CSAK DRÁGA ÉS BONYOLULT TRÜKKÖKKEL LEHET MEGOLDANI

lények vadászát? És Fantáziaország császárnőjét? Igaz, hogy filmbéli megformálójánál, Tami Stronachnál kevés szebb kislányt hordott hátán a Föld, mégis előfordulhat, hogy a te képzeletedben egy más arc fénylett föl a regény olvasása közben.

Képes vagy-e túlszárnyalni képzeleteddel a filmben látható csodákat? Ha igen, akkor Fantáziaországot nem törheti darabokra a Semmi, akkor Bastian helyébe nyugodtan odaképzelheted magad, mert így a Végtelen történet éppen általad válik végtelenné. Erről szól a könyv, és ezt szeretné mondani a film is, ami voltaképpen a filmipar káprázatos sikerű E.T.-jével és a Csillagok háborújával száll versenybe kegyeidért, épp úgy le akarja bilincselni a fantáziádat, mint azok. Hogy milyen esélyekkel, ennek eldöntésében egyedül te vagy az illetékes.

Annyit azért még elárulok, hogy a könyv és a film szerzője között voltak nézeteltérések bőségesen.

Petersen azt mondta: „Tudom, sokan vádolnak, mert megpróbálunk Hollywoodot csinálni Bajorországban . . ., de miért ne? Hollywood az a központ, ahonnan a világ legjobb filmjei közül jó néhány származik. Az ottaniakhoz mérhető filmeket akarok készíteni, vagy jobbakat."

Ende, a könyv írója nem érzi úgy, hogy ez sikerült volna Petersennek. Le is vétette nevét a filmről, és nyilvánosság előtt kijelentette: „Petersen filmje kommersz, művészietlen interpretációja a könyvnek . . . Vigye el a pestis ezeket a producereket. Becsaptak. Amit velem tettek, az emberi tisztességtelenség, művészieskedő szemfényvesztés." Hogy kinek van igaza? A maga módján valószínűleg mindkettőjüknek. Mindeneseire sokan vannak, akik nem szeretik, ha számukra megfoghatóvá teszik a megfoghatatlant, s helyettük döntik el, hogy is nézzen ki Fantáziaország.

Azt azért mindenképpen el kell ismernünk, hogy a filmben minden gyönyörű és fantasztikus.

Csupán a reményt szeretnénk megőrizni. A reményt, hogy az emberi fantázia még ennél is sokkal gazdagabb.

Magyar Katalin

ÍME, A SZEPSEGES ARC, A CSÁSZÁRNŐ, FANTÁZIAORSZÁG BIRODALMÁNAK URALKODÓJA

DÍSZLETEK, KELLÉKEK, „SZÖRNYEK", KÜLÖNLEGES ELEKTRONIKAI MEGOLDÁSOK: ETTŐL LETT OLYAN DRÁGA A FILM

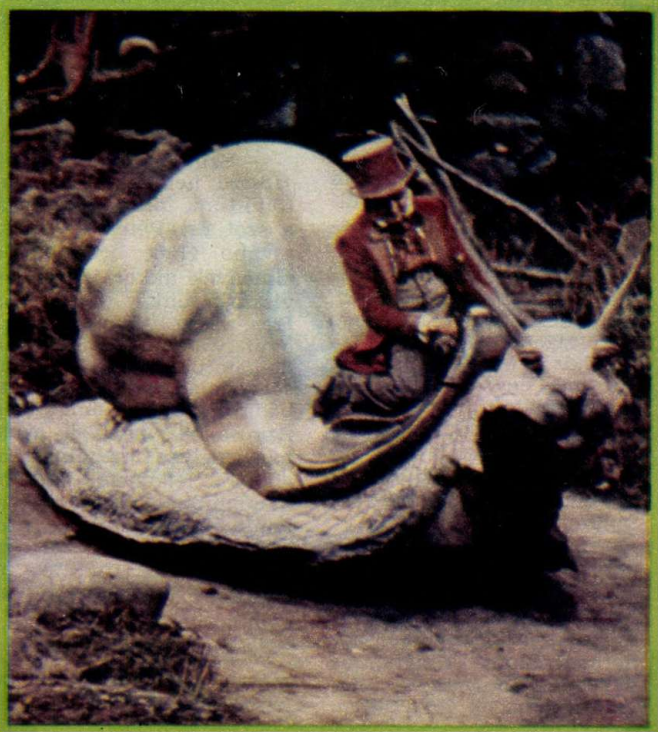

KEDVES ISMERŐS:

HA MEGSZÓLAL A GARDON...

Hajdanán a muzsikás megbecsült embere volt a falu társadalmának. Hívták ünnepre, hívták torra hívták akkor is, ha egyszerűen csak vigadni akartak az emberek.

A muzsikás pedig játszott. Dehogyis gondolt ő arra, hogy évszázadok üzenetét őrzi a szilaj legényesekben, a panaszos keserűkben. Csak játszott és érezte, hogy közelebb kerülnek egymáshoz az emberek...

Pattog a mezőségi csárdás, árad az érdességében, fésületlenségében is szép parasztzene. Ropja is a táncház népe rendesen, bár már egyre ólmosabbak a mozdulatok, egyre nehézkesebbek a perdülések. Abbahagyni viszont nem lehet, mert húzzák, egyre húzzák a Muzsikás együttes tagjai.

— Már nem is tudom, mit jósoltunk magunknak 1973-ban, amikor megalakítottuk a zenekart — gondolkodik el a rövidke szünetben Sipos Mihály, az együttes prímása. — Azt csak a legszebb álmainkban reméltük, hogy tizenhárom év múltán is ennyien lesznek kíváncsiak a zenénkre. Háromévenként teljesen kicserélődik a közönségünk, de a tábor létszáma nem csökken.

— Mikor és hogyan érintett meg benneteket először a népzene?

— Szüleink vidékiek. Hosszú heteket, hónapokat töltöttünk falun — veszi át a szót Éri Péter. — Aztán tovább éltek bennünk az élmények akkor is, amikor visszajöttünk a városba. Egy lassú tánc dallama, amit valamelyik öreg dúdolgatott, egy százéves korsó vonalai, amit a szék lábánál pillantottunk meg. Apróságok, amelyek azonban mélyen megülnek az ember lelkében. Később mindannyian tanultunk valamilyen hangszeren, próbálkoztunk ezzel-azzal. Aztán rájöttünk tudunk mi népzenét játszani, és van is miből merítenünk.

— Nektek igen. De ha most idejön egy munkásgyerek Kispestről, aki még talán élő tehenet sem látott életében...?

— Attól még a népi hangszerek érdekelhetik, kíváncsi lehet rá, milyen is a duda, a gardon, ez a négyhúros ütőhangszer, melynek alakja a csellóhoz hasonlít, vagy például a tekerőlant — folytatja Éri Péter. — De lehet az is, hogy csak társaságra vágyik. Mindegy, a lényeg, hogy itt van. Aztán, ha megszólal a zene, ennek a tiszta muzsikának a hangjai talán a szívébe költöznek. Lehet, hogy ebben találja meg azt a természetességet, egyszerűséget, amit régóta keres.

— Mi az, ami még vonzó lehet a számára?

— A közösség, a barátok, a kibomló szerelmek — vág közbe Sipos Mihály. — Persze, egy idő után eltűnnek ezek a srácok. Elnyeli őket a napi gondok tengere, a munka, ám közülük sokan visszajönnek, s hozzák magukkal a csemetéjüket is. A kicsiknek külön táncházat szervezünk. Hát ezek azok a nagy pillanatok, amikor érzi az ember, milyen összetartó erőt jelenthet egy nép zenéje.

A hajdani muzsikás a földmunka és a zene között osztotta meg az életét. Sipos Mihályék vajon milyen megosztottságban élnek? Táncház, koncert, utazás, próba, gyűjtőutak mellett vajon jut idő másra is?

— Én például matematikus vagyok — mondja a prímás. — Délelőtt e tudomány gyakorlati alkalmazásának kérdései fölött töprengek, délben eszem valami franciás ételt, délután meghallgatom a Rolling Stonest a rádióban, este pedig fogom a hegedűmet, és fellépek a színpadra. Persze, nem öltök magamra bő inget, és nem húzok csizmát. Így játszom, ebben a farmerban, ahogy vagyok. A zene a lényeg. Hamar Dani geofizikus. Ő napközben a földkéreg titkait faggatja, csak este találkozom vele, mint ahogy találkozom a táncházban egyetemistákkal, mérnökökkel, esztergályosokkal... és sorolhatnám tovább.

— Három nagylemezt adtatok ki eddig. Mindegyiken érződik némi modern zenei hatás. Tudatosan alkalmaztok rockra, bluesra emlékeztető akkordokat, fordulatokat?

— Nem. Sokszínű világban élünk és ez óhatatlanul felfedezhető a muzsikánkon is — magyarázza ifjú Csoóri Sándor, aki egyébként zenét tanít, már vagy negyven gyerek ismerkedik nála a dudálás rejtelmeivel. — Így van ez rendjén. Kevés helyen hall az ember „tiszta" népzenét.

— Hogy sikerült a nagy karácsonyi koncert, amely nem is hagyományos fellépés, hanem afféle folkshow volt?

— Az ünnep dalai mellett megmutattuk azt is, hogyan teltek a karácsony napjai a régi magyar falvakban — magyarázza Sebestyén Márta. — Körben fenyők függtek a mennyezetről, mintha csak gerendákra akasztottuk volna őket. Játszottuk, énekeltük az új lemezünk zenéjét, s egyszer csak kopogtattak, beléptek a dudások, s regölni kezdtek. Varázslatot, igazi ünnepet akartunk.

Sinkovics Ferenc
Fotó: Szalay Béla

MUZSIKÁS EGYÜTTES

PAJTÁS

DOBOZY LÁSZLÓ: SÍSULI 2.

Megjött a tél, lehullott a hó! Az utcák csatakosak, a pelyhek csak a levegőben fehérek. A hegyet köd takarja. De te vedd a fölszerelést, és indulj. Meglátod, 2-300 méter magasan már fehér a talaj, s innen nézve, a várost eltakarja a szürke füstköd. Még egy kis kapaszkodás — kinek mekkora hegy van a közelben — és valódi télbe csöppentél. Biztos, hogy mások már megelőztek, a rutinos síelők nem dőlnek be a városban tapasztalt időjárásnak. Te azonban ne kezdd azzal, hogy utánuk száguldasz. Keress egy röplabdapályányi sík területet, s ott csatolt fel a sít. Rövid, hatásos bemelegítés, gimnasztika, lépegetés oldalt és körben . . .

Botfogás: a markolatszíjon alulról fölfelé átdugod a kézfejet, majd ráfogsz a markolatra. Most botozva is lépegetsz oldalt, jobbra, balra, mintha csárdásoznál. A két sí mindig párhuzamos. Ha ez sikerült, apró utánlépegetéssel körbetopogás az óramutató járása szerint és vissza. Vigyázz, hogy a sílécek ne kereszteződjenek!

Járás: szemre azonos a gyaloglással. Karod ellentétesen leng előre-hátra. Ezt a mozgásformát tartva elindulsz, de az előrelépő láb ne emelkedjék, hanem csússzon. Íme a kotta: jobb láb elrugaszkodik — bal láb csúszik és a bal kéz botoz —, amikor a csúszás lassul, a bal láb rugaszkodik és a jobb kéz botlökéssel segíti a jobb lábon siklást. A botot egyre jobban vedd igénybe, hogy segítsen az előrehaladásban. A botozás közel a síhez, s azzal párhuzamos irányú legyen. Ha emelkedőre jutsz, a botodat már nem előre, hanem a csípőd mellett, sőt kissé hátrább szúrod.

Enyhe lejtőn gyorsítja a siklást a **páros botozás:** karok együtt előrelendülnek, mellső középtartásig a botok párhuzamosan, hegygyel hátrafelé, a sílécre kb. 60°-os szögben vannak. Erőteljes leszúrás után a botokkal ellököd magad, a törzs mély előrehajlásáig. Akkor igazán erőteljes a páros botozás, ha az áll közel jut a térdhez. Ha páros botozással sikerül felgyorsítanod a siklást, következhet az átlépés, a legcélszerűbb siklás közbeni — irányváltoztatás.

Átlépés. Lassú siklásban (a térd enyhén előrenyomott) süllyeszted a súlypontot a bal lábra, majd arról elrugaszkodva, a jobb sít kiemelve szögben jobbra (V alakú a két sí) leteszed a hóra, s azonnal ráhelyezed a testsúlyt. A bal láb is az új irányba, a jobb sí mellé lép, most már a lécek párhuzamosak. Az egyensúlyt segíti, s a csúszást is gyorsítja, ha a bal sí irányba lépése közben párosbotozol egyet. Két-három egymást követő átlépéssel 90°-os irányváltoztatást is elérhetsz. Gyakorold mindegyik irányba!

Észre sem vettük, átlépéseket gyakorolva lecsúsztunk a lejtő aljára. Ne keress felvonót, használt a lábaidat.

Lesiklás. Először is a lejtő irányába kell fordulni, de úgy, hogy a sí csak akkor induljon el, amikor mi akarjuk. Tűzd hát le a két botot a lejtő felé, olyan szélesen, hogy rátámaszkodás után közéjük lépegethess. Addig támaszkodsz, amíg nem „rendezted magad", az alkalom jelentőségének és biztonságodnak megfelelően. Egyik láb arasznyit előrecsúszik, a botról enyhén ellököd magad, ettől az egész „szerkezet" megindul. Kézfejed a mell előtt vállszélességben, a botok hátra, ferdén. Térded előrenyomod, érezd, hogy a lábszáradat elöl nyomja a cipő, mert rátámaszkodik. A törzs kissé előredöntött (törzs, lábszár párhuzamosan), a tekintet derűs, s 5-10 méternyire eléd irányul.

Megállás. A sí vagy akkor áll meg, ha emelkedőre fut, vagy ha a lejtőn keresztbefordul, valamilyen szándékolt módon. Enyhe lejtőn átlépésekkel is sikerül, próbálgasd hát jobbra is, balra is. Mielőbb meg kell tanulni a vészfékezést: a keresztbe forgatást. Közepes sebességű siklást is 1-2 méteren belül be lehet — s gyakran be kell fejezni ezzel. Előbb helyben (pl. balra): a súlypont gyors süllyesztése (közben a sí fellazul, s a fellazulást kihasználva) a sí csőrének balra, végének jobbra fordítása nagy erővel. Hangsúly a jobb láb (ez lesz a völgy felőli) munkáján, a bal inkább csak követi — párhuzamosan! — a mozgást. A súlypontot mindaddig tovább süllyeszted, amíg a sílécek a lejtőre merőlegest elérik. A térdet a hegy felé kell nyomni befejezésként: a jobb sí

A BOTFOGÁSTÓL A SIKLÁSIG

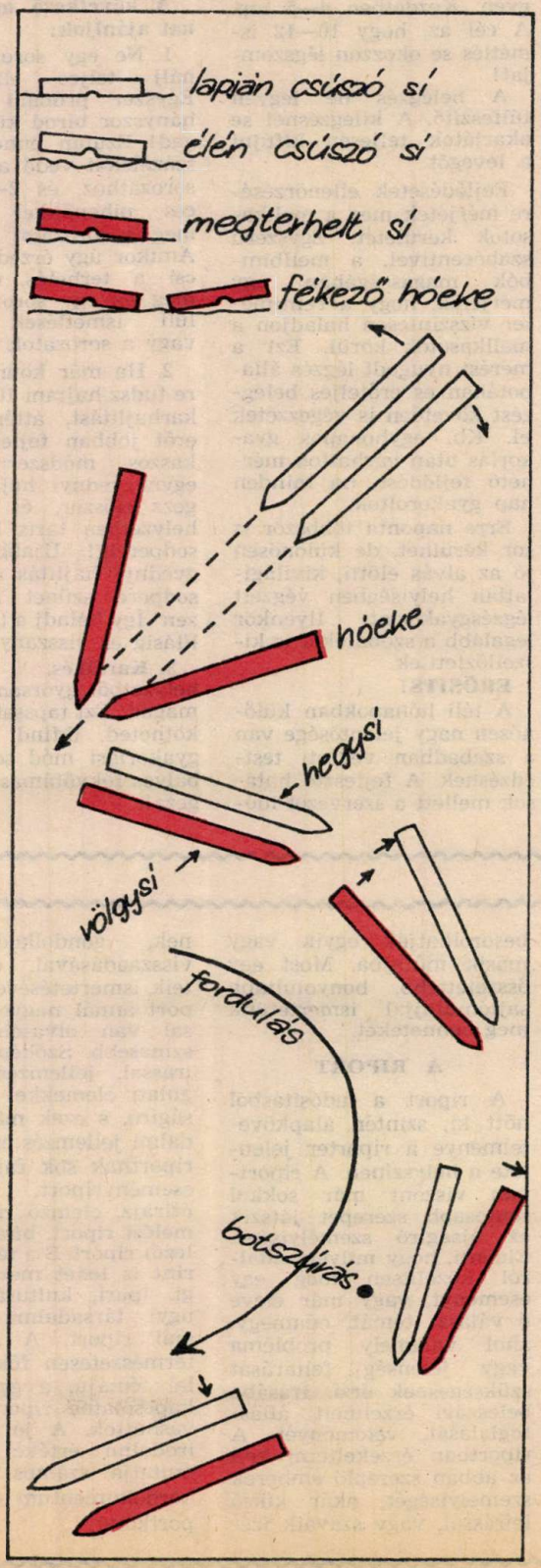

belső élére állsz. Helybeni kísérletek után próbáld meg siklásban. Előbb rövid, majd fokozatosan hosszabb siklás után. Később a forgatást cifrázhatod úgy, hogy a forgatóláb (ívkülső vagy völgyláb) oldja meg a feladatokat, a másik (ívbelső vagy hegyláb) csak annyit tesz, hogy a forgatás vége felé egy tenyérnyit előrecsúsztatja a sít, de súly nem kerül rá. Tanuld meg, mindkét irányba! Aki siklásban forgatással jól megáll, az majdnem tud síelni. Minél gyorsabb volt a siklásod, annál erősebben kell terhelni a völgysít. Ennek érdekében a törzsedet is dönstd a völgy felé. Ha ezt elhagyod, a tehetetlenségi erő (majd megtanulod mi az!) ledönt a lábadról.

Közben meg ne feledkezzünk a *lesiklás* iskolázásáról! Egy-egy menetnél próbálgasd a következőket:

— lesiklás közben felváltva csúsztasd előbbre hol a bal, hol a jobb sít;

— a súlypontot helyezd hol a bal, hol a jobb sí fölé;

— guggolás — felállás — guggolás (súlypont emelés-süllyesztés) siklásban;

— oldalt kilépés párhuzamos másik nyomba, váltogatva a két nyomban haladást;

— helyezd előre, majd hátra a súlypontot: a sí lassulni, illetve gyorsulni fog.

Siklás hullámokon. A lejtő ritkán asztalsima. Buckák, hullámok, „letörések" teszik változatossá, érdekessé. Itt jön a térd-, csípőízületek teleszkóp szerepe. Elvileg egyszerű a dolog: a lejtőn haladó síző csípője egyenes vonalon halad, bárhogy görbül alatta a felszín. Tehát, ha emelkedik a terep, hajlik a térd, ha „legörbül" a terep (letörés) kinyúlik a láb. Mindig olyan mértékben, amennyire a terep „elmozdul az egyenesből". Arra azonban ügyelj, hogy a síelő térde mindig hajlított. A terephullámokon síelést érdemes sokat iskolázni, mert élvezetes, s mert nagy biztonságot ad későbbre.

(Folytatjuk)

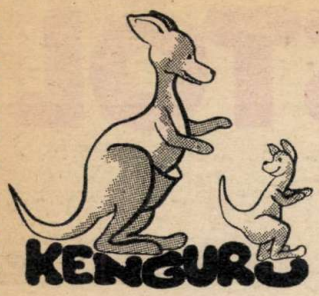

Többen érdeklődtek levélben a Kenguru-próba versenyszámai és pontértéktáblázata iránt. Mindez megtalálható a 86/25. számunk 22. oldalán, illetve február elején újra közöljük a kért listákat.

LÉGZÉSGYAKORLAT

A rádió Kenguru adásában már szó esett a légzésről. Ezzel kapcsolatban mindjárt ajánlunk is egy jó gyakorlási módot a tüdő kapacitásának jobb kihasználására.

Álljatok laza terpeszállásba a nyitott ablak közelében, lehetőleg könnyű, a légzést nem zavaró öltözékben.

1. Lassan, egyenletesen, az orron keresztül végezzetek belégzést. A levegőt először a tüdő alsóbb részébe szívjátok úgy, hogy a hasfalatok is érezhetően kinyomódjék, majd emeljétek meg a légzőizmok segítségével a mellkast. Így további levegőmennyiséget szívhattok be.

2. Tartsátok bent a levegőt a tüdőben.

3. Egyenletesen, szájon keresztül, sziszegő hangot adva fújjátok ki a levegőt. (A sziszegő hang segít ellenőrizni, hogy egyenletes-e a kilégzés.) A kilégzést követően egy-két másodpercig tartsátok vissza a légzést, majd kezdjétek az egészet elölről!

Fontos tanácsok:

A belégzés, a benntartás és a kilégzés időtartama megközelítően azonos legyen. Kezdetben 4—5 mp. A cél az, hogy 10—12 ismétlés se okozzon légszomjat!

A belégzés ne legyen túlfeszítő. A kilégzésnél se akarjátok teljesen kifújni a levegőt.

Fejlődésetek ellenőrzésére mérjétek meg a mellkasotok kerületét. Egyszerű szabócentivel, a mellbimbók magasságában úgy mérjétek, hogy a centiméter vízszintesen haladjon a mellkasotok körül. Ezt a mérést nyugodt légzés állapotában és erőteljes belégzést követően is végezzétek el. Kb. egyhónapos gyakorlás után várhattok mérhető fejlődést, ha minden nap gyakoroltok.

Erre naponta többször is sor kerülhet, de különösen jó az alvás előtti, kivilágítatlan helyiségben végzett légzésgyakorlat. Ilyenkor legalább a szobátokat is kiszellőztetitek.

ERŐSÍTS!

A téli hónapokban különösen nagy jelentősége van a szabadban végzett testedzésnek. A fejlesztő hatások mellett a szervezet időjárással szembeni ellenállását, a légúti megbetegedésekkel szembeni védettségét is javítják ezek az edzések. De mivel ilyenkor több időt töltünk a lakásban, így több lehetőség van a szobai erősítésre is. Ennek egyik közismert és közkedvelt gyakorlata a karhajlítás és -nyújtás mellső fekvőtámaszban.

A következő megoldásokat ajánljuk:

1. Ne egy sorozatot csinálj teljes elfáradásig! Egyszer próbáld ki, hogy hányszor bírod kitolni magad! Ezután ennek 70—80 százalékát vedd alapul egy sorozathoz, és 2—2,5 perces pihenőkkel ismételd meg a sorozatot 3—4-szer. Amikor úgy érzed, már kicsi a terhelés, változtasd meg az egy sorozaton belüli ismétlések számát, vagy a sorozatok számát.

2. Ha már könnyen végre tudsz hajtani 10-nél több karhajlítást, áttérhetsz az erőt jobban fejlesztő, szakaszos módszerre. Csak egynegyednyi hajlítást végezz először, és ebben a helyzetben tarts ki 5 másodpercig! Újabb egynegyednyi hajlítás és 5 másodperc szünet következzen! Így haladj a teljes hajlításig és visszanyújtásig.

3. Karlökés. Hajlított helyzetből gyorsan lökd fel magad! Ezt tapssal is összekötheted. (Mind a három gyakorlási mód során szabályos fekvőtámaszokat végezz!)

UTÁNANÉZTÜNK...

„Nemrégen öcsémmel aranyhörcsögöket kaptunk ajándékba. Nagyon örültünk nekik, de édesanyám a rádió egyik adásában azt hallotta, hogy az aranyhörcsögök agyhártyagyulladást okozhatnak. Szeretnénk megtudni, hogy valóban így van-e?" — érdeklődik Üveges Éva Alsózsolcáról.

A kérdésre az Állatorvostudományi Egyetem Rendelőintézetének orvosa, *dr. Csenki János válaszol:*

— Aki aranyhörcsögöt vásárol, bizony számolhat azzal, hogy az vírushordozó lehet, ugyanis a fertőzöttsége rejtve van. Az ilyen állat megfertőzheti gondozóját, agyhártyagyulladást okozhat. Ha nincs étvágya a kis állatnak, vagy rossz a hangulata, azonnal állatorvoshoz kell vinni. Az aranyhörcsögtartóknak azt tanácsolom, hogy amennyire lehet, ne fogdossák állataikat, keveset vegyék kézbe, úgy is lehet játszani velük, ha kezünkkel nem érintjük őket. Ha valaki mégis a kezébe fogta az állatkát, *utána alaposan mosson kezet!*

Akik figyelemmel kísérik rovatunkat, olvashattak már a **hírről, a tudósításról,** a lapok kisebb terjedelmű írásait már könnyen besorolhatják egyik vagy másik műfajba. Most egy összetettebb, bonyolultabb sajtóműfajjal ismertetünk meg benneteket.

A RIPORT

A riport a tudósításból nőtt ki, szintén alapkövetelménye a riporter jelenléte a helyszínen. A riportban viszont már sokkal fontosabb szerepet játszik az újságíró személyisége. Eldönti, hogy milyen oldalról közelítsen meg egy eseményt, vagy már eleve ő választ témát, odamegy, ahol valamely probléma vagy jelenség feltárását szükségesnek érzi. Írásába beleszövi érzelmeit, állásfoglalását, véleményét. A riportban érzékeltetni kell az abban szereplő emberek személyiségét, akár külső leírással, vagy szavaik ízének, gondolkodásmódjuk visszaadásával, cselekedeteik ismertetésével. Egy riport annál nagyobb hatással van olvasóira, minél színesebb. Szóképekkel, leírással, jellemzéssel, hangulati elemekkel él az újságíró, s ezek már az irodalmi jellemzés eszközei. A riportnak sok fajtája van: eseményriport, útleírás, útirajz, elemző riport, termelési riport, bíráló (leleplező) riport. S a témája szerint is lehet mezőgazdasági, ipari, kulturális, bűnügyi, társadalmi, szociológiai riport. A Pajtásban természetesen főként iskolai témájú, a gyerekekkel kapcsolatos riportokat olvashattok. A jó riportnak irodalmi értéke van. Ezt mutatja számos izgalmas, kordokumentum értékű riportkötet.

FELADATOK:

1. Küldjetek be valamelyik lapból egy olyan riportot, amiről úgy vélitek, irodalmi értékkel bír.

2. Móricz Zsigmondnak több riportkötete jelent meg. (Gyalogolni jó, Az úr a tornácon stb.) Olvassatok el belőlük néhány riportot, s írjátok meg ötnek a helyszínét!

3. Soroljátok fel három olyan riportkötetnek a címét és íróját, amely a közelmúltban jelent meg!

A feladatok megoldása minden bizonnyal többeknek szükségessé teszi, hogy ellátogasson a könyvtárba. Ne sajnáljátok rá az időt! A megoldásokat küldjétek szerkesztőségünk címére! **Beküldési határidő: január 30.**

Egész évben várjuk híreiteket, tudósításaitokat.

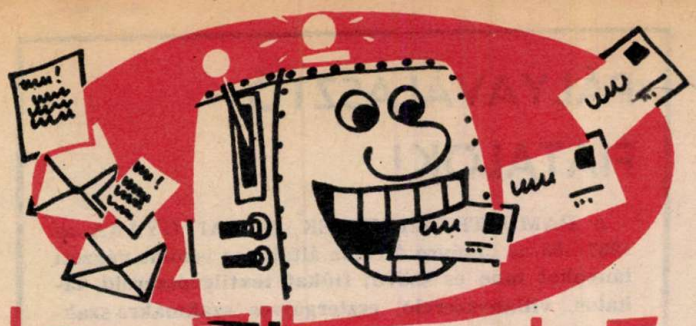

levélbontó

ÍRÓ-DEÁK

Ezúttal kezdjük egy játékkal! Kiemeltem a hozzánk beküldött versek közül három „költőpalánta" műveit. Ne tegyünk mást, csak írjuk le szépen, sorjában a versek első mondatát!

„A zord tél után iti
a tavasz,
Ezt is nagyon szeretem."
(Kövecs Ferenc: Tavaszi ének)

„Trillió-trillió,
Vígan dalol a rigó."
(Kerék Szilvia: A tavasz)

„Jön a tavasz, megy a tél,
Örül, aki vígan él,
Megy a tavasz, jön a nyár,
Csipog a sok kismadár."
(Grád Károly: Évszakváltó)

„Tavasz után a szép nyár
jön,
Vidámsággal, jókedvvel."
(Kövecs Ferenc: Nyár)

„Lehullanak a fák levelei:
Itt az ősz."
(Kerék Szilvia: Ősz)

Ugye, nem is kell sokat magyarázni, mire gondoltok? Akár össze is keverhetnénk a neveket és az idézeteket, soha senki meg nem mondaná, melyik kihez tartozik. És mit közölnek velünk szerzőik az évszakokról? Azt, hogy a tavasz reményteli és szeretnivaló, a nyár víg és szép, ősszel lehullanak a fák levelei, a tél pedig zord... Mindenki tudja: egy újszülöttnek minden vicc új, de ez az illető újszülöttnek a magánügye. A vers viszont nem magánügy, hacsak nem az asztalfiók számára íratik.

Mielőtt a játékos módszert, melyet szemléltetésre választottam, megtámadná valaki, készséggel elismerem, hogy nyomtatásban megjelent versek kezdőmondataiból is ki lehetne célzatosan válogatni hasonlóan semmitmondó összeállítást. De a lényeg, azt hiszem, nem ez, hanem amire jószándékkal figyelmeztetni akartalak titeket. Ízlelgessétek például Arany János Toldijának (észrevehetően mintául is szolgáló) kezdőmondatait!

És búcsúzóul egy különleges példa, Tóth Árpád műfordítói remeklése:

„Ősz húrja zsong,
Jajong, busong
A tájon,
S ont monoton
Bút konokon
És fájón."
(Paul Verlaine: Őszi chanson)

Nádasi Tibor

LEVÉLBARÁTSÁG

HETEDIKESEKKEL LEVELEZNÉNEK: LAJOS BEATRIX, Körmend, Rákóczi u. 38. 9900 (kedvenc időtöltése a bélyeg, matrica és poszterek gyűjtése); SZABÓ ZSUZSA, Katoga, Ifjúság u. 3/2. 9915; VARGA MÓNIKA, Körmend, Rákóczi u. 39. 9900; VÁRNAGY RENÁTA, Vecsés, Vasútállomás 2220; DEMKÓ KATALIN, Nyírtelek, Arany J. u. 2. 4461 (matricát gyűjt); PETRUSKA ILDIKÓ, Nyírtelek, Bedő-bokor 39. 4461 (naptárt, matricát gyűjt); KÉPES RITA, Nyírtelek, Asztalos J. ltp. 4. 4461; SÁPI ANDREA, Nyírtelek, Arany J. u. 25. 4461; NAGY KATALIN, Nyírtelek, Bedő-bokor 58. 4461; VALKAI SZILVIA, Szentes, Drahos István u. 8. 6600 (képeslapot és matricát gyűjt); STOKKER VIKTÓRIA, Környe, Béke ltp. F. ép. II/8. 2851; PÁLINKÁS ANNA, Csabacsüd, Tanya 144/1. 5551; ANTAL BRIGITTA, Ságújfalu, József A. u. 23. 3162; ANTAL ÁGNES, Ságújfalu, József A. u. 9. 3162; NAGY ÉVA, Tiszaföldvár, Remény u. 7. 5430 (képeslapot és matricát gyűjt); KATONA KRISZTINA, Debrecen, Hajdú J. u. 5. 4032; NÉMETH BRIGITTA, Szombathely, Váci u. 34. 9700; KOZMA ANIKÓ, Dévaványa, Hold u. 4. 5510; KISS MÁRIA MAGDOLNA, Jászfényszaru, Petőfi u. 15. 5126; MAGYAR MARIANN, Mezőkovácsháza, Kocsis u. 31/A 5800; MERX HENRIETTA, Elek, Semmelweis u. 4. 5742; KAROSZ ERIKA, Elek, Kemény u. 27. 5742; BARA SZILVIA, Orosháza, Liget u. 2/B 5900; SZABÓ JUDIT, Sitke, Dózsa Gy. u. 23. 9671; NÉMETH ILONA, Aszód, Bethlen G. u. 39. 2170 (szeret kötni, horgolni).

NYOLCADIKOSOK LEVELEIT VÁRJÁK: BALOGH KATALIN, Mesterszállás, Lenin u. 20. 5452 (szeret kötni, bélyeget és virágos képeslapot gyűjt); SERES MÓNIKA, Drégelypalánk, Rákóczi u. 132. 2646 (szalvétát, képeslapot és újságot gyűjt); KERESZTES ERZSÉBET, Tiszaföldvár, Kőrösi Cs. u. 49. 5430; RAFFAEL MÁRIA, Kaposvár, Beloiannisz u. 15. 7400; JANÓ MÓNIKA, Szentes, Kurca sor 3/a 6600 (bélyeget és szalvétát gyűjt); KOVÁCS ZSUZSANNA, Elek, Pöltenberg u. 25. 5742; CSÁNYI MÓNIKA, Elek, Kisfaludi u. 8. 55742; TÓTH ERIKA Tiszaföldvár, Öcsödi u. 73. 5430; LABANC ILDIKÓ, Szabadkígyós, Bem J. u. 17. 5712; OLÁH ILDIKÓ, Hódmezővásárhely, Tulipán u. 35. 6800; BARANYAI ZSUZSANNA, Tarcal, Könyves K. u. 59. 3915; PAPP MARIANNA, Nagyréde, Rákóczi u. 45. 3214; CSEH ANITA, Nagyréde, Zöldfa u. 10. 3214; CZAKÓ ÉVA, Szentes, Klauzál u. 1. 6600; HORVÁTH MÓNIKA, Nagynyárád, Rákóczi u. 29. 7784; LUTZ MARIANNA, Nagynyárád, Rákóczi u. 27. 7784; HORVÁTH ANIKÓ, Székesfehérvár, Ipoly u. 74. 8000; OSZLÁNCZI ÁGNES, Erdőtelek, Táncsics u. 16. 3358

LEGJOBB SEGÍTŐINK!

Ezúttal a Heves megyei gyerekekek szeretnénk köszönetet mondani, kiváló terjesztői munkájukért. További sikereket kívánunk és küldjük a jutalmakat!

Ambrus Veronika, 8. osztály, Eger,
812. számú Dobó István Úttörőcsapat;
Baráth Beatrix, 7. osztály, Eger,
5631. számú Kiss Lajos Úttörőcsapat;
Bisztricki László, 7. osztály, Eger,
72. számú Zalka Máté Úttörőcsapat;
Ftercsik Krisztina, 7. osztály, Hatvan,
5027. számú Hámán Kató Úttörőcsapat;
Hajnal László, 5. osztály, Tenk,
4806. számú József Attila Úttörőcsapat;
Lukács Krisztina, 5. osztály, Heves,
4628. számú Petőfi Sándor Úttörőcsapat;
Mudriczki Márta, 6. osztály, Eger,
5631. számú Kiss Lajos Úttörőcsapat;
Őze Hajnalka, 8. osztály, Gyöngyös,
4206. számú Hámán Kató Úttörőcsapat;
Pári Anita, 8. osztály, Tarnaméra,
1231. számú Petőfi Sándor Úttörőcsapat;
Valius Erika, 7. osztály, Hatvan,
5239. számú Martos Flóra Úttörőcsapat.

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

GYERTEK A

GANZ DANUBIUS

HAJÓ- ÉS DARUGYÁRBA

SZAKMUNKÁSTANULÓNAK!

A számunkra legfontosabb szakmákra várjuk jelentkezéseteket:

hegesztő, szerkezetlakatos, géplakatos, csőszerelő, gépi forgácsoló (esztergályos), szerszámkészítő, villanyszerelő, öntő, kovács, mintakészítő, asztalos, ács-állványozó, fényező-mázoló, épületburkoló, elektroműszerész, mechanikai műszerész, számítástechnikai műszerész.

A képzési idő 3 év. A tanulóévek alatt biztosítunk a számotokra: kollégiumi elhelyezést; korszerűen felszerelt tanműhelyt; napi 4 forintért ebédet; sportolási lehetőséget. Vállalatunk a szakmunkástanulók részére, az iskola megkezdésétől számítva a tanulmányi ösztöndíjon kívül társadalmi-tanulmányi ösztöndíjat biztosít, amely mértéke (szakmától függően) 700—1000 Ft/hó.

A szakmunkásvizsga után a továbbtanulási lehetőség biztosítva van. Munkába álláskor 5000—6000 Ft juttatás. Modern munkásszálloda. Jó kereseti lehetőség.

Érdeklődni és jelentkezni az alábbi címeken lehet:
— GANZ DANUBIUS HAJÓ- ÉS DARUGYÁR személyzeti és oktatási osztálya. Budapest, Váci út 202. 1904. Telefon: 496-370; 296-820/1661; 498-173;

— GANZ DANUBIUS BALATONFÜREDI HAJÓGYÁR Balatonfüred, Tihanyi út, 8230. Telefon: 06-86-42-690;

— GANZ DANUBIUS TISZAFÜREDI DARUGYÁR Tiszafüred, Örményi út, 5350. Telefon: 215;

— GANZ DANUBIUS VÁCI KONTÉNERGYÁR Vác, Derecske dűlő, 2600. Telefon: 66-27-11-411.

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK!

A PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA az 1987—88-as tanévre felvesz általános iskolát végzett **lányokat fonó és szövő; fiúkat textilgépszerelő, lakatos, villanyszerelő, esztergályos szakmákra szakmunkástanulónak.**

Tanulmányi idő 3 év. Felvételi vizsga nincs!

Ösztöndíj: a tanulmányi ösztöndíj az eredménytől függően 500—960 Ft; a társadalmi ösztöndíj egységesen 500 Ft havonta, + 100, 150, 200 Ft tanulmányi pótlék.

Juttatások: — 4 Ft térítésért teljes ellátást biztosítunk (napi háromszori étkezés); — ingyenes kollégiumi elhelyezés; — iskolaköpenyt, füzetcsomagot, tankönyvet, munkaruhát térítésmentesen adunk; — évente kedvezményes vásárlás a gyár termékeiből; — a tanulók részére 50%-os utazási kedvezményt biztosítunk; — a III. éves tanulókat teljesítménybérben foglalkoztatjuk.

A szakmunkásvizsga után jó kereseti lehetőség. A lányokat 160 Ft-os térítés ellenében modern leányszállókon, a fiúkat gyári albérletben helyezzük el.

A továbbtanulásra szakirányú középiskolában lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezés:
PTM Budai Gyára,
személyzeti osztály,
Budapest, Pf.: 43. — 1502
Telefon: 662-688

PÁLYAVÁLASZTÓ LÁNYOK, FIÚK!

A Budapesti Elektromos Művek az Ipari Minisztérium felügyelete alatt működő közüzemi vállalat. Felelős — ellátási területén belül — a villamosenergia-szolgáltatással kapcsolatos tevékenység végzéséért. Vállalatunk műszaki-gazdasági feladatait három, egymástól jól elkülöníthető tevékenységi csoportba sorolhatjuk.

1. A vállalat kezelésében levő hálózatok, épületek, gépek, berendezések üzemeltetése, a szükséges fenntartási és karbantartási munkák végzése.

2. Energiagazdálkodási tevékenység, ezen belül a fogyasztók energiaigényének kielégítése.

3. Hálózatfejlesztés. Az áramszolgáltatási területen jelentkező hálózatszerelési és -építési igény kielégítése.

Szakmunkástanulóink képzése főhivatású szakoktatók irányításával tanműhelyekben, illetve az üzemegységeknél folyik. A képzési idő általános iskolai végzettségűeknek 3 év, érettségizetteknek 2 év. A tanulóévek alatt elsajátítják a villanyszerelő szakma legfontosabb technológiáit.

Szakmunkástanulóink minden őket megillető juttatást — tanulmányi és társadalmi ösztöndíjat, munkaruhát, étkezést — megkapnak, a vidéki tanulók részére kollégiumi elhelyezést biztosítunk.

A III. éves tanulókat szakmunkásbérben foglalkoztatjuk. A továbbtanulást támogatjuk.

Az iparágban dolgozók energia-árkedvezményben és egyéb juttatásokban részesülnek.

Az alábbi szakmákra várjuk jelentkezéseteket: villanyszerelő, műszerész, vízvezeték-szerelő, kőműves, festő-mázoló.

A továbbtanulási jelentkezési lapra írjátok rá, hogy a Budapesti Elektromos Művekhez jelentkeztek.

Minden érdeklődőt szeretettel vár a Budapesti Elektromos Művek oktatási központja.

Cím: Budapest VI., Weiner Leó u. 7. — 1065. Telefon: 126-011.

BUDAPRINT PÁLYÁZAT

„JÁTSSZ A BUDAPRINT"-TEL!

II. FORDULÓ

Ez a mondat nemcsak egy felhívás, hanem maga a játék! Hogy hogyan? Úgy, hogy a BUDAPRINT szóval kell játszani. Ebből a 9 betűből rakj össze több értelmes szót. A kétbetűsektől kezdve minden értelmes magyar szót elfogadunk (ragozott szavakat is). Minden betűt csak egyszer használhatsz fel.

Érdemes törni a fejed, mert a legtöbb hibátlan szót összegyűjtő 20 gyerek lesz a forduló nyertese.

BUDAPRINT BUDAPEST

Erre a címre írhattok:

BUDAPRINT Pamutnyomóipari Vállalat személyzeti és oktatási főosztály,

Budapest, Pf.: 111. 1300.

Telefonon is adunk felvilágosítást:

687-834.

A megfejtést küldd az alábbi címre: BUDAPRINT Pamutnyomóipari Vállalat, személyzeti és oktatási főosztály, Budapest, Pf.: 111. 1300.

A nyereményeket postán küldjük el. A nyertesek nevét a Pajtásban közöljük. Azok között, akik mindkét fordulóban jó megfejtést küldtek be, kisorsoljuk a FŐDÍJAT, mely egy zsebszámológép. A szerencsés nyertest levélben értesítjük a főnyeremény átvételének időpontjáról.

Ezzel a kétfordulós BUDAPRINT PÁLYÁZAT véget ért. Reméljük, jól szórakoztatok.

A BUDAPRINT Pamutnyomóipari Vállalat szívesen segít a pályaválasztásban. Szakmáinkkal kapcsolatos érdeklődő leveletekre szívesen válaszolunk. Ha gyárlátogatásra szeretnétek jönni, kérjétek meg osztályfőnökötöket, keressen meg minket levélben, az időpont egyeztetése céljából.

HIRDETÉS

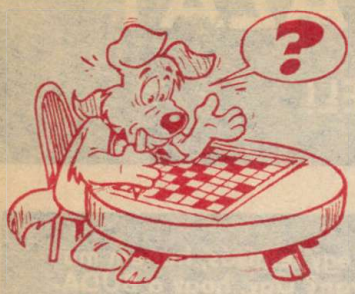

TÖPRENGŐ

SZERKESZTI:
V. SÓLYOM ERZSÉBET

Rejtvényeink megfejtését lehetőleg postai levelezőlapon küldd be. Ha csak kettőt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: január 15.

Címünk: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397. A borítékra vagy a levelezőlapra írd rá: „TÖPRENGŐ".

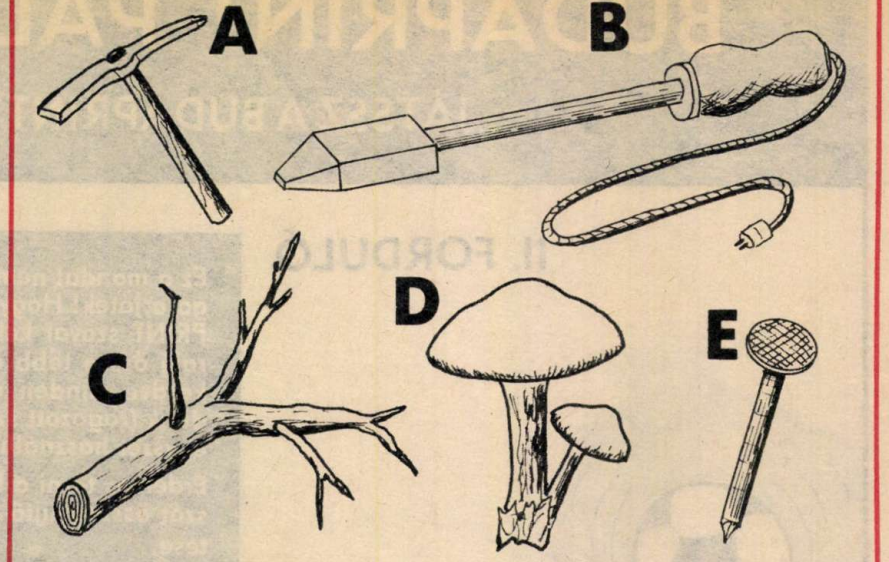

KAKUKKTOJÁS. Az ábrán levő rajzok, egy kivételével, egy-egy helységnevet ábrázolnak. Vajon melyik lehet ez a kivétel?

BETŰREJTVÉNY

MOZAIK. Ha sikerül összeraknod a részleteket, egy zenész portréjára ismerhetsz. Kit rejt a mozaik?

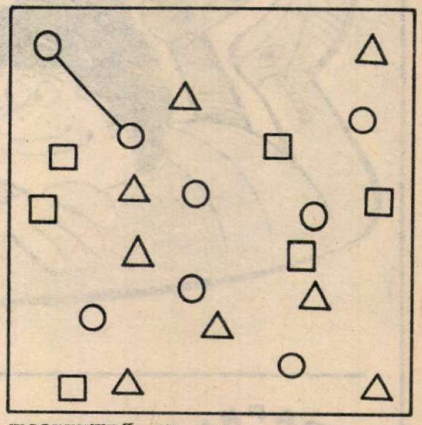

ÖSSZEKÖTŐ. Kösd össze az egyforma jeleket egyenes vonalakkal úgy, ahogy azt az ábrán bemutattuk. Az egyenesek nem keresztezhetik egymást, és nem érinthetnek más jelet.

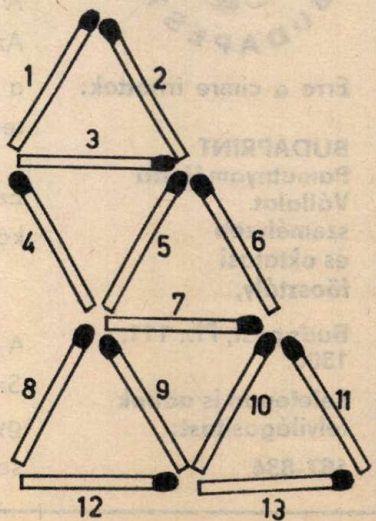

GYUFAHÁROMSZÖGEK. Vegyél el négy szál gyufát úgy, hogy a megmaradók két háromszöget alkossanak! Hányas számú gyufákat kell elemelni?

NYERTESEK

A 86/30. számunk rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Balatoni Endre, Pécs; Békefi Judit, Tokodaltáró; Bierbaum Gabriella, Bakonynána; Csík Karolina, Jászberény; Hamvas István, Dorog; Háber Ildikó, Pilisvörösvár; Langó Ákos, Pusztaszabolcs; Mácza Viktor, Debrecen; Pallagi Edit, Ópályi; Páli János, Tarján; Pettyán Erika, Lengyeltóti; Pleskó Linda, Orosháza; Rangel Tamás, Székesfehérvár; Rigó Gergő, Kecskemét; Slifka Mariann, Sárrétudvari; Tegzes Gyöngyi, Kecskéd; Valgut Zoltán, Nagykanizsa; Verebélyi Péter, Mátraverebély; Víg Erika, Balassagyarmat; Ifj. Weigl István, Kőszeg.

A 86/31. számunk rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Szemeti Attila, Budapest; Bakó Tünde, Kisfástanya; Bámer Csaba, Szolnok; Birka József, Tiszabábolna; Bölkény Zsolt, Tiszadorogma; Bumberák István, Kisvárda; Csőrög Anita, Sárbogárd; Dobsi Mónika, Ónod; Fűzi Melinda, Szigetszentmiklós; Gáncs Szilvia, Szombathely; Hess Zsolt, Jánossomorja; Manyasz Márta, Salgótarján; Mód Hajnalka, Kondoros; Kétyi Krisztina, Dombóvár; Koloh Csaba, Orosháza; Osztafin Klaudia, Mucsi; Öreg János, Hajdúszoboszló; Pogácsás György, Nyíregyháza; Robota László, Debrecen; Viasz Szilárd, Vác.

A KRISTÁLY MAGAZIN 1986/3. számában megjelent rejtvényturmix megoldásáért könyvjutalomban részesült: Paulovics Attila (Bp. 1108); Szlovacsek Anita (Enese); Kiss József (Kazincbarcika); Kiss Gábor (Kazincbarcika); ifj. Bújdosó Géza (Kaba).

A nyereményeket postán küldjük el.

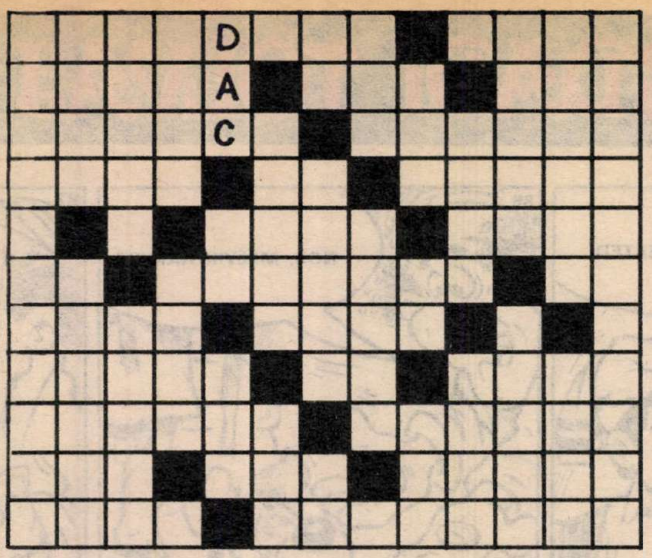

MINDENT A HELYÉRE! Helyezd el az alább, betűrendben felsorolt szavakat, betűcsoportokat az ábrában! Ha jól elvégzed a feladatot, a középső, vízszintes sorba egy téllel kapcsolatos fogalom kerül.

ABLAK, ADU, AK, AKA, AKARAT, AKÓ, ALAK, ALÁN, AVALA, AVAT, ÁLMOS, EI, ETÁN, GARAI, HARC, HÁROMKOR, IDŐ, INAL, IPARI, IRT, ISI, KARCSÚ, KARZAT, KATALIZÁTOR, KAZAK, KIADÓ, KOPASZ, LATIN, MARADONA, MATEMATIKUS, NI, ŐSZ, PARÁ, PRIM, RADÓ, RAKÁS, SA, SZIL, SZUEZ, TAKÁCS, TÁ, TI, TÓ, TÓGA, TULA, URH, USA, ÚSZTAT, ZÁ, ZOLA, ZSIRA, ZSÍR.

JÓ MEGFIGYELŐ VAGY? Az itt levő négy kocka közül melyiknek a hálója nem egyezik meg a kiterítettével?

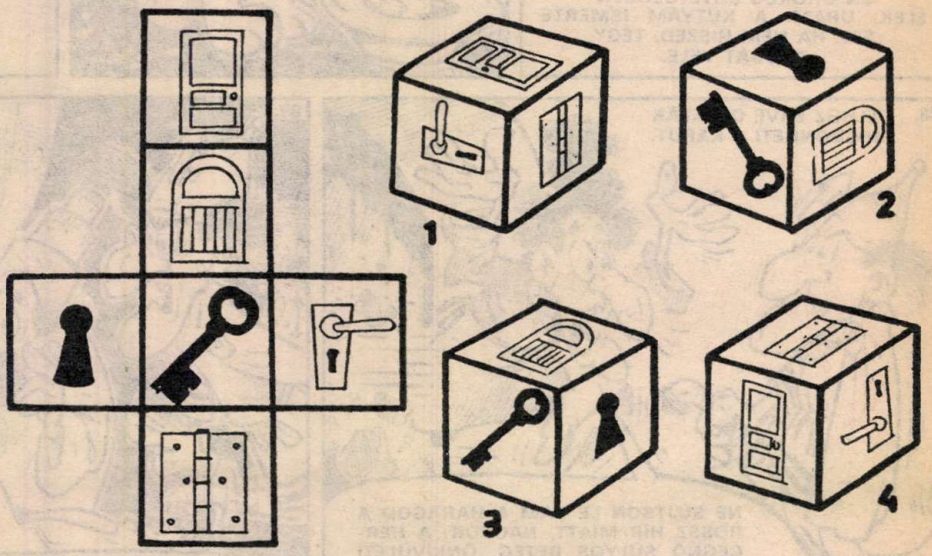

SAKK

A novemberi sakkfeladvány megoldása: 1. Vh8-a1! Ilyen változatok lehetségesek: Kg2: 2. Vh1 matt, Ke2 (vagy Kg4) 2. Vd1 matt, Ke4 2. Va8 matt. Sokan próbálkoztak 1. Vf8† vagy Vf6† útján, de Kg2: vagy Ke2 után 2. Vf2 nem matt, mert a sötét gyalog ütheti a fehér vezért. A helyes megfejtést beküldők közül **jutalmat nyert Czene Ilona és Éva (Recsk), Hajba Tamás** (Győr) **és Sin Zoltán** (Orosháza).

* * *

Mai feladványunk is két (2) lépéses. Csak a kulcslépést (fehér kezdő lépését) küldjétek be! De ha már találtatok alkalmas, célhoz vezetőnek

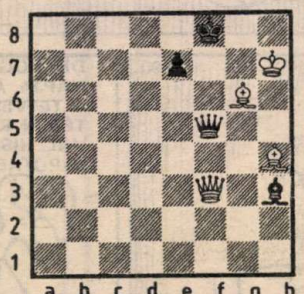

látszó lépést, ellenőrizzétek, hogy fekete minden védekező lépése után is tud-e fehér mattolni?

* * *

A rövid, gyorsan befejeződő játszmák nagyon hatásosak, de ha alaposabban megnézzük őket, mindig meg lehet találni a vesztes részéről elkövetett hibát, amit a szemfüles ellenfél ki tudott használni. A hiba oka sokszor valami rossz terv, de méginkább a figyelmetlenség, amit egy kis körültekintéssel el lehetett volna kerülni. Hogy ilyesmi még nagymesterek között is előfordulhat, arra bizonyíték az alábbi két játszma:

Szpaszov–Adorján (Leningrád, 1979). **1. d4 Hf6 2. c4 c5 3. d5 d6 4. Hf3 g6 5. g3 Fg7 6. Fg2 b5! 7. cb5: a6.** Sötét a gyalogok feláldozásával tisztjei gyors mozgósítását akarja elérni. **8. ba6: Va5† 9. Hc3.** Jobb lett volna Fd2. **9. – He4! 10. Vc2 Hc3: 11. Fd2?** A bolgár mester teljesen gyanútlan. Szeretné a kapott gyalogelőnyt megtartani, ezért mellőzi a 11. bc3: Fc3:† 12. Fd2 folytatást **11. – Va4!** Váratlan, de nagyon hatásos ellenlépés, mely menti az eddig lekötött huszárt. Fehér a tisztvesztést 12. b3-mal sem kerülheti el, mert arra Ve4! következhet, ezért a játszmát feladta.

Dolfman–Romanisin (Cienfugos, 1979). **1. Hf3 g6 2. e4 Fg7 3. d4 d6 4. Hc3 Fg4 5. Fe3 Hc6 6. d5 He5 7. Fe2 Hf3:† 8. gf3: FH5 9. Fb5† Kf8 10. 0–0 e6 11. de6: fe6: 12. Fe2 Vh4.** A játszma eddig kicsit szokatlan vágányon futott. Fehér teljesen gyanútlan. **13. Kh1??** f2–f4 után nem volna semmi közvetlen veszély, e lépésre viszont azonnali döntés jön. A lehetőség magától adódott, csak észre kellett venni. **13. – Ff3:†!** Világos feladta, mert 14. Ff3: Fe5 után mentsége nincs.

Földeák Árpád

A BAGDADI TOLVAJ

SZÖVEG:
CS. HORVÁTH TIBOR
RAJZOLTA:
DARGAY ATTILA

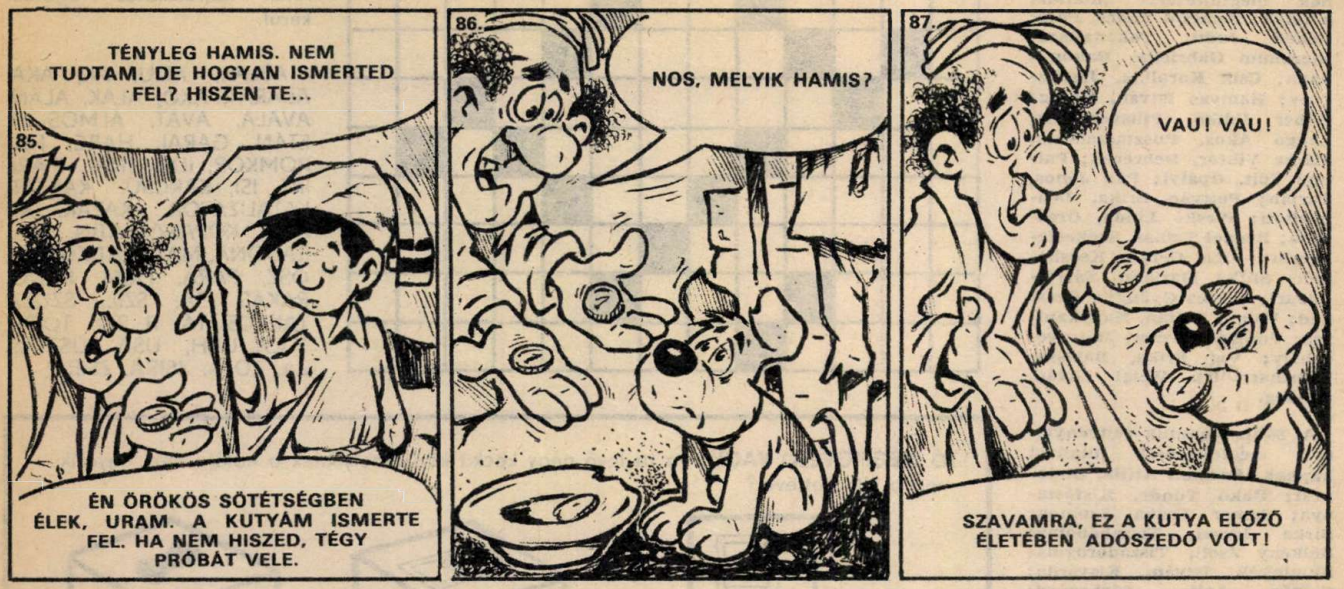

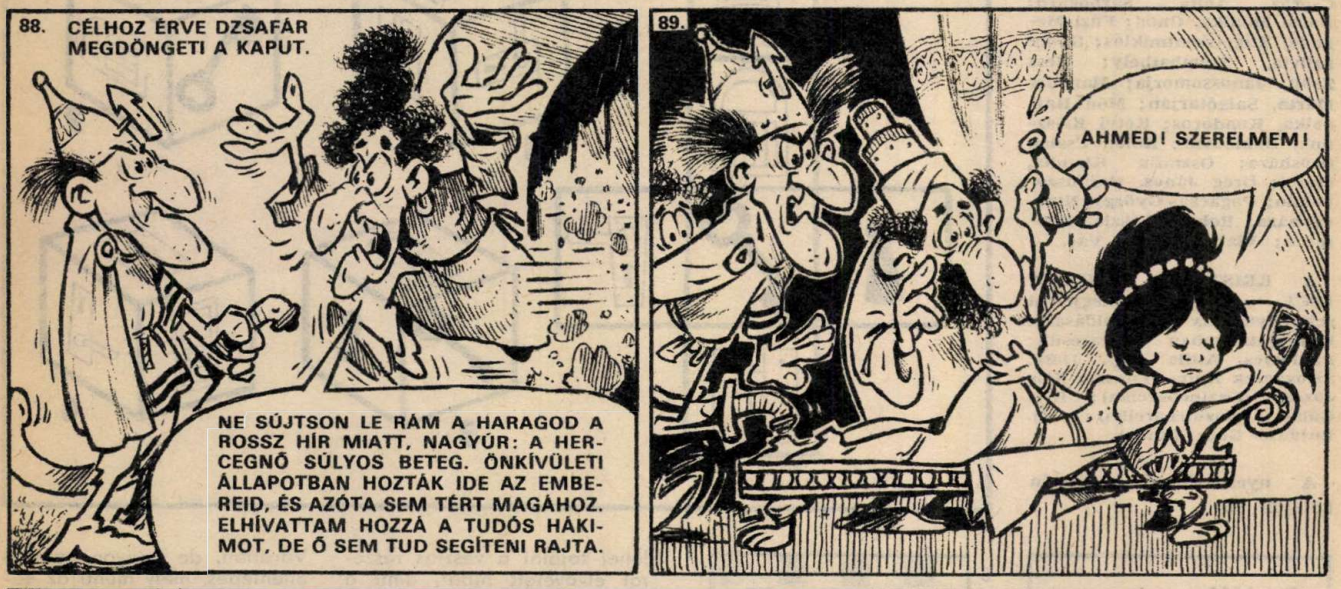

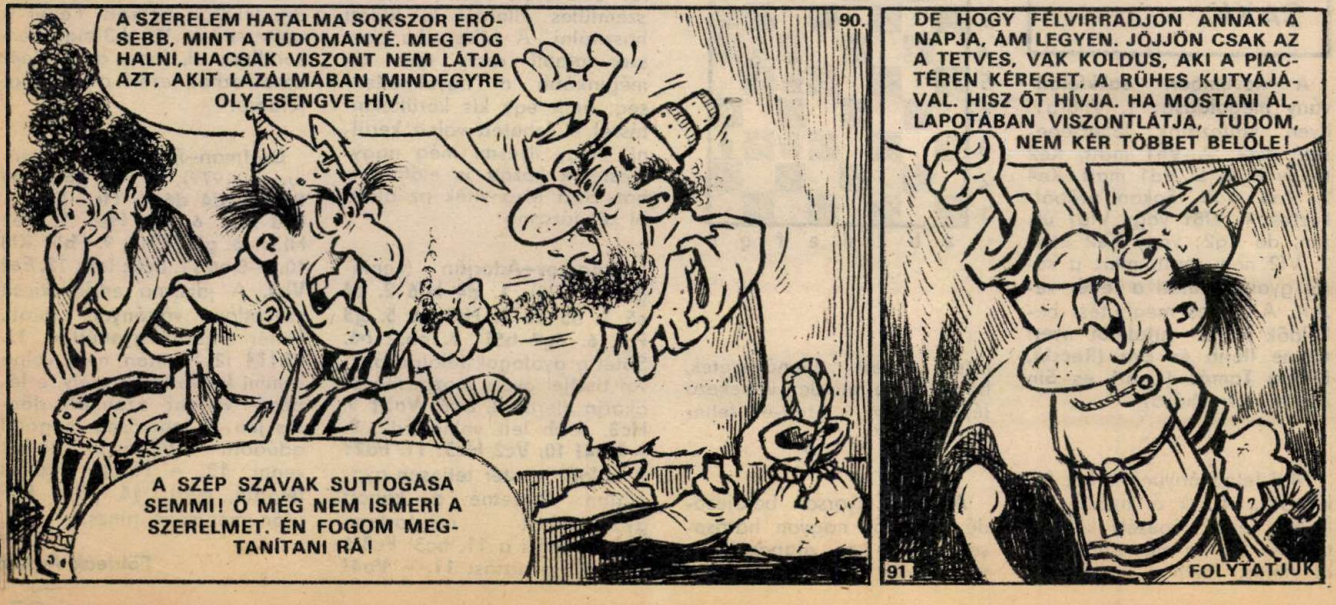

Az 1987—88-as tanévre 14. életévüket betöltött és általános iskolát végzett **lányokat szövő szakmára** beiskolázunk szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év. Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; 200 Ft kiemelt szakmapótlék; tanulmányi ösztöndíj, a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50—450 Ft, II. évben 50—540 Ft, III. évben 50—820 Ft.

Fiúkat villanyszerelő, forgácsoló, géplakatos, textilipari gépszerelő szakmára iskolázunk be szakmunkástanulónak. Tanulmányi idő 3 év. Juttatások: 500 Ft alap társadalmi ösztöndíj, plusz 100—200 Ft — tanulmányi eredménytől függő — tanulmányi pótlék; tanulmányi ösztöndíj, a tanulmányi eredménytől függően: I. évben 50 Ft-tól 400—500 Ft, II. évben 50 Ft-tól 500—600 Ft, III. évben 50 Ft-tól 800—900 Ft. Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Ebédet 4 Ft-ért biztosítunk az iskolában és üzemi gyakorlat idejére a gyárban. A vállalat termékeiből kedvezményes vásárlás évente egy alkalommal. Kereseti lehetőség a szakmunkásvizsga letétele után szövő munkakörben 5% szakmunkás-, valamint műszakpótlékkal 4500—7500 Ft/hó; a többi munkakörökben a bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen: hétfőtől csütörtökig 8—15 óráig, a személyzeti osztályon. PATEX Angyalföldi Szövőgyár, Budapest XIII., Fáy u. 81—83. — 1135. Levélre részletes tájékoztatót küldünk. Cím: Budapest, Pf. 391. — 1394.

PAMUTTEXTILMŰVEK · PATEX · BUDAPEST

FIATALOK, FIGYELEM!

A BUDAPRINT Kelenföldi Textilgyár korszerű gyárrészlegei — fonoda, szövöde, kötő-hurkoló — az 1987—88-as tanévre felvesz általános iskolai végzettséggel rendelkező lányokat fonó, szövő, kötő; fiúkat textil- és ruházati ipari gépszerelő szakmunkástanulónak 16 éves korig.

Felvételi vizsga nincs! Tanulmányi idő: 3 év.

Ösztöndíj: a tanulmányi eredménytől és az évfolyamtól függően, **havi 250—800 Ft.**

Juttatások:

— társadalmi alapösztöndíj 500 Ft/hó, plusz a tanulmányi eredménytől függően 150—250 Ft tanulmányi pótlék a teljes tanulmányi időre;

— kollégiumi elhelyezést valamennyi vidéki tanulónak biztosítunk;

— iskolaköpenyt, munkaköpenyt, munkacipőt, tornafelszerelést füzetcsomagot a gyár, tankönyvet az iskola biztosít;

— egész évben kedvezményes textilvásárlás a vállalat termékeiből.

Szakmunkásvizsga után:

— kereseti lehetőség 3500—5500 Ft;

— leányotthonunkban a vidékiek elhelyezését havi 150 Ft-ért biztosítjuk;

— a továbbtanulást támogatjuk.

További részletes tájékoztatást adunk szóban vagy írásban. Érdeklődők részére üzemlátogatást szervezünk.

Cím:
BUDAPRINT
Kelenföldi Textilgyár,
személyzeti-oktatási osztály,
Budapest XI.,
Budaíoki út 111–113. – 1117.
Telefon:
868-955/191 mellék.

BUDAPRINT · BUDAPEST

LÁNYOK! FIÚK!

EGIS GYÓGYSZERGYAR

Gyertek az -ba szakmát tanulni!

A gyógyszergyártás a korszerű berendezések mellett a jól képzett, lelkiismeretesen dolgozó szakemberek munkáját is igényli.

Általános iskolai végzettséggel várjuk jelentkezéseteket a következő szakmákra:

vegyianyaggyártó, hegesztő, központifűtés- és csőhálózat-szerelő, gázvezeték- és -készülékszerelő, vízvezeték-szerelő, géplakatos, vegyigépszerelő, vas- és fémszerkezet-lakatos, villamosgépszerelő, épületvillamossági szerelő, villamoshálózat-szerelő, irányítástechnikai műszerész, műszergyártó és karbantartó, szobafestő-mázoló-tapétázó, kőműves, padlóburkoló, esztergályos, bútorasztalos.

A képzési idő 3 év. Kollégiumot biztosítunk.

Érettségi bizonyítványt és szakmunkásbizonyítványt egyszerre szerezhettek az általános vegyész szakmában.

A képzési idő 4 év. Kollégiumot biztosítunk.

Az általános vegyész szakmában (tanulmányi eredménytől függően) lehetőség van a technikusi képesítés megszerzésére.

Juttatásaink a tanulmányi idő alatt:

— tanulmányi eredménytől függő ösztöndíj;
— 500 Ft társadalmi ösztöndíj + ösztöndíj-kiegészítés (a tanulmányi eredménytől függően);
— jutalomlehetőség;
— szociális juttatások (segély, ebéd, munkaruha stb.);
— üdülési és kulturális lehetőségek.

Támogatjuk továbbtanulásotokat gimnáziumban, szakközépiskolában, (nyelv-) vagy szakmai tanfolyamokon.

Pályakezdőinket 5 évig beilleszkedési programmal segítjük át a munkába lépés és azt követő időszak nehézségein.

A továbbtanulással kapcsolatban további részletes tájékoztatást ad az EGIS GYÓGYSZERGYAR oktatási osztálya.

CÍMÜNK:
Budapest X., Keresztúri út 30—38.
Levélcím: 1475 Pf.: 100.
Telefon: 836-702.

Jelentkezni lehet személyesen, levélben vagy telefonon.

Ne feledjétek, vár az EGIS

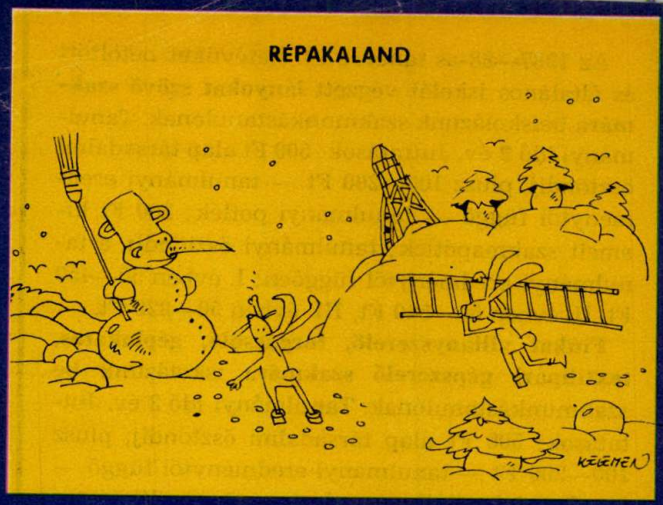

HŌEMBERI TÖRTÉNETEK

KELEMEN ISTVÁN RAJZAI

TERMÉSZETVÉDELEM

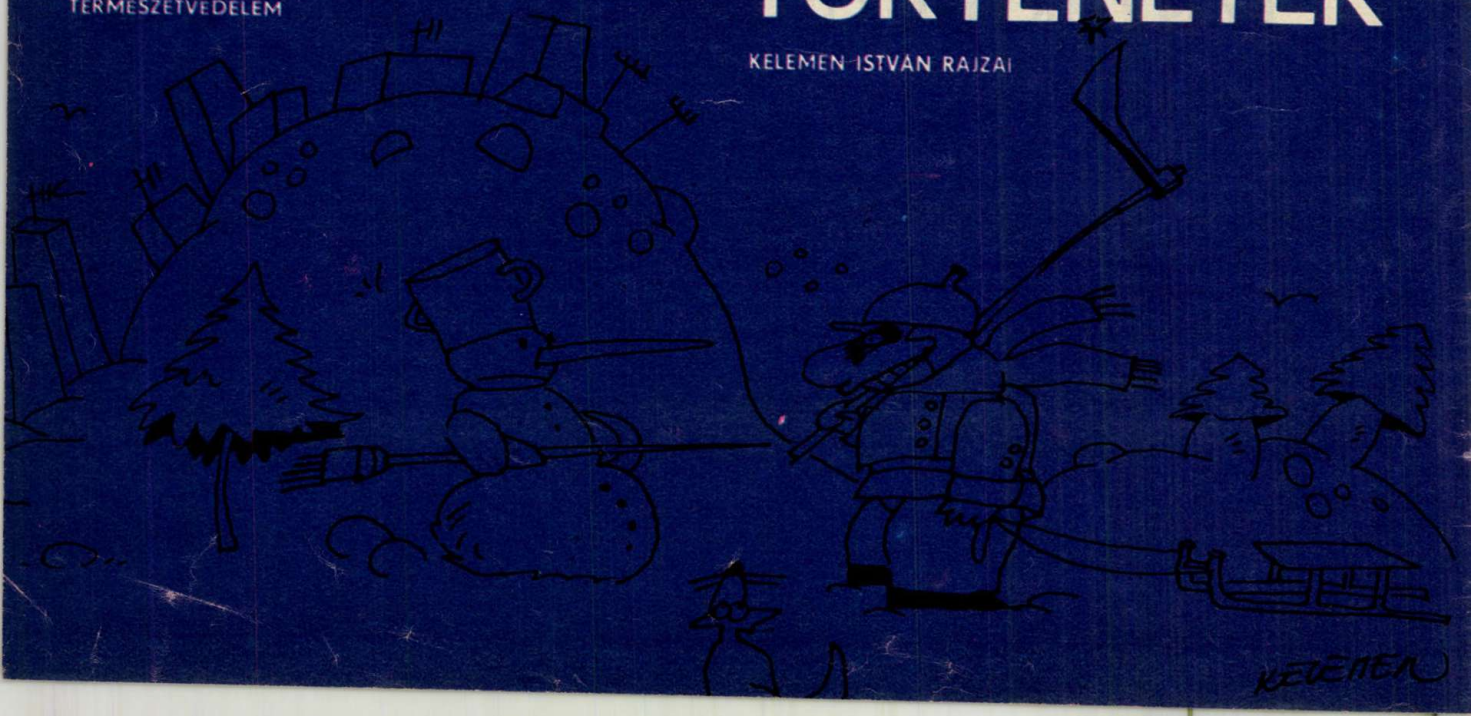

Lakli Sanya

HÁNYATOTT ÉLETE

(Neoromantikus történet)

ELSŐ ÉNEK

A lepusztult röghegységekkel övezett Tősgyökeres utcáin vad hóvihar kavargott. Az elhagyatott, sötét utcákon semmi sem mozdult, csak az orkánszerű szél nyögött és jajgatott, mintha az elkárhozott lelkek kórusa adna vészjósló koncertet a városka megszeppent lakóinak. A pislákoló utcalámpák fényében sok milliárd hópehely járta tébolyult táncát. Valahol egy kutya vonított. Vagy farkas. De az is lehet, hogy vaddisznó. Esetleg őz, vagy mókus...? Mindegy. Itt bent a meleg, barátságos szobában, ahol történetünk kezdődik, úgysem hallatszik az egészből semmi.

Ne is törődjünk többé a külvilággal, már csak azért se, mert ím, e meghitt fészket is elérte már a fekete szárnyakon suhanó végzet: zsenge ifjú áll háborgó lélekkel egy jelentős méretű ruhásszekrény előtt, és a feje búbját vakargatja, ami neves mikológusok szerint is a sorsdöntő elhatározások csalhatatlan előjele. Igen, igen, jól sejted, figyelmes olvasó, Lakli Sanya ő, a Lakli család és a helybéli iskola hetedik osztályának ékessége. De csitt, a különös szertartás, úgy tűnik, a vége felé közeledik. A fejbúb vakarásából néhány erőteljes, úgynevezett borzoló mozdulat alakul ki, majd Lakli Sanya dühösen becsapja a szekrény ajtaját.

— Megette a fene az egészet! — hallatszik a fojtott varázsige, és szinte ugyanebben a pillanatban beront az Öcskös.

— Mintha valami baljós neszt hallottam volna... Jól vagy?

— Há-há! Méghogy jól? Remekül... Ahogy már lenni szokott az ember az idegösszeomlás határán.

— Ö... ö... csak nincs valami baj e késői órán?

— Hagyj magamra emésztő gondjaimmal, Öcskös! Eredj és folytasd ártatlan álmodat...

— Na, de mégis.

— Áh, megette a fene az egészet! — ismételte komoran a varázsigét Lakli Sanya. — Most érzem igazán a súlyát, hogy a családunkban egyetlen oligarcha sem volt. Sehol egy palást, sehol egy korona...

— Az ágy mögött is megnézted? — kérdezte az Öcskös, mert elhatározta, hogy fivére mellé áll a nehéz időkben.

— A Klágenfurt bácsi egykori katonaládáját is átkutattam már — legyintett lemondóan a zsenge, ám meglepően borzas ifjú, és lesújtó pillantást vetett az egykori tábori szakács falon függő képére.

— Ha nincs, hát nincs — ásított az Öcskös. — Az a dzseki is elég menő, amit eddig hordtál.

Lakli Sándor ezt meg sem hallotta.

— Mátyás király akarok lenni! — suttogta maga elé révetegen. — Ez illik a legjobban az egyéniségemhez.

Az öccse tűnődve nézte. E pillanatban leginkább Mirigyre, a Csongor és Tünde boszorkájára emlékeztette őt a bátyja.

— Csak nem ezt akarod írni a pályaválasztási lapodra? — puhatolózott végül óvatosan.

— Pályaválasztás...?! Érdekel is engem, hogy mit hoz a jövő. Kapaszkodj meg, Öcskös, hamarosan elveszítem Lúg Borbálát!

— Nézd, Sanya. Most szépen lefekszel, beveszel valami port, vagy tablettát, és holnapra kutya bajod.

— Na ebből elég, hű cselédem, mert előbb-utóbb kezet emelek rád. Megígértem Lúg Borbálának, hogy Mátyás király leszek a farsangi jelmezbálon, ő pedig megígérte, hogy Beatrice képében fog megjelenni Igy aztán senki el nem választhat bennünket egymástól. És tessék! Sehol egy palást, sehol egy korona...

Odakint kuvikolni kezdett egy kuvik, de miután ez sem hallatszott be a szobába, a Lakli-fivérek ügyet sem vetettek rá e drámai percben.

— Vagy úgy! — ocsúdott az Öcskös. — Már kezdtem azt hinni, hogy tényleg van valami baj. A bordó ágyterítőből csinálunk egy palástot, papírból egy gyönyörűen festett koronát, és egész délután önfeledten csurglizol a Lúg Borbálával. Na...?

— Ne haragudj, hogy nem tudok együtt lelkendezni veled. Mátyás király ágyterítőben... papírmaséval büszke fején, na nem. Lúg Borbála toporzékolna a röhögéstől, ha így toppannék elé. Áh, megette a fene az egészet...

— Meg?

— Meg.

— Akkor most figyelj! Mondd utánam az eskü szövegét: „Én, Lakli Sándor, esküszöm, hogy holnaptól kezdve nem zárom el szeretett öcsém elől a mikroszkópot és a meccsbokszokat, ellenkező esetben sújtson Lúg Borbála megvetése!"

— Mi van?... Ébren vagy egyáltalán? Miért kellene nekem itt esküdöznöm?

— Hálából. Mert nekem van szívem. És persze, ötletem is. Na, gyerünk, halljam az esküt!

És a lepusztult röghegységekkel övezett Tősgyökeres egyik meghitt szobájában felhangzott Lakli Sanya esküje, miközben odakint zúgott az éjféli fergeteg.

— Helyes! — mondta elégedetten az Öcskös. — És most halld a hatalmas ötletet: öltözz nincstelen favágónak! Ne!... Ne illesd durva mancsoddal testvéröcsédet! Gondolkozz!... Az igazi Mátyás király is gyakran öltött álruhát, hogy megtudja az igazságot. Na? Érted már? Komolyan mondom, irigylem tőled azt az örömet, amelyben akkor lesz részed, ha majd Lúg Borbála nincstelen favágóként is felismer, és veled csurglizik egész délután...

Lakli Sanyába lassan visszatért az élet. Miért is ne? — gondolta. — Ez a kis őrült nem is mond olyan nagy marhaságot.

Mindketten elégedetten tértek nyugovóra, csak a szél süvített odakint fáradhatatlanul...

Cser Gábor

PÁJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
BÖCS FERENC

Olvasószerkesztő:
BOGÁTI PÉTER, CSER GÁBOR

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA, FORRAI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató

Szerkesztőség:
Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397
321-987, 321-988, 321-989
Postafiók: Bp. 62. Pf. 508. 1397
Kiadóhivatal: Budapest, Révay u. 16. 1065
Telefon: 116-660

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapkiadó Irodánál (HELIR) Budapest V., József nádor tér 1. 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: egész évre 153 Ft, I. félévre 85 Ft, II. félévre 68 Ft.

86.2796
Athenaeum Nyomda Budapest Rotációs mélynyomás
Felelős vezető: SZLÁVIK ANDRÁS vezérigazgató
HU ISSN 0030—9583
INDEX: 25 695

A beküldött kéziratokat, fotókat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

SÍSULI 2.

A BOTFOGÁSTÓL
A SIKLÁSIG

(A 20–21. OLDALON)

87/2
XLII. ÉVF. ● 1987. JANUÁR 15. ● ÁRA: 4,50 Ft

PAJTÁS

A távolságok legyőzhetők, s főleg ott kell az utat méterekre, az órát percekre rövidíteni, ahol egyébként kilométerekre van az iskolapad, a tudás birodalma...

(RIPORTUNK A 16–17. OLDAL)

A MAGYAR ÚTTÖRÖK SZÖVETSÉGE

ALAPSZABÁLYA

Mozgalmunk, a Magyar Úttörők Szövetsége a magyar társadalom gyermekszervezete. Az úttörő név azt jelenti, hogy a Magyar Úttörők Szövetsége tagjai hirdetői és előmozdítói a haladásnak, vállalkoznak járatlan utak bejárására.

Örökösei vagyunk az 1919-es első magyarországi úttörőcsapatoknak, elődünknek tekintjük a gyermekbarát-mozgalmat, s a felszabadult Magyarország csákányos jelvényes ifjú úttörőit. Ápoljuk a szabadságküzdelmek hőseinek, a tudomány, a kultúra és a sport nagyjainak emlékét, erősítjük a világ gyermekeinek barátságát, s felelős, békés és vidám gyermekkort akarunk!

Célunk az, hogy közösségeink érdekes, sokszínű életet éljenek, amelyben szívesen vannak együtt gyerekek, fiatalok és felnőttek. Hozzá akarunk járulni környezetünk és hazánk szocialista fejlődéséhez. Olyan úttörőéletet akarunk, amelyben barátokat találunk, életre szóló élményeket szerzünk, s megmutathatjuk: mire vagyunk képesek!

Sorainkba hívunk minden gyereket, fiatalt és felnőttet, aki önként vállalja a tagsággal járó kötelezettségeket, élni kíván jogaival, ismeri és tiszteletben tartja alapszabályunkat, életkorának és felkészültségének megfelelő úttörőmozgalmi tevékenységet folytat kisdobosként, úttörőként, ifiként vagy úttörővezetőként. Számítunk azokra, akik szövetségünk pártolójaként segítenek céljaink valóra váltásában.

Szövetségünk tagjai maguk dönthetik el, hogy mely őrsben, rajban vagy más úttörőközösségben kívánnak tevékenykedni. Közösségeink megválaszthatják vezetőiket, dönthetnek programjukról, értékelik önmaguk és tagjaik munkáját, ápolják kapcsolataikat és kialakítják jelképeiket.

Az úttörőközösségek úttörőcsapatokba tömörülnek, az úttörőcsapatokat választott úttörőelnökségek irányítják.

Munkánkat a családokkal és az általános iskolákkal közösen végezzük. Együttműködünk a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetséggel, a társadalmi szervezetekkel, mozgalmakkal és különböző intézményekkel. A CIMEA tagszervezeteként kapcsolatot tartunk a világ haladó nemzeti és nemzetközi gyermek- és ifjúsági szervezeteivel, mozgalmaival.

Összetartozásunk jelképe nyakkendőnk; a kisdobosok kék nyakkendője a békevágyat, az úttörők, az ifik és az úttörővezetők vörös nyakkendője a társadalmi haladást, a forradalmat jelképezi. Szövetségünk jelvénye háromszögletű nemzetiszínű zászló, rajta háromágú tábortűz, rúdján jelszavunk: Előre! Jelmondatunk: A békéért, a hazáért előre — rendületlenül!

Szövetségünk tagjai vállalják, hogy tetteiket, magatartásukat céljainknak és az úttörőélet törvényének megfelelően alakítják.

A KISDOBOSOK 6 PONTJA

1. Szeretem hazámat, és békében akarok élni.
2. Örömet szerzek családomnak és közösségemnek.
3. Szorgalmasan tanulok.
4. Segítem és tisztelem társaimat és az idősebbeket.
5. Őrzöm egészségemet, és védem a természetet.
6. Úgy élek, hogy úttörő lehessek.

AZ ÚTTÖRŐK 12 PONTJA

1. Szeretem hazámat, a népek barátságát, a békét szolgálom.
2. Cselekvően járulok hozzá úttörőközösségem fejlődéséhez.
3. Osztozom családom örömében, gondjában, részt veszek munkájában.
4. Képességeim szerint, szorgalmasan tanulok, dolgozom, és tisztelem mások munkáját.
5. Önmagam és a világ megismerésére, jobbítására törekszem.
6. Kiállok a magam és mások igazáért.
7. Segítem, tisztelem a kisebbeket és az idősebbeket.
8. Megbízható, hűséges barát akarok lenni.
9. Védem a természetet, óvom környezetemet.
10. Egészségesen élek, edzem testemet.
11. Őrzöm a társadalom tulajdonát, gyarapítom értékeit.
12. Úgy élek, hogy szocialista társadalmunk hasznos tagja legyek.

Ezen a varázsos napon tantárgy lesz a rulett

Van itt mindenféle, tessék csak tessék! Lehet válogatni!

JÓSLAT ÉS ESKÜVŐ ~ŐRSGYŰLÉSEN

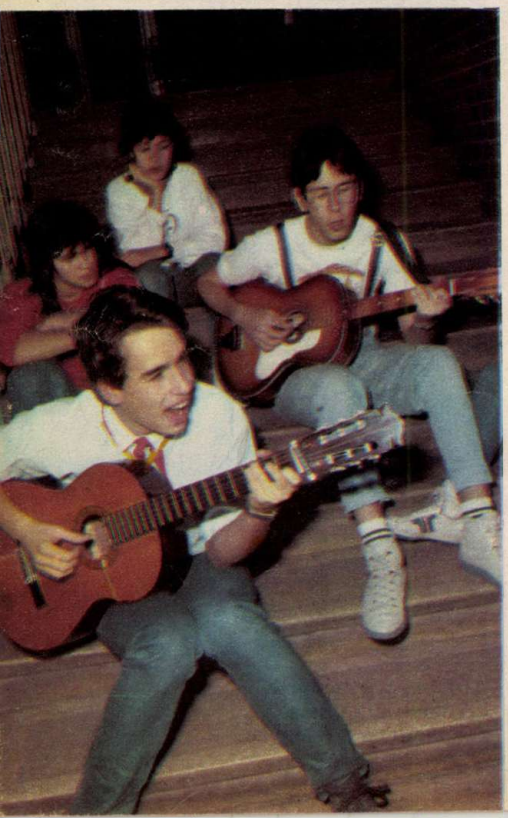

Tessék, csak tessék! Van itt mindenféle! Játékbarlang, autóverseny, célbadobás, gyöngyfűzés ... Aki a jövendőjét akarja megtudni, keresse fel a híres-nevezetes jósnőt! Aki szíve választottjával szeretne örök hűséget esküdni, a nyíllal átlőtt szívet keresse! Elfogyott a fabatkád? A maradékot tedd föl a ruletten, vagy próbálkozz a játékautomatánál!

Kormos jövendölés

Így hirdethette volna egy rikkancs a Jenő-napi őrsgyűlés programját a 3470-es számú Asztalos János Úttörőcsapatban. Miért Jenő-napi az őrsgyűlés? Hát csak azért, mert Jenő napján tartották, s rajta ragadt a név. Máskülönben egy évben kétszer-háromszor is szoktak itt hasonló őrsgyűlést tartani: ki-ki kedve szerint választhat a kínálatból. Az egész iskola olyan, mint egy elvarázsolt kastély. Az őrsök már délelőtt megkapják a délután használatos pénzt: a fabatkákat. Dönthetnek, hogy együtt játszák-e el, vagy felosztják. Okosabb persze együtt maradni, hiszen a végén, a nagy árverésen az őrs közösen licitál.

A zeneszóért fabatkát sem kell fizetni ...

Délután négy óra. A zsibongásban felhangzik a gitár, a dal. Itt nincs belépő, bárki, aki arra jár, megállhat egyet énekelni, játszani. A jósda előtt máris nagy a sor. Úgy látszik, a jövő kifürkészése mindenkinek vágya — még ha tudja is, hogy ez csak játék. Odabent a jós körültekintően készül a nagy feladatra. Pokrócokkal határolt kis kuckójában csak egy gyertya fénye pislákol. Sejtelmes árnyak rajzolódnak. Belép az első „ügyfél".

JÓSLAT ÉS ESKÜVŐ ~ ŐRSGYŰLÉS

— Nincs messze már az idő, hogy megtetszel egy fiúnak — suttogja a gyertya lángjába meredve a jós. — De nem ő lesz a férjed. Sokkal később valaki máshoz mész feleségül, gyermekeitek születnek. Hármat látok: két lányt, egy fiút. Vigyázz, sötét felhőket látok kibontakozni fejed fölött... Ha ügyes és okos leszel, megakadályozhatod a rossz bekövetkeztét.

S hogy a jóslat igaz legyen, a jósnő ujjával jeleket rajzol az arcra. Szolgálatáért húsz fabatkát kér. A kint ácsorgókból kitör a nevetés, mikor megpillantják az ábrándos képpel kifelé igyekvőt: arca csupa korom. De a meglepetés nem riaszt el senkit.

Az „anyakönyvvezető" előtt

A szomszédban azok várakoznak, akik örök hűséget kívánnak esküdni egymásnak. Az ajtóra ugyan az van kiírva: házasságkötő terem, de egyetlen igazi pár sem jelentkezik. Inkább barátok igyekeznek befelé. Sebaj: az „anyakönyvvezetők" ennek megfelelően változtatnak a szövegen, s a két jó barát imígyen esküszik: „Mi ettől a naptól fogva örökre hűek leszünk egymáshoz! Minden rosszat együtt viszünk véghez! Barátságunk az iskola falain kívül is érvényes! Egymásnak mindig igazat mondunk, titkainkat megőrizzük. Ha páromat valaki bántani merészelné, rögtön a segítségére sietek, mindenáron megvédem..." Persze, nem sikerül komoly arccal végigmondani, közbeközbenevetnek, majd elfújják a közösen tartott gyertyát. A ceremónia véget ér, jöhet az új pár, húsz fabatka ellenében.

„Tantárgy" rulett

— Négy zöld után mi jön? — fordul a következő teremben egy hatodikos kislányhoz az egyik ifi. Kezében zsineg, rajta néhány gyöngyszem, a padon tálkákban különböző színű gyöngyök. — Várj, úgy sem lesz jó a hátsó lába — szól a mellette térdelő kisfiúnak, és mutatja, hogyan fűzze egymás után a gyöngyöket. Kis krokodilok készülnek itt.

A memori is csöndes játék. Kis pihenő a kinti nyüzsgés után. Az ábrákat kell mielőbb összepárosítani. Igenám, de a kis lapocskák ábrával lefelé néznek, és egyszerre mindig csak egy fordítható meg. Kérdés, ki emlékszik jobban arra, hol látta már a kezében levő ábra párját. Potom öt fabatkáért be lehet szállni, kipróbálni az emlékezőképességet, s nyerni is lehet rajta.

A játékautomata jövet-menet kézre esik. Csakhogy veszélyes ám! Hamar elnyeli a fabatkákat, ha valaki gondolkozás nélkül „eteti"! Mert előfordul, hogy bedobsz tízet, és kijön harminc, de az is lehet, hogy sokáig nem ad ki semmit.

Van egy másik szerencsejáték is.

— Tessék, lehet tenni — mondja a krupié, vagyis az ifi —, utolsó tét, köszönöm... — és már pörög is a kis golyócska. A házi készítésű rulettasztalt lélegzet-visszafojtva állják körül.

— Nyolcas, piros, páros! — kiáltja, s már szedi is be az elvesztett fabatkákat. Aki nyert, az megduplázhatja, vagy akár megháromszorozhatja fabatkáit, de csak akkor, ha tud válaszolni a kérdésre. Mert ez a rulettasztal abban is különbözik az igazitól, hogy a piroson, a feketén, és az összes többin, amire tenni lehet, témakör van megjelölve. Ilyenek: biológia, történelem, úttörőtörténet, általános műveltség... A nyereményét csak az kapja meg, aki választ tud adni a témakörben feltett kérdésre. Így is sok boldog nyertes hagyja el a játékbarlangot.

Fémdobozok hangja hallatszik a célbadobó teremből. Aki ügyes, nyereményt kap — természetesen fabatkát. Tízért már szerencsét lehet próbálni.

A műhely kopácsolástól hangos. Gyertyatartók, virágkarók, kis fadobozok készülnek ajándékba. Ide nem kell fabatka. A foglalkozást két tanárnő vezeti — másutt mindenhol ifik vannak.

Öt óra. A csöngőszó most egészen mást jelent, mint délelőtt. Kezdődik az árverés! Négy társasjáték, kis és nagy üveg üdítők, csokoládék, nápolyik, ropik kerülnek kalapács alá. Kizárólag az őrs megbízottja licitálhat a közös vagyonnal.

Tessék, csak tessék! — kiáltaná a képzeletbeli rikkancs. — Lehet ötleteket csipegetni, őrsgyűléshez, tábori kaszinóhoz, vidám játékokhoz, tessék, s ezért fabatkát sem kell fizetni...

Zimber Szilvia

Fotó: Szalay Béla

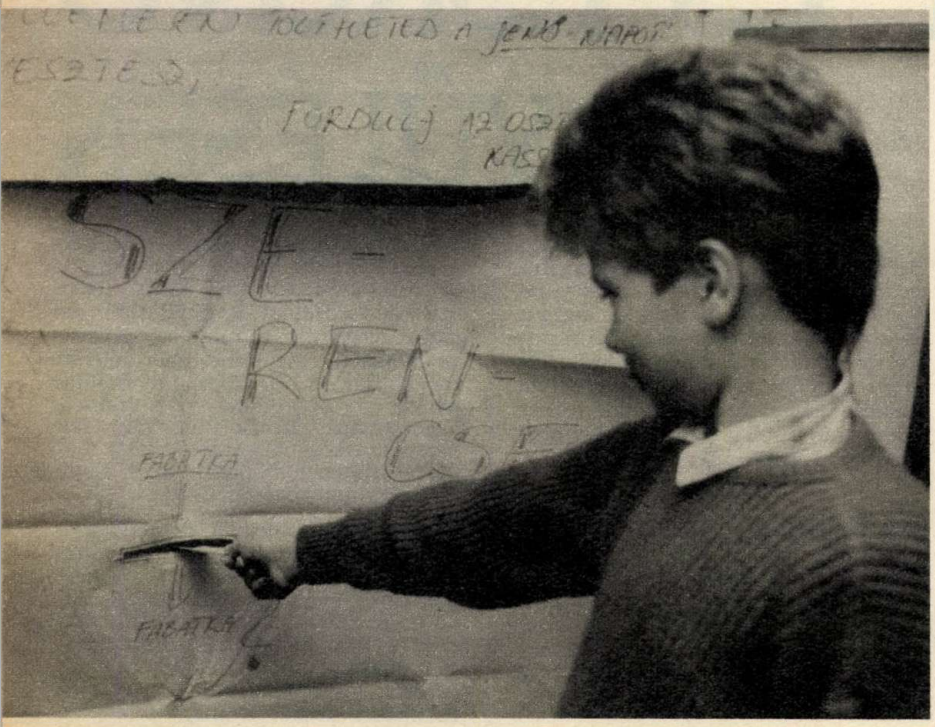

A Jenő-nap nem csak jó szórakozást, szerencsét is hozhat!

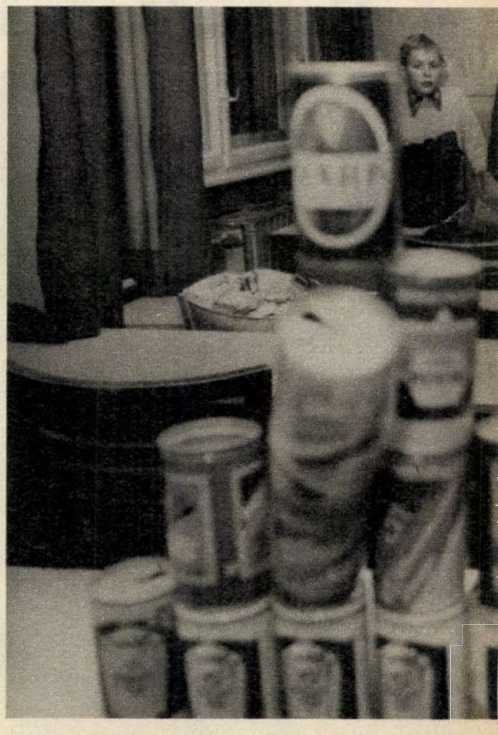

A dobozgyűjtemény kiválóan alkalmas a célbadobó versenyre

Hogy is van? Engem nevetnek, vagy én nevetem őket?

A lányok kezében sem áll rosszul a fűrész

Gyöngyöt fűzni ülve, állva, és lám: hason is lehet

Hevesen is megvan a gyerekeknek a „játékhoz való joguk". Tanítás előtt és után, mi több: szünetben is ki lehet menni az udvarra, például egy kis szánkózásra

A kollégiumban könnyű... Az élet itt maga követeli meg az egyenlőséget: mindenkinek dolgoznia kell. S a munka arányában van bárkinek szava a közös élet dolgaiban

Amikor igazgató és diák éppen egyenrangú. Most vita sincs: a festék lekopott, újra kell festetni a pingpongasztalt! Aztán jöhet megint a játék az „új" asztalon

Ott pingpongasztal áll a hevesi Körzeti Általános Iskola és Diákotthon folyosóin. Az egyik körül a diákok éppen „forgóznak": a két- (esetleg négy-) személyes játékot így alakítják csapatsporttá. A menőbbek szoft-ütővel játszanak, az igazán lelkesek azonban nem akadnak fönn az ütő hiányán sem, ki füzettel, ki saját kezével üt egyet-egyet a labdába.

— Ha akarjátok, mehet még egy forgás! — mondja Barcsik János, az iskola igazgatója.

— Ez már az új oktatási törvény szelleme? — kérdezem.

— Ugyan, dehogy. Évekkel ezelőtt állítottuk fel az asztalokat a folyosón. Valakinek nem kellett, én meg azt gondoltam, ha egy kicsit kopott is, ha egy kicsit rozoga is, nekünk jó lesz. Csináltattunk hozzá lábakat, az eredeti egy kicsit bizonytalan volt, ne legyen balesetveszélyes. Néha át kell festeni, ennyi a mi dolgunk. Egyébként nyűhetik a gyerekek álló nap. Akinek jut ideje rá, az a szünetben játszik, van, aki már reggel hétkor itt van, s pingponggal üti el az időt. Magam nem játszom, de a biológia szaktanteremből, ami az én birodalmam, éppen idelátni. Elnézem sokszor a srácokat, sok az ügyes közöttük. Jó látni, hogy játszanak.

Barcsik Jánosra az Úttörővezetők IX. Országos Konferenciáján figyeltem föl. Egyike annak a tizenöt pedagógusnak, aki választóit képviseli a magyar parlamentben: országgyűlési képviselő. Amikor a tanácskozás szünetében a pedagógus-képviselők megbeszélést tartottak, Barcsik igazgató maga hozta szóba az oktatási törvényt.

— Amikor megszületett a törvény, több pedagógus is feljajdult: most aztán szabadjára engedték a diákokat! Én nem félek ettől a szabadságtól. Hiszen mit jelent az, hogy szava van az úttörőcsapatnak? Ahol az iskola vezetése értelmesen gondolkodott, ott eddig is volt. Vagy, hogy leírattatott, és az eddiginél bizonyára hatásosabban működik a diákönkormányzat? El sem tudok képzelni olyan iskolát, ami a gyerekek nélkül képes tenni a gyerekekért. Nem megrettenni kell tehát, hanem alaposan elolvasni a jogszabályt, és közösen értelmezni.

— Szavaiból úgy tűnik, mintha az Ön számára nem hozott volna újdonságot a törvény.

— Annyiban nem, hogy ez a jogszabály nem minden előzmény nélkül való. Megelőzte egy párthatározat, s egy állásfoglalás, amelynek szellemében végül is az oktatást rendező legfelsőbb jogszabály megszületett. Azért sem tartom meglepőnek, mert az iskolaélet maga követelte meg azokat a változtatásokat, amelyeket a törvény most egy csokorban tesz elénk. Gondoljunk csak a szülők szerepére! Hol van már az a gyűrt-kalapos, vigyázz-állásos tisztelet, ami az egykori szülő-tanár kapcsolatot jellemezte! Hiszen, amíg valamikor egy-egy pedagógus a „falu esze" volt, addig információgazdag napjainkban bizony egy tanár nehezen tud lépést tartani még szaktárgya fejlődésével is. Így aztán érthető, ha az élet azt követeli: a család, a szülők legyenek jobb partnerei az iskolának.

— Hogyan képzeli el az új típusú kapcsolatot a gyerekekkel?

— A törvény világosan kimondja, melyek az iskolai életnek azok a területei, ahol a diákok — akár mint diákközösség, akár mint az úttörőcsapat tagjai, akár mint jogokkal rendelkező emberek — felhatalmazást kapnak véleményük kimondására, akaratuk érvényesítésére, jogaik gyakorlására. Ez a terület rendkívül széles, és érinti mindazt, ami kapcsolatban van a diákélettel. Én azt gondolom, el is kell fogadni azokat az ötleteket, amelyektől az iskolai együttlét még kellemesebbé válik. Az oktatást érintő kérdésekben — például a működési szabályzat megalkotásánál — bizonyára vitatkozni fogunk. De igérem, ha jobb gondolat támad, mint az enyém, elfogadom! Végül, természetesen, vannak az iskolának olyan területei, ahol a törvény sem hagy kétséget: a tanár dolga, hogy tanítson. A diáké meg hogy tanuljon.

— El tud képzelni olyan helyzetet, amelyben Ön, az igazgató és a gyerekek egyenrangúak?

— Naponta számtalan ilyen helyzet akad. És ugyan miért lenne az egyik ember kiváltságos helyzetben, csak azért, mert idősebb, vagy mert „beosztása van". Megint csak azt mondom: a megalapozott, értelmes véleményt, jöjjön akár gyerektől, akár felnőttől, el kell fogadnunk.

— Gondolom, a gyerekek azért sokszor nem így érzik. Szerintük

Az iskolaszövetkezet maga a demokrácia megvalósulása. Itt mindenkinek szava, sőt pénze van! A pénzt pedig el lehet vásárolni az iskolai könyvesboltban

A három stúdióvezető azonos, a műsort azonban a csapatok felváltva készítik az iskolarádió számára. Itt aztán mindenki „mondhatja a magáét"! Főleg, ha érdekes!...

Legutóbbi számunkban Gazsó Ferenc miniszterhelyettessel beszélgettünk az oktatási törvényről. Ezúttal egy iskolaigazgatót kérdeztünk arról: mit jelent iskolája életében az új jogszabály?

IGAZGATÓ ÉS DIÁK EGYENRANGÚ?

Van, ki füzettel, ki puszta kézzel, de még olyan is akad, aki ütővel a kezében forgózik a folyóson. „A lényeg, hogy játszanak!"

például a házirendet kifejezetten azért találták ki, hogy megakadályozza a tanuló ifjúság szabad mozgását.

— Nézze, igazgató vagyok, magam is gyakorló tanár, s nem titkolom: szívem szerint pedagóguspárti is. És a pedagógus-gondolkodásom azt mondatja velem: rendnek, fegyelemnek pedig lennie kell! Nem értelmetlen és önmagáért való katonásdiról van szó! Hanem a közös munkánkat rendező, segítő korlátozások elfogadásáról. Nálunk például nem kell sorakozni és várakozni az iskolakapu előtt reggelenként. Tudom, hogy sok helyütt ha esik, ha fúj, a gyerekek kinn állnak a kapu előtt. Itt nem kell kettes sorokban bevonulni és még a tíz perccel előbbi érkezést sem követeljük meg. Egy a fontos. Amikor megszólal a nyolc órát jelző csengőszó, mindenki álljon készen a munkára.

— Hogyan jut el a törvény Önöknél az érintettekhez: gyerekekhez, pedagógusokhoz, szülőkhöz?

— Egyelőre magam is az ismerkedésnél tartok. Beszélgettünk már a csapatvezetővel a jogszabály gondolatairól, de csupán a második félévben vitatjuk meg a tantestületben, s visszük a diákok és a szülők elé. És úgy képzelem, hogy a gyerekekkel le fogunk ülni. Mondjuk itt, az igazgatói szobában. Elmondjuk a véleményünket, meghallgatjuk az övéket és vitatkozni fogunk. És biztos vagyok benne, hogy ez a vita mindannyiunk számára hasznos lesz.

Major Árvácska
Fotó: Wagner Margit

ZSIBONGÓ

LÁNYOK – TŰZOLTÁSON

A jánkmajtisi úttörő tűzoltók az utóbbi években hatszor is dobogóra állhattak a megyei versenyek döntői után. Hozzáértésüket mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a közelmúltban Császlón és Szamossályiban teljesen önállóan, az állami tűzoltók segítsége nélkül oltottak el háztüzeket!

SZATMÁRI TÁNCOK

A nábrádi úttörőcsapat táncosai már a tavaszi kulturális seregszemlére készülnek. A termelőszövetkezet segítségével, szakember irányításával népitánc csoport alakult az iskolában. Az elmúlt hónapok ünnepein bemutatkoztak, sőt a szomszédos községekben föl is léptek. Kérsemjén, Panyola és Olcsvaapáti lakói lelkes tapssal köszöntötték a szatmári táncokat bemutató lányokat és fiúkat.

REPÜLŐGÉPEK – UTASOK NÉLKÜL

A Közlekedési Múzeum és a Repülés Baráti Kör nemzetközi műanyag repülőgépmakett kiállítását január végéig megtekintheted a városligeti Közlekedési Múzeumban.

FECSEGŐ

„Hörpintek valódi világot, habzó éggel a tetején"... írta József Attila, s ezt választotta mottóul a diósjenői Általános Iskola Egon Ervin Kisch újságíró szakraja. A raj rövid életének óriási eseménye: Fecsegő címmel megjelentették iskolaújságjuk első számát. Ezentúl havonta megjelenik majd a lap. (Képünkön egy lapzártát láthattok.)

TERVEZTÉK ÉS KÖTÖTTÉK

A lányok mellénye csodaszép. Ők tervezték és kötötték. Az ajaki úttörőcsapat kézimunka szakkörének tagjai jól forgatják a kötőtűt is.

EGY NAP AZ ISKOLÁÉRT

A kezekben vödör, a vödrökben víz, rongy és mosószer. Míg a lányok ablakot mostak, a fiúk falikéreket tisztogattak, szekrényeket takarítottak, majd közösen székeket, padokat törölgettek, ajót és padlót mostak, virágokat öntöztek, s fölrakták az új függönyöket. Aztán minden diák ámulva állt. A makói Széchényi István Általános Iskolát világosnak, szépnek, szinte újnak látták. Bizonyára azért, mert ők dolgoztak meg érte.

KRESZ – JÁTÉKOSAN

Az országos versenyben második helyezést elért fehérgyarmati közlekedési úttörőknél egész évben folyamatos a munka. Ősztől a legkisebbek számára is megkezdték a közlekedési úttörők a KRESZ szabályainak ismertetését — játékos formában.

KARATE-BALETT

Bemutatja: a pócsi Bogdán Attila, aki a 30—35 kilogrammosak között lett első a Kick-Box Karate Karácsony, Kiss Lajos emlékversenyen.

A verseny első helyezettjei: Vonza, Asin, Nagy, Szabó, Pesuth, Orosz, (Dunavarsány Petőfi SE); Tóth, Lakatos, (Debrecen); Pados, Egervári, (Budapest Hunyadi SE); Hábenciusz, (Esztergom); Maleskovits (Nyíregyháza); Cicsely, Hankó, Prekop, (Békéscsaba); Bordás, Sulyok, (Lábatlan); Koszó, (Szeged).

A pontversenyt és a vándorserleget a dunavarsányi Petőfi SE nyerte.

ZONGORA A LÉPCSŐKÖN

Az Operaház világot jelentő lépcsőire már följutottak, s léphetnek majd följebb is... Ám addig is szorgalmasan gyakorolja a zongorázást a Hegedű utcai Általános Iskola három diákja: Havalda Ildikó, Farkas Odette és Farkas Viktor.

ZSIBONGÓ

PETROVÁCZ ISTVÁN

KESERŰ VAKÁCIÓ 17

Kimosták a ruhájukat, kiteregették a partra, s hanyatt feküdtek a tűző napon.

— És hová? — kérdezte Pemete.

— Kiállunk az útra, s lestoppoljuk az első autót. És ahová az visz...

— Rendben van!

Kisjakab hálával gondolt Pemetére. Szerencséje, hogy a barátja ilyen rendes hozzá. Nem erőszakoskodik vele, nem faggatózik, néha megkérdezi: — Most hová? — s beéri annyival, amennyit mond neki.

Hanem az apró kavicscsal felszórt kátyús úton hiába mutogattak fölfelé a hüvelykujjukkal, senki autós nem volt hajlandó megállni.

— Kapjatok defektet az első kanyarban! — átkozódott Pemete.

Végre egy lovaskocsi lelassított mellettük.

— Hová, hová, fiatalurak? — szólt le az ülésről egy ötven-ötvenöt év körüli csupa csont, csupa bőr kis vörös ember.

— Amerre a bácsi! — nézett rá esdeklő tekintettel Kisjakab. — Tessék elvinni bennünket valameddig. De fizetni nem tudunk!

— Ha tudnátok, se fogadnám el tőletek! — vakkantott vissza a vörös ember. — Szálljatok fel! Te ide mellém, a barátod meg hátra, a dinnyéhez!

Kisjakab megvárta, amíg Ubrizsi a csomagokkal elhelyezkedik a derékaljban, majd felkapaszkodott a bakra, s mindkét kezével megfogódzkodott az ülés aljában.

— A bácsi dinnyésgazda? — kérdezte a kocsistól vagy félórai zötykölődés után.

— De szépen mondtad! — szaladt a füléig a vörös ember szája. — Ha nem is gazda, olyasféle. Részes vagyok a szövetkezet földjén, másfél hold dinnyét bérlek.

— S ezt a sok dinnyét eladni viszi? — mutatott hátra a kisfiú a szekérderékba.

— Ez nem dinnye, tök! A disznók kapják!

— Egy sincs köztük jó?

— Dinnyére éheztek, mi? — kérdezte az ember együttérzően. — Gyertek el velem a dinnyeföldre, ott annyit ehettek, amennyi belétek fér. És meg is éjszakázhattok a gunyhóban!

Recsegő rádióból pattogó induló áradt. Kisjakab nem akart hinni a fülének. Félig még álomban s már félig ébren azon gondolkodott, hogyan szólhatna a rádió, amikor Nagyinál hagyták? Kinyitotta a szemét. A kunyhó ajtajában Ubrizsi ült s egy dobozzal babrált.

— Megcsináltam! — mutatta fel boldogan. — Nem volt érintkezése. Csak egy drót kellett hozzá!

Kisjakab felült, s körülnézett a kunyhóban. A döngölt padon szanaszét szalmaszálak hevertek, s mindenen vastagon állt a por.

Le kellene törölgetni, gondolta. S felseperni a kunyhót.

A nádkévékből rakott alkalmi csőszkunyhó körül derékig ért a gaz. A kisfiú kirángatott a földből egy kévére valót, felmagzott felső végüket letépte, s felkaristolta velük a döngölt földpadlót. Az egyetlen polcról leszedte az edényeket, s kivitte a kúthoz, hogy lesikálja őket.

— Várj, majd én! — ajánlkozott Ubrizsi.

— Ha jobban tudod, csináld! — hagyta rá Jakab.

Ubrizsi tényleg jobban tudta. Telemerte a tenyerét homokkal s azzal súrolta végig előbb belül, majd kívül az edényeket.

A dinnyésembert már csak akkor vették észre, amikor a szekéren befordult a kunyhó elé.

— Hát ti? Mi ütött belétek? — nézett körül meglepetten. Nem akart hinni a szemének.

— Ha a bácsi nem haragszik érte, csináltunk egy kis rendet. Ráértünk. Baj? — magyarázkodott Kisjakab.

— Bajnak nem baj — csóválta még mindig a fejét a gazda. — De én azt hittem, már régen leléptetek!

— El kellett volna tűnnünk? — állt fel az elmosott edények mellől Ubrizsi is.

— Nekem semmi bajom veletek! — paskolta meg a ló nyakát az ember, majd gyakorlott mozdulattal kifogta az állatot. — Csak eddig még ahány csavargót befogadtam, másnapra mind elhúzta a csikot. És elvitt minden mozdíthatót... Megcsináltátok a rádiót?

Kisjakabnak a nyelve hegyén volt, hogy megmondja a vörös embernek, ne nézze őket csavargónak, aztán arra gondolt, kár érzékenykedni. Mi másnak nézhetne két pénztelen, elhanyagolt fiút, akik csak úgy felkéredzkednek a kocsijára, s befekszenek a kunyhójába.

Alhattak volna a saját sátrukban is, de késő este, amikor hazaértek, lusták voltak felhúzni.

— Meg tudjátok itatni a Galambot? — kérdezte a gazda valamivel barátságosabban.

Ubrizsi ugrott, megfogta a ló kötőfékjét s a vályúhoz vezette.

— Ti ettetek már? — nézett végig Kisjakabon a gazda, s nyomban el is nevette magát. — Bolondokat kérdezek, hogyan ehettetek volna, amikor mindent eldugtam előletek, nehogy elvigyétek. Felütök tíz tojást rántottának.

S választ se várva elindult a közeli akácosba. A szélső bokrok alatt földbe vájt veremből kosár tojással, zsírpapírba csomagolt jókora darab szalonnával, kolbásszal tér vissza. S a bak alól, a ládából barnára sült friss veknit vett elő.

— Csak nem utasítotok vissza?

— Ha megdolgozhatunk érte! — egyezett bele önérzetesen Pemete.

Ha valamiben, akkor a dologban nem volt hiány a dinnyeföldön!

A gazda éjjel fél kettőkor költötte a két fiút. Ő addigra már befogott, a dinnyét is még előző este felszedték, amint kicsit alábbhagyott a hőség.

A sárgadinnyéről könnyű volt megállapítani, érett-e, vagy sem. Elárulta az illata, a színe. S ha a csumája is elvált körben, nyugodtan le lehetett venni az indáról.

A görögdinnyéhez már több tudomány kellett. Megsárgult feneke, leszáradt farkincája, de leginkább a hangja árulta el, ha megérett. — A jó dinnye úgy kong, akár a csizmaszár — okosította ki a fiúkat a gazda.

(Folytatjuk)

GÖRÖG JÚLIA RAJZA

Mi kerül a nagykalapba?

Bizonyára ismeritek valakit! Bocsánat, Walakit! Ő az, aki estéről estére takarékosságra szólít fel titeket a televízióban. Mi is ezt tesszük, csak kicsit másként.

Nap mint nap hallhatsz a rádióban, olvashatsz az újságban, megjegyezheted szüleid beszélgetéséből az olyan kifejezéseket, mint külkereskedelmi egyensúly, cserearányromlás, áremelkedés, reform. Ezek a manapság gyakran emlegetett fogalmak is azt mutatják, hogy gazdaságilag bonyolult, nehéz nemzetközi viszonyok között élünk. Sokat kell foglalkoznunk a bevételekkel és kiadásokkal, az árakkal és bérekkel.

Igen, neked is! Hiszen takarékoskodni te is csak úgy tudsz, ha tisztában vagy a család anyagi helyzetével, tudod, mennyit ér szüleid munkája, ha tudod, mi az olcsó, mi a drága, ha általában eligazodsz a gazdasági kérdésekben. Ezért vállalkoztunk arra, hogy egy kisebb sorozatot indítsunk olyan kérdésekről, amik téged is közvetlenül érintenek.

Hogy ez a sorozat megszülessen, természetesen ti is sokat segítettetek. Pontosabban a budapesti, XI. kerületi Bikszádi utca 61–63. szám alatti iskola hetedik, nyolcadik osztályosai, akik válaszoltak faggatózó kérdőívünkre. Gyakran idézünk majd válaszaikból, s segítségüket ezúton is köszönjük.

A gazdaság legkisebb alapsejtje a család. Minden családban átlagosan két keresővel és természetesen sokkal több fogyasztóval számolhatunk. Hogy ki a fogyasztó? Például ti is, akik még nem rendelkeztek önálló keresettel. Míg be nem fejezitek a tanulást, míg munkába nem álltok, szüleitek fizetéséből éltek. Hogyan? Legjobb, ha ti mondjátok el!

– Édesapám gépészmérnök. Végzettségéhez képest keresete kevés. Édesanyám gyógypedagógus, fizetése átlagos, minden félévben kap jutalmat. A család anyagi helyzete nem a legjobb.

– Szüleim elváltak, anyukámmal élek együtt. Van egy húgom is, így elég sok a kiadásunk. Anyukámnak nagy a fizetése, de az csak akkor lenne jelentős összeg, ha volna hozzá egy másik fizetés. Anyagilag jól kijövünk, de ha beruházásra kerül sor, akkor a hó végén kölcsön kell kérnünk.

– Édesanyám és édesapám fizetéséből szépen kijövünk. Apu 9000 forintot, anyu 7000 forintot keres. Ezen kívül még géemkáznak is, amely havonta akár egy színes tévét is összehozhat. Én szerintem ritka az olyan gyerek, aki ilyen jól él. Nekem igazán mindent megadnak.

– Mi hárman vagyunk testvérek, s nem olcsó ellátni egy öttagú családot.

Ami téged legjobban érint az egész gazdasági életből, az családod anyagi helyzete, életszínvonala. Ez pedig attól függ, mennyi a szülők keresete, mekkora családotok bevétele.

A fizetés nagyságát befolyásolja, milyen szakképzettséget igényel az az állás, amit az apu, vagy az anyu betölt, milyen hosszú ideje dolgoznak, vállalnak-e külön műszakot, vagy külön munkát, és természetesen attól, hogy a társadalom mennyire becsüli meg szüleid foglalkozását fizetésben, részesedésben, pótlékokban, jutalomban, juttatásban, vagy akár borravalóban.

Hát ez lenne az, ami bekerül a családi kalapba. S, hogy ez kiskalap, vagy nagykalap, elsősorban attól függ, hányan hozzák és hányan veszik ki a pénzt. Ahol az anyuka vagy apuka egyedül neveli a gyereket, ott bizony kevesebb jut. De ott is jobban kell takarékoskodni, ahol több gyerek van, vagy a nagyszülők is a családdal egy háztartásban élnek.

Amennyi a kalapba kerül, csak annyit lehet kivenni belőle. Ma már a boltban sem lehet alkudozni, mindennek meghatározott ára van. Hogyan gazdálkodhat akkor a család?

Dönthet például arról, milyen mértékűek legyenek azok a kiadások, amiket feltétlenül fedeznie kell. Az állandó kiadások közé tartoznak az OTP-törlesztések, kölcsönök, lakbér-, villany-, víz-, gázszámla, ez utóbbiakat csak rezsiként emlegetjük.

A folytonos kiadásokkal már jobban lehet gazdálkodni. Ezek a közlekedés, a busz- vagy vonatbérletek és az élelmiszerek. A további részek, a ruházkodás, az újságelőfizetés, könyv, mozi már választhatók, rangsorolhatók, vagy akár halaszthatók is.

Végezetül pedig megemlítjük a megtakarításokat. Nemcsak arról van szó, hogy a felesleges pénzt félreteszszük. A nagy értékű, tartós fogyasztási cikkek – hűtőgép, mosógép, televízió – csak előtakarékossággal vásárolhatók meg.

És hogyan lehet abból a bizonyos kalapból mégis sokkal többet kivenni? Kiváló háztartásvezetéssel, megfontolt és meggondolt rangsorolással, amit bizony tanulni kell. Legközelebb itt folytatjuk.

Oliver kiszolgáltatottságát, védtelenségét mutatja e pillanat: akárcsak valamilyen árucikket, eladják őt

Ártatlanul, védtelenül a banda zsebesei között . . .

OLIVER !

A fiú a dörzsölt zsebtolvaj, Fagin bandájához kerül

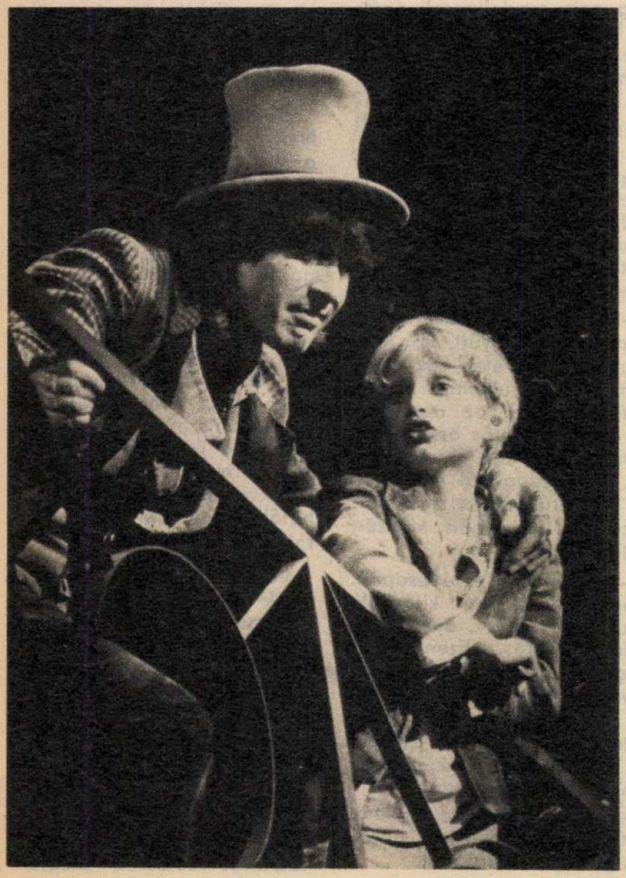

Pasqualetti Gergő, aki tánccal, énekkel, játékkal kelti életre Dickens regényhősét

— Ő volt a kölyök, ki még egyszer kért! — üvölti Mrs. Bedwin a színpadon. Ez a testes, közönséges asszonyság az árvaház gondnoknője. Döbbenettel és megvetéssel gondol Olivérre, aki elkövette azt az égbekiáltó bűnt, hogy repetát merészelt kérni a vízízű kásából. Dickens apró hőse, Twist Oliver ugyanis árvaházban született, s nemcsak az ennivalót, a szeretetet és a gondoskodást is nélkülözte. Azzal, hogy illetéktelenül újra a kondér elé járult, akaratlanul is fordított a sorsán. Ám a hihetetlen kalandok sora csak itt kezdődik! A szőke, törékeny kisfiúra romantikusan rémséges alakok lesnek, sorsa fölött alkudoznak, adjákveszik, s alantas célokhoz eszközül használják. Sok szenvedés árán talál csak Oliver otthont és családot.

A romantikus eseményekben és realista leírásokban bővelkedő regényt Lionel Bart dolgozta át zenés darabbá, mely az egész világon sikert aratott. Méltán, hiszen nagy erénye, hogy a történet sem mondanivalójából, sem tartalmi elemeiből nem veszített, sőt! Gazdagodott a látványos táncbetétekkel és a hangulatos zeneszámokkal. A színes színpadi forgatagban pedig felbukkannak a korabeli London utcáinak jellegzetes figurái: a gyermekét tologató polgárasszony, a bábjátékos, a virágárus lány, a piperkőc ifjonc, a koldus és a zsebtolvaj. Előttünk élik lármás hétköznapjaikat, köztük a kis Oliver még gyengébbnek, még védtelenebbnek látszik.

Az Arany János Színház nézőterén Oliver kortársai ülnek. Számukra ez a játék véresen komoly. Szünetekben itt is — ott is, a jegyszedő nénik körül, csoportosulás. „Mi lesz Oliverrel?", „Ugye nem bántják!?", „Megmenekül?" — hallani a kérdéseket. Amikor pedig felgördül a függöny, elcsitul a suttogás is: ez a gyerekközönségtől a legjobb kritika. Igaz ugyan, hogy a negatív figuráknak, a „gonoszoknak" fütty és morgás jár. Ez is csak dicséret a hiteles alakításért. A meghajló Olivert dörgő taps és cukorzápor fogadja. Itt azonban véget ér a történet, s aki a repülő cukor után kap, az már a főszerepet játszó élelmes Pasqualetti Gergő.

R. Simor Katalin
Fotó: Wagner Margit

Úgy tűnik jóra fordul Oliver sorsa, de Bill visszaviszi őt a zsebtolvajok közé

Gergő már kész színész. A játék minden rezdülésében azonosul a regény Oliverjével

Íme a finálé utolsó akkordjai, s bár a színpadon véget ér a történet, a nézőtéren ülő gyerekek lelkében biztosan sokáig élnek még a darabban elhangzó dalok, s Gergő játékának emléke

S ilyenkor jön a cukorzápor, mely a színház ifjú közönségének sajátos, de mindenképpen szimpatikus tetszésnyilvánítása . . .

ÖSZTÖ

Mireider Bernadett: Munka közben

Sasvári Kinga: Gazdasági udvar

Volt, aki szövőszékről álmodott, többen tűzzománcégető kemencéről. Balázs csak egy új rajzbakot szeretett volna, hogy kényelmesebben tudjon dolgozni.

S Melánia néni csettintett egyet..., majd maga is alig hitt a szemének...

Kicsit mesébe illő, ami történt a budapesti Erzsébetvárosi Műhelyben tevékenykedő Barcsay Gyermekképzőművészeti Kör és Úttörőcsapat tagjaival. Ugyanis 1985. októberében elnyerték az MTA Soros Alapítvány ösztöndíját.

És lett kerámia- és tűzzománcégető kemence, rézkarc- és litográfnyomó présgép, szövőszék és új berendezés, s a szakkör életéről készült szép kivitelű prospektusra is tellett. Most már ki-ki kedvére próbálgathatja, hogy vajon melyik műfajban a legügyesebb. A Barcsay Kör évről-évre többet hallat magáról. Illusztráltak már hanglemezborítót, könyvet, rajzaikkal, metszeteikkel több hazai és külföldi pályázaton sikerrel szerepeltek. A nyári alkotótáborokban készült munkáik-

Deák Benedek: Falu Tolnában

Oláh Kinga: Sárközi lakodalom

NDÍJASOK

Fogarasi Balázs: Székely betlehemes játék

ból nagy sikerű kiállításokat rendeznek a főváros különböző pontjain. A múlt év áprilisában pedig ők képviselték rajzaikkal a magyar gyerekeket Bécsben, a Magyar héten.

Száznegyven diák vesz részt a képzőművészeti kör munkájában a főváros különböző iskoláiból. A felvételire előkészítő csoport hétvégi foglalkozásaira pedig még vidékről, Tatabányáról, Komáromból, Pomázról is jönnek gyerekek, hogy belekóstoljanak az alkotás gyönyörűségébe, hogy bebocsáttassanak a művészetek csodákkal teli világába.

MTA Soros Alapítvány: Soros György Amerikában élő üzletember alapítványt létesített a Magyar Tudományos Akadémiánál a hazai kulturális és tudományos élet támogatására. Évente pályázat útján ítélik oda az ösztöndíjakat.

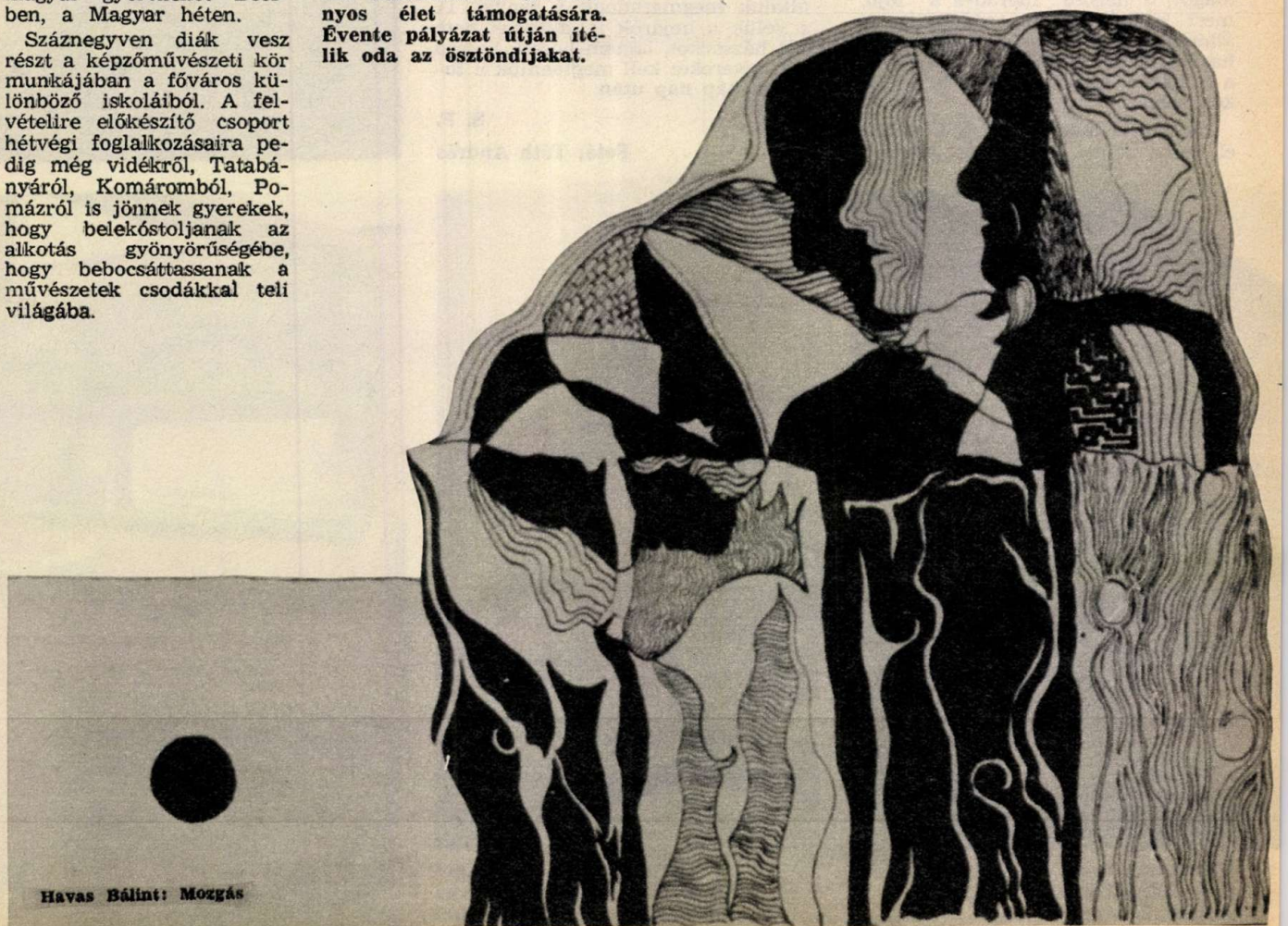

Havas Bálint: Mozgás

LETŰNT LEGEN

Dolgozik a motor, forognak a kerekek. Ratkovics Pista, ha behunyná ilyenkor a szemét az Ikarusban, akkor is tudná, hogy most a magas jegenye következik, aztán balról épp itt szélesedik ki a Kígyós-tó sarka, jobbról pedig még mindig ott van az a gumiabroncs...

Ez a fiú naponta megteszi a maga útját a tudományért. Akárcsak a többi magyar iskolás. Csakhogy van, aki két házsarokra, van aki hosszú-hosszú kilométerekre lakik az iskola kapujától. Pista és húga, Izabella Bösztörről jár Szalkszentmártonra. Húsz kilométer oda, húsz vissza.

Elég, ha fél hétkor kelünk — meséli Pista — hamar beér velünk a busz, amely különben ott a tanyán vesz fel bennünket.

Számukra már csak legenda a több órás gyalogút a téli hajnal csontig ható hidegében, amelyet szüleik térdig érő hóban, marasztaló sárban is megtettek az iskolába menet.

— Más a mi életünk — mondja Pista, s igazít a külföldi együttesek jelvényein, amelyeket a dzsekijére tűzött.

— Fönn a buszon, reggel, általában a galambjaim járnak az eszemben. Adtam-e nekik vizet, adtam-e elég magot, a helyén marad-e a tojó, mert különben nem szaporodik az állomány. Izabella inkább olvas, kihasználja azt a félórát is. A könyv a mindene, épp most tette le a Titkos kertet.

Horváth Tünde is bejáró. Vadason él, néha szülei hozzák őt autóval, de ha nem érnek rá, akkor busszal jön. Itt az iskolában választott magának barátnőket. Jó humorú, sok beszédű lányokat.

— Ott kint olyan csönd van — mondja Tünde. — Csak a televízió az, ami napról napra valami újat hoz, újat mutat meg az embernek — magyaráz tovább a hosszú hajú lány. — Azért is ülök előtte olyan sokat.

Érdekes, Vasvári Pali éppen a csendet, a magányt szereti. Édesapja gátőr, kint laknak a Duna mellett, onnan kerekezi le azt a pár kilométert naponta az iskoláig a hetedikes fiú, bár ha megjön az ősz, akkor ő is inkább a buszt választja.

— A tavasz a legszebb mifelénk — meséli Pali, sokszor kiülök egyedül a gátra, nézem a folyó elrohanó vizét, magamba szívom az illatot, az éledő fák, az éledő rét szagát.

Egyébként nem is olyan gyakran adatnak meg neki ezek a parton töltött órák. Tizenhat tehenük van otthon, segítenie kell körülöttük, no meg ő felel a nemrég megjelent iskolaújság, a Ceruzahegy sportrovatáért is.

Pista, Izabella és Tünde választott már. Úgy tervezik: elhagyják a tanyát. Pali marad. Gátőrnek készül, s amíg hozzá hasonló gondolkodású fiúk és lányok élnek az országban, általuk megmaradnak a tanyák is, s velük a bejárók is, akiknek nem két házsarkot, hanem hosszú-hosszú kilométereket kell megtenniük a tudásért nap nap után.

S. F.

Fotó: Tóth András

Ratkovics Pista már szakmát is választott: szobafestő szeretne lenni

A „tízperc" örömei közé tartozik ez is; nehéz a kályha csalogató melegének ellenállni

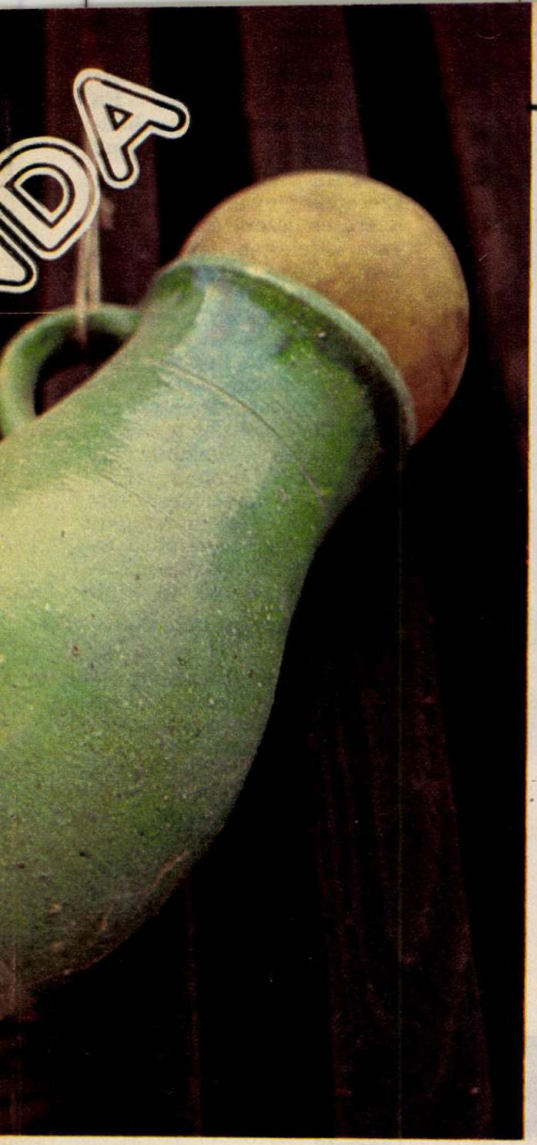

Szalkszentmártonban az iskolások gyakran lépik át a Petőfi-emlékmúzeum küszöbét. A táncoló gyertyaláng talán a tanyák múltját is eszükbe juttatja

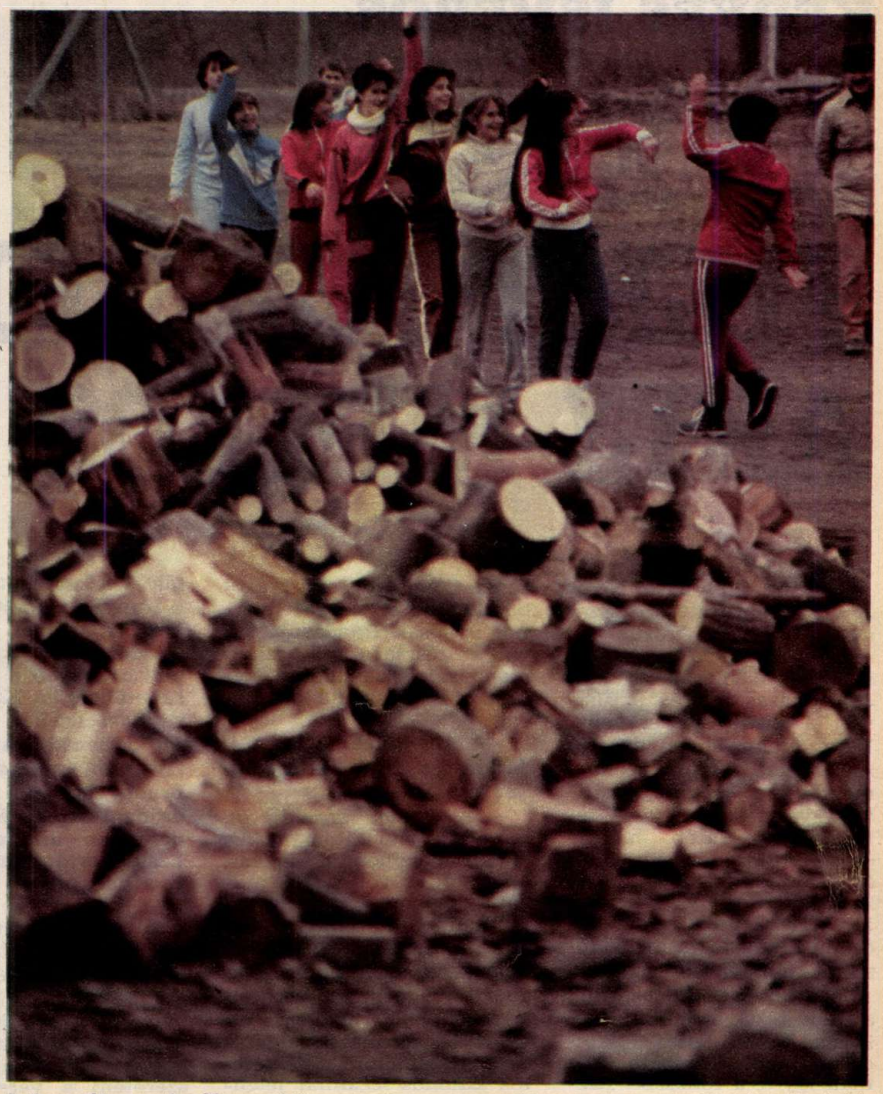

A kannák emelgetése erősít, s ennek jótékony hatását a karateedzéseken is érzi Pali

Nemcsak parázsló fahasáboktól, hanem egy „kiadós" tornaórától is felmelegedhet az ember

KEDVES ISMERŐS

AZ ELSŐ FILMFŐSZEREP: AKLI MIKLÓS

Hirtling István, a Nemzeti Színház művésze. Számos alakítása közül jól emlékszem a János király, a IV. Henrik, a Tanner John házassága és az István a király főszerepeire. Van valami ebben az ifjú színészben, ami azonnal megfogja a még oly kritikus gyermeknézőt is. A tehetsége? A szép, mindig érthető beszéde? Az ének- és tánctudása? A sokoldalúsága? Rejtély. Hirtling Istvánnak nincs pédaképe, ő önmagát akarja megvalósítani minden szerepében.

Nemrég mutatták be a Révész György rendezésében készült Akli Miklós című filmet. Mikszáth Kálmán így ír a főhősről: „Beszél vagy hat nyelven, járatos minden tudományban és művészetben, rajzol, zenél, énekel, kártyával büszkélkedik, még tenyérből is jósol. Ráadásul csavaros észjárásán, csípős mondásain, szédületes tréfáin az egész udvar kacag . . .”

— Milyennek látja Akli Miklóst a film főszereplője?

— A mese érdekli őt, semmi más. Romantikus lélek, igazmondó, tréfás, okos, aki távol tartja magát a világtól, megmarad kívülállónak, mindaddig, amíg a szerelem hatalmába nem keríti. A rendező pergő ritmusú filmet készített a regényből, remélem, elnyeri a mozinézők tetszését is. Számomra a felvételek különös izgalmat jelentettek, hiszen ez volt az első igazi filmfőszerepem.

— A televízióban forgattak Vörösmarty: Czillei és a Hunyadiak című művéből készült filmet, ahol V. Lászlót alakítja. De szerepelt a nyáron a Csárdáskirálynőben is. Kálmán Imre operettjében Bóni grófot játszotta. A Játékszín Hyppolit, a lakáj című produkciójában, Jávor Pál hajdani szerepében, mint bonviván mutatkozott be. Ezek szerint nem fenyegeti a „skatulya” veszélye.

— Szerencsére nem. A királyszerepek mellett kapok más feladatokat is. Szoktam verseket is mondani, örülök, ha hívnak szavalni gyárakba, üzemekbe, iskolákba, művelődési házakba. Nagyon szeretem a verseket, kedvelt költőim Ady, Tóth Árpád, Karinthy, József Attila, Babits, Szabó Lőrinc.

— Egyike a legelfoglaltabb művészeknek. Ha mégis adódik némi szabadideje, mivel tölti szívesen?

— Ha alkalmam van, szeretek lovagolni, rendszeresen úszom, és nem akarom elfelejteni az evezést sem, hiszen gyermekkoromban versenyszerűen űztem ezt a szép sportágat. Csepelen nőttem fel, természetes volt, hogy a Csepel színeiben versenyezzek. Egyszer, az országos serdülő bajnokságon negyedik helyen végeztünk. Ha nem fogtam volna „rákot” a finisben, aranyérmesek lettünk volna. Azóta is bánt a dolog, ha rágondolok, és igyekszem a csapatmunkában tudásom legjavát adni.

— Hogyan tanulja a szerepeit?

— Sokszor átolvasom, de a partnerek nélkül nem érzem igazán a magaménak. Szükségem van az ő jelenlétükre, segítségükre, reagálásukra.

— Milyen tanuló volt gyermekkorában?

— Az általános iskolában végig közepes volt a bizonyítványom. Rengeteg intőt kaptam, amolyan ördögfióka voltam. Épp a napokban került a kezembe az ellenőrzőkönyvem, elszörnyűlködtem a saját csibészségeimen.

— Melyik tantárgyat szerette a legkevésbé? A matekot, a kémiát, az oroszt?

— Nekem mindig a magaviselet okozta a legtöbb gondot.

— És a folytatás?

— Elvégeztem a szakmunkásképzőt, mechanikai műszerész lettem. Később —, már a munka mellett — szereztem meg az érettségit, aztán, amikor „benőtt a fejem lágya”, felvételiztem a Színművészeti Főiskolára. Másodszorra vettek fel, de előtte katona voltam. A diploma megszerzése után szerződtetett a Nemzeti Színház, ahol eddig nagyon szép feladatokat kaptam.

— A repertoárdarabokon kívül milyen művekben láthatjuk színpadon?

— A Moulin Színpadon az Éjszakai telefon című Knott-darabban lépek fel, amelyet Haumann Péter rendezett. A Várszínház Reflektóriumának új bemutatója egy Molière-mű, a Tudós nők, amelyben szintén kaptam szerepet.

Németh Ibolya
Fotó: B. Müller Magda